

Protokollsutdrag

Sammanträdestid	2026-02-04 kl 13:10-14:35
Plats	Sessionssalen, stadshuset
Utses att justera	Helena Nanne
Justeringen	2026-02-12
Protokollet omfattar	§37

Underskrifter	Sekreterare	 Martin Ljungberg	
	Ordförande	 Katrín Stjernfeldt Jammeh	
	Justerande	 Helena Nanne	

Beslutande ledamöter

Katrin Stjernfeldt Jammeh (S) (Ordförande)
Stefana Hoti (MP) (Vice ordförande)
Helena Nanne (M) (Andre vice ordförande)
Andréas Schönström (S)
Sofia Hedén (S)
Håkan Fäldt (M)
Anton Sauer (C)
Magnus Olsson (SD)
Anders Olin (SD)
Anfal Mahdi (V)
Anders Skans (V)
Roko Kursar (L)
Amani Loubani (S) ersätter Mubarik Abdirahman (S)

Ej tjänstgörande ersättare

Anders Rubin (S)
Anders Nilsson (S)
John Eklöf (M)
Farishta Sulaiman (M)
Tony Rahm (M)
Rickard Åhman Persson (SD)
Anders Pripp (SD)
Tobias Petersson (V)
Sadiye Altundal (V)
Sara Wettergren (L)

Övriga närvarande

Alma Tabak (enhetschef)
Ana-Maria Deliv (avdelningschef)
Andreas Norbrant (stadsdirektör)
Anna Westerling (ekonomidirektör)
Carina Nilsson (S) (kommunfullmäktiges ordförande (S))
Emma Sandberg (enhetschef)
Henrik Loveby (avdelningschef)
Johanna Juhlin (HR-direktör)
Jonas Rosenkvist (avdelningschef)
Martin Ljungberg (nämndsekreterare)
Mats Holmström (kommunikationsdirektör)
Micael Nord (näringslivsdirektör)
Nicklas Löfström (nämndsekreterare)
Petter Hallberg (sektionschef)
Sedat Arif (S) (kommunalråd (S))
Tomas Barring (chefsjurist)

§ 37 Remiss Finansdepartementet - Goda möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2024:29) och Fler möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2025:96)

STK-2025-1560

Sammanfattning

Regeringen beslutade i april 2023 att tillsätta en kommitté med uppdrag att analysera vilka faktorer som påverkar produktivitetstillväxten. Kommittén – som fick namnet Produktivitetskommissionen – fick också i uppdrag att lämna förslag för att höja produktivitetstillväxten i näringslivet och öka produktiviteten i den offentliga sektorn i Sverige. Kommissionens arbete har resulterat i två betänkanden som avsedda att utgöra en helhet. Malmö stad har nu erbjudits att yttra sig i ärendet.

Boplats Syd AB, fritidsnämnden, funktionsstödsnämnden, förskolenämnden, grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, hälsa-, vård- och omsorgsnämnden, miljönämnden, Malmö Leasing AB, MKB Fastighets AB, servicenämnden, stadsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden och VA Syd har yttrat sig i ärendet. Bedömningen är att det är välkommet att undersöka vilka faktorer som påverkar produktivitetstillväxten som ett sätt att säkerställa väl använda skattepengar och långsiktig produktivitet. I den mån den kan mätas måste dock produktiviteten ständigt måste vägas mot kärnvärden som demokratiska processer, rättssäkerhet, hållbarhet och samhällsskyddande reglering. Vidare bedöms flera av förslagen tydligt utmana den kommunala självstyrelsen. Om förslagen i betänkandena genomförs bör finansieringsprincipen tillämpas och kommunerna få full kostnadstäckning.

Förslaget är att kommunstyrelsen ställer sig positiv till flera av de enskilda förslagen men kommunstyrelsen föreslås också avstyrka två förslag: kapitel 7 ("Bostäder och byggande") i SOU 2024:29 och förslaget om en förändrad hyresreglering i det befintliga beståndet (10.4.1 i SOU 2025:96).

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Kommunstyrelsen godkänner kommunledningens förslag till yttrande och skickar yttrandet till Finansdepartementet.

Beslutsgång

Katrin Stjernfeldt Jammeh (S) yrkar bifall till kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut.

Helena Nanne (M) yrkar på att Malmö stad ska ställa sig positiv till förslagen i avsnitt 7 och avsnitt 10 samt negativ till förslagen i avsnitt 17.3.2.

Anders Skans (V) yrkar avslag på kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut till förmån för eget yrkande i inlämnad reservation.

Anton Sauer (C) instämmer i Helena Nannes (M) yrkande.

Magnus Olsson (SD) yrkar på att Malmö stad ska ställa sig positiv till utredningens förslag.

Roko Kursar (L) yrkar på att Malmö stad ska tillstyrka förslaget i avsnitt 7 "Bostäder och byggande" samt tillstyrka förslaget om förändrad hyresreglering i befintliga beståndet i avsnitt 10 "Bostadsmarknaden". 4

Ordföranden konstaterar att det finns fem förslag till beslut, ställer dessa mot varandra och finner att kommunstyrelsen bifaller kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut.

Reservationer och särskilda yttranden

Helena Nanne (M), Håkan Fäldt (M) och Anton Sauer (C) reserverar sig mot beslutet och avser lämna in en gemensam skriftlig reservation, bilaga 3.

Magnus Olsson (SD) och Anders Olin (SD) reserverar sig mot beslutet och avser lämna in en skriftlig reservation, bilaga 4.

Anders Skans (V) och Anfal Mahdi (V) reserverar sig mot beslutet och avser lämna in en skriftlig reservation, bilaga 5.

Roko Kursar (L) reserverar sig mot beslutet och avser lämna in en skriftlig reservation, bilaga 6.

Beslutet skickas till

Finansdepartementet
Arbetsmarknads- och socialnämnden
Fritidsnämnden
Funktionsstödsnämnden
Förskolenämnden
Grundskolenämnden
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden
Kulturnämnden
Miljönämnden
Servicenämnden
Stadsbyggnadsnämnden
Tekniska nämnden
Boplats Syd AB
Malmö kommuns Parkerings AB
Malmö Leasing AB
Minc i Sverige AB
MKB Fastighets AB
VA SYD
Stadskontoret, Ekonomiavdelningen
Stadskontorets handläggare

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut KSAU 260126 § 46 Reservation (M) Remiss Finansdepartementet - Goda möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2024:29) och Fler möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2025:96)
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 260126 Remiss Finansdepartementet - Goda möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2024:29) och Fler möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2025:96)

- Kommunledningens förslag till yttrande KSAU 260126 Remiss Finansdepartementet - Goda möjligheter till ökat välstånd (SOU 2024:29) och Fler möjligheter till ökat välstånd (SOU 2025:96)
- Förslag till yttrande KSAU 260126 Remiss Finansdepartementet - Goda möjligheter till ökat välstånd (SOU 2024:29) och Fler möjligheter till ökat välstånd (SOU 2025:96)
- Fritidsnämnden beslut 251218 § 175
- Remissvar fritidsnämnden
- Funktionsstödsnämnden beslut 251215 § 121 muntlig Reservation (SD), Reservation (M)
- Remissvar funktionsstödsnämnden
- Förskolenämnden beslut 251217 §162
- Remissvar förskolenämnden
- Grundskolenämnden beslut 251217 § 194
- Remissvar grundskolenämnden
- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslut 251218 §196 Reservation (M) och (SD)
- Remissvar gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
- Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden beslut 251218 § 130 Reservation (M) och (C)
- Remissvar hälsa-, vård- och omsorgsnämnden
- Miljönämnden beslut 251211 § 249 Särskilt yttrande (V) och (M)
- Remissvar miljönämnden
- Servicenämnden beslut 251217 § 122 Reservation (V)
- Remissvar servicenämnden
- Stadsbyggnadsnämnden beslut 251211 § 372 Reservation (M+C)
- Remissvar stadsbyggnadsnämnden
- Tekniska nämnden beslut 251215 § 314 Särskilt yttrande (SD) och (V)
- Remissvar tekniska nämnden
- Remissvar Boplats Syd AB
- Remissvar MKB
- Remissvar Va Syd
- Remiss Finansdepartementet - Goda möjligheter till ökat välstånd (SOU 2024:29) och Fler möjligheter till ökat välstånd (SOU 2025:96)
- Goda möjligheter till ökat välstånd (SOU 2024:29)
- Fler möjligheter till ökat välstånd (SOU 2025:96)

Bilaga 3

Reservation

Ärende 6. Remiss Finansdepartementet - Goda möjligheter till ökat välstånd (SOU 2024:29) och Fler möjligheter till ökat välstånd (SOU 2025:96)

Moderaterna och Centerpartiet är överlag positiva till förslaget till yttrande över Finansdepartementets remisser *Goda möjligheter till ökat välstånd* (SOU 2024:29) och *Fler möjligheter till ökat välstånd* (SOU 2025:96). Särskilt välkomnar vi att utredningarna innehåller en omfattande reformagenda som bygger på moderata och centerpartistiska principer och som syftar till att stärka produktiviteten i svensk ekonomi. Dessa reformer är avgörande för att Sverige ska bli rikare, för att välståndet ska öka och för att välfärden långsiktigt ska kunna finansieras och utvecklas. Det är också glädjande att det styret i Malmö stad till stora delar delar bilden av dessa reformernas betydelse.

Samtidigt innehåller förslaget till yttrande flera delar där Malmö stads ställningstaganden enligt Moderaterna och Centerpartiets mening landar helt fel. Av den anledningen yrkade Moderaterna och Centerpartiet att hela yttrandets kapitel 7 och kapitel 10 skulle strykas. Utredningarna presenterar där en rad välmotiverade reformförslag för att komma till rätta med en sedan länge ohållbar bostadsmarknad. Det handlar om förenklade regelverk, bättre incitament för byggande och rörlighet samt en mer realistisk och fungerande syn på hyresmarknaden. I stället för att välkomna dessa nödvändiga reformer präglas Malmö stads yttrande i dessa delar av ett motstånd mot förändring, trots att dagens bostadspolitik uppenbart misslyckats med att möta människors behov av bostäder.

Moderaterna och Centerpartiet anser att en fungerande bostadsmarknad är en förutsättning för tillväxt, rörlighet på arbetsmarknaden och ökat välstånd. Att avvisa eller förminska reformer som syftar till att öka byggandet och förbättra bostadsmarknadens funktionssätt är därför inte ansvarsfullt.

Vidare yrkade Moderaterna och Centerpartiet att svaret på avsnitt 17.3.2 skulle strykas, då vi har en grundläggande annan syn på lagen om valfrihetssystem, LOV, än vad styret i Malmö stad ger uttryck för. Moderaterna och Centerpartiet ser valfrihet och konkurrens som viktiga verktyg för att höja kvaliteten, stärka individens makt och använda skattebetalarnas pengar mer effektivt. Den restriktiva och ideologiskt färgade hållning till LOV som kommer till uttryck i yttrandet delar vi därför inte.

Då Moderaterna och Centerpartiets yrkanden inte vann gehör reserverar vi oss till förmån för eget förslag

Kommunstyrelsens 2026-02-04

Helena Nanne (M)

Håkan Fäldt (M)

Anton Sauer (C)

med instämmande av

John Eklöf (M)

Farishta Sulaiman (M)

Tony Rahm (M)

Bilaga 4**Reservation****STK-2025-1560 Remiss Finansdepartementet - Goda möjligheter till ökat välstånd (SOU 2024:29) och Fler möjligheter till ökat välstånd (SOU 2025:96)**

Sverigedemokraterna ser att föreslaget yttrande delvis tillstyrker vissa av förslagen men avstyrker andra. Vi stödjer regeringens förslag naturligtvis och yrkade under sammanträdet att yttrandet skulle tillstyrka förslagen i sin helhet.

Då yrkandet inte vann gehör reserverar vi oss mot beslutet.

Kommunstyrelsen 2026-02-04

Magnus Olsson

Anders Olin

Med instämmande av

Rickard Åhman Persson

Anders Pripp

Bilaga 5

Reservation

6. Remiss Finansdepartementet - Goda möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2024:29) och Fler möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2025:96)

Vänsterpartiet yrkar avslag på svaret till förmån för vårt eget yttrande.

Produktivitetskommissionens båda betänkanden är omfattande till sitt innehåll. Vänsterpartiet är för en långsiktigt ökad produktivitet, i kommunerna och i samhället i stort, men instämmer inte i många av de positiva inställningarna till förslagen. Många av förslagen följer samma linje som de senaste decenniernas politik, med en tilltro till att avregleringar, sänkta skatter och tekniska lösningar, som AI och digitalisering, ska skapa ökad produktivitet och ökat välbefinnande.

Produktiviteten har ökat, men fördelningen av vinsterna med detta har varit ojämn, och vi anser inte att detta är en rättvis eller hållbar väg framåt. Malmö stads yttrande tar inte ställning till flera delar av utredningarna som på omfattande vis skulle försämrade för arbetstagare i Sverige, bl a genom sk. flexibla lönebildning och arbetsrätt samt minskat bidrag vid omställningsstöd.

Samma gäller försämrade av välbefinnandet genom skattesänkningar. Samtliga dessa påverkar förhållanden lokalt.

I avsnittet om Digitalisering och AI finns bra förslag, som ökade satsningar på gemensam digital infrastruktur och tillgängliggörande av data, men vi saknar en djupare analys av var och hur ökad digitalisering och användning av AI skulle vara till störst nytta. Vi delar också oron över den ökade administrationen i offentlig sektor, men är tveksamma till att förslagen på minskad reglering, uppföljning och samverkan är de mest lämpade.

Att offentliga upphandlingar är viktiga för kommunal verksamhet har vi bland annat sett när det gäller skolskjutsar. Det är välkommet att betänkandet Fler möjligheter till ökat välbefinnande identifierar problematiska aspekter med offentliga upphandlingar. Vänsterpartiet menar att många av problemen med offentlig upphandling kunde lösas genom att det offentliga gör saker i egen regi, samt att man i större grad tar hänsyn till andra faktorer än lägsta pris i de fall det offentliga inte kan eller bör leverera tjänsten eller varan som upphandlas. Förslag i den riktningen saknas i betänkandet, och den byråkratiska apparaten kring offentlig upphandling är en kraftig hämsko på produktiviteten. Betänkandet lyfter också att mycket verksamhet i offentligt finansierade tjänster görs på kvasimarknader, som också är ett argument för att utföra verksamhet i egen regi, eller av icke vinstdrivande aktörer. Detta saknas också i betänkandet. Vi är positiva till förslagen att upphäva kravet på att regionerna tillämpar lagen om valfrihetssystem, LOV, i upphandling inom primärvården. Samma borde gälla kommunal utbildning, vård och omsorg.

Kortare arbetstid tas upp i betänkandet, men kommissionen avråder från lagstadgad arbetstidsförkortning. Vänsterpartiet är för kortare arbetstid, inte bara av produktivitetsskäl, utan också för hälsa, minskad stress och en ökad makt över den egna tiden för de som arbetar. Även om utfallet skulle vara neutralt sett ur ett strikt produktivitetssperspektiv, anser vi att de här aspekterna talar för en kortare arbetstid.

Kommunstyrelsen 2026-02-04

Anders Skans

Anfal Mahdi

Med instämmande av

Tobias Petersson

Sadiye Altundal

Reservation

Kommunstyrelsen 2026-02-04

6. Remiss finansdepartementet – goda möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2024:29) och fler möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2025:96)

Vi motsätter oss de två avstyrkande som föreslås i stadskontorets förslag till yttrande från Malmö stad, det vill säga gällande utredningens bedömningar i kapitel 7 ("Bostäder och byggande" i SOU 2024:29) samt förslaget om en förändrad hyresreglering i det befintliga beståndet (10.4.1 i SOU 2025:96).

Då vårt yrkande inte vann gehör väljer vi att reservera oss mot beslutet, till förmån för eget förslag.

Kommunstyrelsen 2026-02-04

Roko Kursar (L)

Ledamot i kommunstyrelsen

Med instämmande av

Sara Wettergren (L)

Ersättare i kommunstyrelsen

Tjänsteskrivelse

Datum

2026-01-16

Vår referens

Jörgen Dehlin

Verksamhetscontroller

jorgen.dehlin@malmo.se

Remiss Finansdepartementet - Goda möjligheter till ökat välstånd (SOU 2024:29) och Fler möjligheter till ökat välstånd (SOU 2025:96)

STK-2025-1560

Sammanfattning

Regeringen beslutade i april 2023 att tillsätta en kommitté med uppdrag att analysera vilka faktorer som påverkar produktivitetstillväxten. Kommittén – som fick namnet Produktivitetskommissionen – fick också i uppdrag att lämna förslag för att höja produktivitetstillväxten i näringslivet och öka produktiviteten i den offentliga sektorn i Sverige. Kommissionens arbete har resulterat i två betänkanden som avsedda att utgöra en helhet. Malmö stad har nu erbjudits att yttra sig i ärendet.

Boplats Syd AB, fritidsnämnden, funktionsstödsnämnden, förskolenämnden, grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, hälsa-, vård- och omsorgsnämnden, miljönämnden, Malmö Leasing AB, MKB Fastighets AB, servicenämnden, stadsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden och VA Syd har yttrat sig i ärendet. Bedömningen är att det är välkommet att undersöka vilka faktorer som påverkar produktivitetstillväxten som ett sätt att säkerställa väl använda skattepengar och långsiktig produktivitet. I den mån den kan mätas måste dock produktiviteten ständigt måste vägas mot kärnvärden som demokratiska processer, rättssäkerhet, hållbarhet och samhällsskyddande reglering. Vidare bedöms flera av förslagen tydligt utmana den kommunala självstyrelsen. Om förslagen i betänkandena genomförs bör finansieringsprincipen tillämpas och kommunerna få full kostnadstäckning.

Förslaget är att kommunstyrelsen ställer sig positiv till flera av de enskilda förslagen men kommunstyrelsen föreslås också avstyrka två förslag: kapitel 7 ("Bostäder och byggande") i SOU 2024:29 och förslaget om en förändrad hyresreglering i det befintliga beståndet (10.4.1 i SOU 2025:96).

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Kommunstyrelsen godkänner förslag till yttrande och skickar yttrandet till Finansdepartementet.

Beslutsunderlag

- Remiss Finansdepartementet - Goda möjligheter till ökat välbstånd (SOU 2024:29) och Fler möjligheter till ökat välbstånd (SOU 2025:96)
- Goda möjligheter till ökat välbstånd (SOU 2024:29)
- Fler möjligheter till ökat välbstånd (SOU 2025:96)
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 260126 Remiss Finansdepartementet - Goda möjligheter till ökat välbstånd (SOU 2024:29) och Fler möjligheter till ökat välbstånd (SOU 2025:96)
- Remissvar Boplats Syd AB
- Remissvar servicenämnden
- Remissvar stadsbyggnadsnämnden
- Stadsbyggnadsnämnden beslut 251211 § 372 Reservation (M+C)
- Miljönämnden beslut 251211 § 249 Särskilt yttrande (V) och (M)
- Remissvar miljönämnden
- Funktionsstödsnämnden beslut 251215 § 121 muntlig Reservation (SD), Reservation (M)
- Remissvar funktionsstödsnämnden
- Remissvar Va Syd
- Tekniska nämnden beslut 251215 § 314 Särskilt yttrande (SD) och (V)
- Remissvar tekniska nämnden
- Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden beslut 251218 § 130 Reservation (M) och (C)
- Remissvar hälsa-, vård- och omsorgsnämnden
- Remissvar gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslut 251218 §196 Reservation (M) och (SD)
- Remissvar förskolenämnden
- Förskolenämnden beslut 251217 §162
- Fritidsnämnden beslut 251218 § 175
- Remissvar fritidsnämnden
- Servicenämnden beslut 251217 § 122 Reservation (V)
- Remissvar MKB

- Remissvar grundskolenämnden
- Grundskolenämnden beslut 251217 § 194

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2026-01-26

Kommunstyrelsen 2026-02-04

Beslutet skickas till

Finansdepartementet
Arbetsmarknads- och socialnämnden
Fritidsnämnden
Funktionsstödsnämnden
Förskolenämnden
Grundskolenämnden
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden
Kulturnämnden
Miljönämnden
Servicenämnden
Stadsbyggnadsnämnden
Tekniska nämnden
Boplats Syd AB
Malmö kommuns Parkerings AB
Malmö Leasing AB
Minc i Sverige AB
MKB Fastighets AB
VA SYD
Stadskontoret, Ekonomiavdelningen
Stadskontorets handläggare

Ärendet

Regeringen beslutade i april 2023 att tillsätta en kommitté med uppdrag att analysera vilka faktorer som påverkar produktivitetstillväxten. Kommittén – som fick namnet Produktivitetskommissionen – fick också i uppdrag att lämna förslag för att höja produktivitetstillväxten i näringslivet och öka produktiviteten i den offentliga sektorn i Sverige. Kommissionens arbete har resulterat i två betänkanden som är avsedda att utgöra en helhet.

I *delbetänkandet* (2024:29) behandlas vissa av de områden som kommissionen haft i uppdrag att analysera och som den bedömer vara väsentliga för produktivitetstillväxten. Valet av områden baseras i första hand på en övergripande bedömning av läget i svensk ekonomi och behovet av strukturella förändringar. Fokus ligger på förslag inom områdena regelförenkling, bostäder och byggande, tillståndprocesser, transportinfrastruktur, delar av utbildningsväsendet, kommuner samt vissa aspekter

kring produktivitet i offentlig sektor i övrigt. Utredaren för även ett resonemang kring olika skatteslag utifrån ett produktivitetsperspektiv. Delbetänkandet lämnades till regeringen i april 2024.

I *slutbetänkandet* (2025:96) behandlas fler områden som kommissionen bedömer vara relevanta för produktivitetstillväxten. Samtliga områden listas längre fram men exempel är digitalisering och AI, arbetsmarknad och kompetensförsörjning, klimat- och industripolitik, energiförsörjning och bostadsmarknad. Valet av områden baseras på samma grunder som i delbetänkandet.

Finansdepartementet har nu bjudit in ett antal intressenter – däribland flera kommuner – att lämna synpunkter på kommissionens bägge betänkanden. I remissen efterfrågar regeringen synpunkter enbart på de förslag och det material som är relevanta för respektive remissinstans. Regeringen framhåller dock att detta givetvis inte hindrar att remissinstansen lämnar synpunkter också på övriga delar.

Boplats Syd AB, fritidsnämnden, funktionsstödsnämnden, förskolenämnden, grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, hälsa-, vård- och omsorgsnämnden, miljönämnden, Malmö Leasing AB, MKB Fastighets AB, servicenämnden, stadsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden och VA Syd har yttrat sig i ärendet. Arbetsmarknads- och socialnämnden, kulturnämnden och Parkering Malmö har meddelat att de avstår från att yttra sig. Minc har inte inkommit med yttrande. Nämndernas och styrelsernas yttranden utgör bärande delar i stadskontorets förslag till yttrande.

Sammanfattning av förslag och bedömningar i betänkandena

Nedan sammanfattas de förslag och bedömningar som nämnder och styrelser yttrat sig kring eller där stadskontoret haft synpunkter. För övriga förslag hänvisas till betänkandena.

Goda möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2024: 29)

Här sammanfattas de förslag och bedömningar som nämnder och styrelser yttrat sig kring eller där stadskontoret haft synpunkter. Sammanfattningen omfattar inte de förslag där nämnder och styrelser haft generella synpunkter på betänkandet och dess innehåll – flera av dessa synpunkter har dock inkluderats i förslaget till yttrande.

5. Regelförenkling

5.6.4 – Inhämta synpunkter från näringsliv och andra

Utredningen bedömer att staten regelbundet och strukturerat bör inhämta synpunkter och förslag från företag och andra berörda i syfte att identifiera möjligheter till förenklingar av regelverk.

Utredningen föreslår att Ekonomistyrningsverket (ESV) ges i uppdrag att ansvara för inhämtning, bearbetning och vidare hantering av inkomna synpunkter och förslag. ESV ska beakta synpunkterna i sitt arbete med regelförenkling.

5.6.5 – Alla regelverk ska följas upp eller utvärderas

Utredningen lämnar följande förslag:

- Konsekvensutredningar gällande föreskrifter ska uppdateras efter tre år
- Nya lagar och förordningar ska utvärderas inom fem år
- Utvärderingar av regelverk ska bland annat innehålla en bedömning av reglernas måluppfyllelse, en samhällsekonomisk analys som inkluderar nyttobedömning och förslag på förenklingar
- Utvärdera även befintliga regelverk

6. Tillståndsprocesser

6.3.1 – Övergripande och processuella frågor

Utredningen gör följande bedömningar:

- Staten bör i högre grad samordna sitt arbete i tillståndsärenden. Möjligheten för staten att processa mot sig själv bör slopas och på sikt bör det införas en tillstånds- och tillsynsmyndighet.
- Gör ändringstillstånd, i stället för en fullständig tillståndsprövning, till huvudregel vid ändring av befintliga verksamheter.
- Fler ändringar av verksamheter bör kunna hanteras genom en anmälan i stället för provning. Det bör övervägas om fler krav kan kontrolleras inom ramen för tillsynsverksamhet i stället för i tillståndsprövningen.
- Prövningsmyndigheter ska upprätta en tidsplan för målet eller ärendet, om den sökande så önskar och det är rimligt i övrigt.
- I tillståndsärenden där kommuner har veto eller på andra sätt har rätt att påverka processen bör kommunerna ta ställning tidigt i processen. Deras besked bör vara bindande och kunna motiveras.

6.3.2 – Den fysiska planeringen och riksintressen

Utredningen föreslår att regeringen bör tillsätta en utredning om en ny planlagstiftning. En ventil, bland annat utifrån en samlad samhällsekonomisk bedömning, bör införas i miljöbalken för att möjliggöra att angelägna allmänna intressen vägs mot varandra.

7. Bostäder och byggande

7.4.1 – Målsättningen för bostadsmarknaden behöver tydliggöras och regelverken reformeras

Utredningen bedömer att det krävs ett samlat omtag för att förbättra bostadsmarknadens funktion. Regeringen bör kommunicera en tydlig och konkret målsättning om att reformera bostadspolitikens regelverk med fokus på bättre marknadsförutsättningar.

Utredningen föreslår att ovanstående kan göras genom en mål- och inriktningsproposition där målsättningen fastslås samtidigt som propositionen innehåller konkreta inriktningar för ett kommande reformarbete. Parallellt påbörjas arbetet för att åstadkomma det reformerade regelverk som krävs för att realisera propositionens inriktningar.

7.4.2 – Inriktningar för ett mer samhällsekonomiskt effektivt och enklare bostadsbyggande

Utgångspunkten bör enligt utredningens bedömning vara att staten inte ska ställa mer krav på bostadsbyggnation än vad som är samhällsekonomiskt motiverat och av betydelse för att säkerställa människors säkerhet och hälsa genom grundläggande tekniska krav och nödvändig omgivningshänsyn.

Inriktningarna i mål- och inriktningspropositionen bör fokusera på att åstadkomma ett mer samhällsekonomiskt effektivt och enklare bostadsbyggande. Enligt utredningen bör följande inriktningar ingå:

- Regelverken reformeras för att möjliggöra ett mer samhällsekonomiskt effektivt, enklare och industriellt byggande. Detta kan exempelvis ske genom en reformering som särskilt beaktar reglernas kostnadsdrivande effekter samt att ompröva dagens plan- och bygglag.
- Tillgången till byggbar mark förbättras. Detta kan exempelvis ske genom en uttalad ambition med omtaget av regelverket att tillgången till byggbar mark ska öka genom att ge samlade samhällsekonomiska aspekter en större tyngd.

- Ett system utformas som säkerställer att statliga byggregler gäller i hela landet. Exempelvis krävs ytterligare åtgärder, så som tillsyn och sanktioner, för att stoppa förekomsten av förbjudna särkrav.
- Äganderätten stärks och utbudet ökas genom att viss byggnation blir bygglovsfri. Detta kan exempelvis ske genom att, med vissa begränsningar, tillåta uppförande av bygglovsfria typsmåhus på tomter avsedda för bostadsändamål. Det kan också ske genom att mark som fastighetsbildats med syftet bostadsändamål som regel bör få bebyggas även utan en detaljplan.
- Arbetet i offentlig sektor utvecklas för att bli mer ändamålsenligt och effektivt.

7.4.3 – Det kommunala planmonopolet bör utredas

Utredningen bedömer att det i en samlad översyn av regelverken (7.4.1) bör ingå att utvärdera hur det kommunala planmonopolet påverkar bostadsmarknadens funktion, byggsektorns produktivitetsutveckling och graden av hänsynstagande till samhällsekonomisk effektivitet.

Planmonopolets effekt på produktivitet, regionförstoring, nationell och regional tillväxt och arbetsmarknadens flexibilitet bör utredas. Fokus bör vara på att utforma lagstiftningen dels så att samhällsekonomiskt nytta i ökad utsträckning beaktas, dels möjliggöra för enklare, snabbare och förutsägbara plan- och lovprocesser. För att öka tillgången på byggbar mark bör det prövas att helt eller delvis flytta beslutsfattandet av markanvändningen från kommunal nivå till regional eller statlig nivå. Ett alternativ kan vara att staten ges möjlighet att kräva att kommunen detaljplanelägger och avsätter mark för bostadsbyggnation. Vidare bör det övervägas att fastighetsägare ges rätt att initiera detaljplaneläggning eller ansöka om bygglov direkt hos myndighet, särskilt vid kommunala avslag.

Om en ändring i ansvarsstruktur för markanvändningsplanering inte är önskvärd bör regeringen åtminstone förstärka kommunernas ansvar för bostadsförsörjning och samhällsekonomisk effektivitet. Det kan göras genom att ställa krav på att kommuner tillhandahåller en del av sin mark för nybyggnation inom en fastställd tidsram eller finner andra sätt att konkret öka bostadstillgången. I syfte att säkerställa att förslaget får avsedd verkan bör sanktionsavgifter kunna kopplas till ett stärkt kommunalt bostadsförsörjningsansvar och en tillsynsmyndighet utses för att övervaka efterlevnaden.

I arbetet bör det ingå att överväga statligt stöd eller andra finansieringslösningar för kommuner som blir ålagda att skapa byggrätter för bostäder men som föranleder en utökad social infrastruktur (till exempel skolor). Ett eventuellt stöd behöver utformas så att kommunen inte ges incitament att invänta statligt åläggande. Stödet bör endast

aktualiseras i de fall när samhällsekonomiska värden uppkommer och då när dessa inte kan anses tillfalla kommunen.

7.4.5 – Effektivare överprövning av detalplaner och bygglov

Utredningen bedömer att en avgift bör införas för att överklaga beslut om detalplaner och bygglov. Bygglov som beviljas enligt gällande detalplan bör inte kunna överklagas under planens genomförandetid om bygglovet är i enlighet med detalplanen.

7.4.6 – Begränsa kommunernas möjlighet att ha åsikter om gestaltning

Utredningen bedömer att möjligheten för kommunen att ha åsikter om detaljerad gestaltning och utseende i vanliga bostadsbyggnadsprojekt bör begränsas. Enligt utredningen faller detta tillbaka på principen om att myndigheters beslut behöver grundas i tydliga standarder och vara förutsägbara och inte skapa utrymme för godtycklighet.

7.4.7 – Inför strikta tidsgränser för olika delar av planeringsprocessen

Utredningens bedömning är att det bör införas strikta tidsgränser för hur lång tid olika delar av planeringsprocessen får ta för alla berörda myndigheter. En möjlighet till skadestånd till den aktör som drabbas om en tidsgräns inte hålls bör övervägas.

7.4.8 – Begränsa möjligheten att kräva ytterligare underlag

Utredningen bedömer att det tidigt i planeringsprocessen bör göras klart vilka underlag som kommunen, länsstyrelsen och berörda myndigheter kräver exempelvis i form av olika utredningar som företag och enskilda ska ta fram.

Kraven ska i så stor utsträckning som möjligt vara enhetliga i hela landet för projekt av samma storlek och komplexitetsgrad. Utredningskostnader därutöver bör täckas av kravställande kommun eller myndighet och utredningarna bör utföras utan fördröjning. Det bör införas fasta priser för olika typer av ärenden och dessa ska vara knutna till hur lång tid ett ärende av den aktuella typen bör ta.

7.4.11 – Främja standardiserat och modulärt byggande

Utredningen föreslår följande:

- Boverket bör, i samarbete med Konkurrensverket och Upphandlingsmyndigheten, utvärdera möjligheterna för typgodkännande av flerbostadshus. Uppdraget inkluderar att analysera för- och nackdelar och, om så bedöms lämpligt, föreslå hur ett sådant typhus kan tas fram.

- Inför en möjlighet till planavvikelse för seriebyggda flerbostadshus i enlighet med SOU 2020:75. För att stimulera seriebyggande utan att skapa osäkerhet kring om husen ska anses falla inom ramen för seriebyggnation bör flexibiliteten avseende vad som anses vara ett seriebyggt hus göras större än i utredningens förslag. Detta kan exempelvis göras genom att tydliggöra att planavvikelser ska kunna godkännas i fall där repetition och standardisering är en förutsättning för att byggandet ska komma till stånd.
- Utred om även produktion av samhällsfastigheter bör inkluderas i möjligheten för planaavvikelse.

7.4.12 – Ett hållbart strandskydd

Ett hållbart och flexibelt strandskydd bör införas, för att förstärka tillgången till ekonomiskt attraktiv byggbar mark samtidigt som rätten till fri passage värnas. De särskilda skäl som kan motivera upphävandet av strandskydd behöver vidgas och förtydligas. Strandskyddet vid små sjöar och vattendrag bör slopas. På fastigheter som bildats i syfte att bebyggas bör bebyggelse, inklusive av brygga, tillåtas. En befintlig byggnad i en strandskyddszon ska kunna ersättas av en annan liknande byggnad utan krav på dispens, även i de fall som det innebär en ändrad användning av byggnaden. Strandskyddet bör skärpas för obebodda öar.

7.4.13 – Fri hyressättning vid nyproduktion

Utredningen föreslår att fri hyressättning vid nyproduktion bör införas. Ett alternativ är att systemet införs på en eller flera definierade geografiska platser.

8. Transportinfrastruktur

8.7.1 – Stärk samhällsekonomisk effektivitet och kostnadskontroll i planprocessen

Utredningen föreslår bland annat:

- Integrera Trafikverkets investeringsplan med beslutet om att fastställa nationell plan och med det ekonomiska planeringssystemet för transportinfrastruktur
- Klargör i direktivet till Trafikverket att myndigheten ska ta fram förslag på nationell plan och investeringsplan och att det ska göras en åtskillnad mellan förslag som befinner sig i ett tidigt utredningsskede och förslag som ska förberedas för byggstart.
- Åtgärder som inte innebär nyinvestering men som kan förbättra den samhällsekonomiska effektiviteten bör hanteras i nationell plan/investeringsplan för att tydliggöra alternativ till nyinvestering i linje med

fyrstegsprincipen. Ge därför Trafikverket direktiv att också föreslå sådana åtgärder där så är lämpligt. Exempel är rekommendationer om styrmedel, prissättning eller reglering.

9. Utbildning

9.3.1 – Rättvisa betyg och antagningsregler främjar kunskap

Utredningen lämnar bland annat följande förslag:

- Betygssättningen i grund- och gymnasieskolan bör normeras på gruppnivå och kopplas till resultatet i centralt rättade prov.
- Ett skolval som är gemensamt för alla aktuella huvudmän bör införas för valet till förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola.

Därutöver bedömer utredningen att det måste bli enklare för elever som i dag är obehöriga att studera på nationella gymnasiala yrkesprogram. En pågående utredning bör i tilläggsdirektiv instrueras att ta fram ett förslag till hur detta kan ske. Exempel på möjliga åtgärder är att reformera den skarpa godkändgränsen för betyget E och dess förhållande till betyget F, förändra meritvärderingen samt att förändra antagningskraven för nationella yrkesprogram.

9.3.2 – Finansieringen bör spegla utbildningsanordnarens ansvar och premiera högkvalitativ utbildning

Utredningen lämnar bland annat följande förslag:

- Skolpengen bör bland annat kunna avspegla det skilda ansvar som åligger kommunala respektive fristående skolor.

9.3.3 – En effektiv insyn och tillsyn krävs

Utredningen föreslår att offentlighetsprincipen bör gälla alla huvudmän på skolområdet.

Utredningen bedömer att ägarprövningen behöver stärkas. Regeringen bör överväga att en ny ansökan om godkännande som huvudman ska krävas då en huvudman helt eller till väsentlig del byter ägare. Detsamma föreslås övervägas då en huvudman helt eller till väsentlig del ändrar eller flyttar sin redan godkända verksamhet. Ägarprövningen bör utformas för att premiera långsiktiga och seriösa ägare.

9.3.4 – Tidiga insatser och utvidgad rätt till utbildning med mera

Utredningen bedömer att elever som riskerar att hamna efter i skolan bör få tidiga insatser. Detta kräver effektiva bedömningsstöd och välfungerande system för att ge

elever effektivt stöd. Resultaten från det obligatoriska bedömningsstödet i årskurs 1 och det nationella provet i årskurs 3 bör samlas in centralt.

Utredningen lämnar bland annat följande förslag:

- Det bör genomföras en försöksverksamhet där undervisningstiden i grundskolan utökas genom att terminerna förlängs och sommarlovet förkortas. Det bör övervägas att genomföra en liknande förändring också inom gymnasieskolan. Den tillkommande tiden bör primärt ägnas åt utbildning i att läsa, skriva, räkna, teknik, naturvetenskap och språk.
- Rätten till utbildning i fritidshem bör utökas. Alla barn bör erbjudas ett visst antal timmar per år i fritidshem. 6–12-åringar bör kunna erbjudas fritidshem eller öppen fritidsverksamhet, eller mer tid i dessa två verksamheter, om barnets levnadsvillkor motiverar detta.

9.3.6 – Förslag som kommissionen valt att inte gå vidare med

Ett av de förslag som utredningen valt att inte gå vidare med är att Skolinspektionen skulle få tillsynsansvar för fristående förskolor, fritidshem och pedagogisk omsorg. Kommissionen konstaterar att de övervägt att rekommendera att tillsynsansvaret för de fristående förskolor och pedagogisk omsorg ska samlas hos Skolinspektionen som i dagsläget enbart har tillsynsansvaret för den kommunala förskoleverksamheten. Utredarnas bedömning är att sådan förändring skulle vara kostnadsneutral för kommunerna och kan växlas inom ramen för den kommunala finansieringsprincipen. Enligt utredarna skulle en sådan reform skulle innebära att den administrativa bördan hos kommunerna minska samtidigt som kommunernas befogenheter skulle inskränkas. Samtidigt behöver kommunernas lokalkännedom vägas som Skolinspektionens professionalisering och standardisering i tillsynsarbetet.

12. Kommunsektorn med mera

12.3.1 – Stärk uppföljning och lärande i kommuner

Utredningen föreslår att det ska inrättas ett kommunal- och regionalekonomiskt råd i syfte att främja effektivitet och lärande. Rådet bör bland annat arbeta med benchmarking och rankning, effektivitetsrevision (på frivillig basis) och uppföljning och utvärdering av enskilda reformer och försöksverksamheter.

Rådet ska årligen sammanställa en rapport till regeringen där genomförda revisioner, granskningar och jämförelser sammanställs. Det kommunal- och regionalekonomiska rådet bör placeras inom Ekonomistyrningsverket (ESV).

Utredningen bedömer att fler kommuner bör starta och driva effektiviseringspolitiska råd eller produktivitetskommissioner och arbeta strukturerat med jämförelser och lärande.

12.3.2 – Mer ändamålsenlig ekonomisk styrning av kommunsektorn

Utredningen föreslår en statsbidragsprincip för mer effektivt riktade statsbidrag. Principen bör slå fast att riktade statsbidrag som regel bör:

- vara samhällsekonomiskt motiverade
- kunna motiveras i förhållande till andra styrsystem
- vara tidsbegränsade
- börja gälla ett år efter det år som budgetpropositionen som innehåller aktuellt statsbidrag avser
- vara av en sådan storlek att en enskild kommun rimligen ska kunna finansiera en insats av väsentlig betydelse för kommunen i fråga
- ta hänsyn till kommuners varierande kapacitet och förmåga att uppnå syftet med den finansierade insatsen
- ha ett ansökningsförfarande som är så enkelt som möjligt
- utformas på ett sätt som tar i beaktande att eventuell redovisning ska vara så enkel som möjligt
- konstrueras på ett sätt som underlättar uppföljning, utvärdering och lärande.

Utredningen bedömer att det bör göras en översyn av existerande riktade statsbidrag för att bedöma i vilken mån de lever upp till den föreslagna statsbidragsprincipen.

Utredningen bedömer vidare att regeringen bör ge relevanta myndigheter i uppdrag att regelbundet utvärdera nyttan av de uppgifter de samlar in från kommuner och regioner. Tillsynsmyndigheter bör uppmanas att i första hand enbart kräva in sådana uppgifter från kommuner och regioner som krävs för tillsynen. Regeringen bör själva vara återhållsamma med uppdrag till myndigheter som kan antas leda till väsentliga administrativa kostnader för kommuner och regioner.

12.3.3 – Förslag som kommissionen valt att inte gå vidare med

Produktivitetskommissionen har övervägt om nivån på det generella statsbidraget till kommunsektorn bör genomlysas och justeras för att därefter årligen räknas upp med ett

index med ett produktivitetsavdrag. Kommissionen redovisar både för- och nackdelar med en indexering men har alltså valt att inte gå vidare med förslaget.

Fler möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2025:96)

Här sammanfattas de förslag och bedömningar som nämnder och styrelser yttrat sig kring eller där stadskontoret haft synpunkter. Sammanfattningen omfattar inte de förslag där nämnder och styrelser haft generella synpunkter på betänkandet och dess innehåll – flera av dessa synpunkter har dock inkluderats i förslaget till yttrande.

3. Teknisk utveckling, forskning och innovation

3.5.9 – Förbättra förutsättningar för entreprenörskap

Utredningen bedömer att möjligheterna för personer från tredje land att starta företag och att arbeta i entreprenörsdrivna företag bör förbättras. Utredningen föreslår därför bland annat att ett svenskt startupvisum ska utredas.

4. Digitalisering och AI

4.4.2 – Tillgängliggör svenska data

Utredningen lämnar följande förslag:

- Reformera datadelningen genom att genomföra förslagen i utredningen om interoperabilitet vid datadelning (SOU 2023:96). Utredningen bedömer att detta skulle skapa tydlighet kring interoperabilitet på nationell nivå. Interoperabilitet innebär att information behöver uppfylla vissa kriterier så att den kan användas i olika system hos olika myndigheter.
- Utforma offentlighets- och sekretesslagen (OSL) omvänt så att informationsutbyte som huvudregel är tillåtet mellan myndigheter.
- Ersätt nuvarande registerlagar med en enda registerlag.

4.4.3 – Minska osäkerheten kring datahantering

Utredningen bedömer att osäkerheten kring hur existerande regelverk rörande data och integritetsskydd ska tolkas bör minskas.

Utredningen lämnar bland annat följande förslag:

- Se över tillämpningen av dataskyddsförordningen (GDPR) i Sverige för att säkerställa att den inte blir striktare än i andra EU-länder. Verka för en gemensam översyn inom EU för att säkerställa en harmoniserad tillämpning som inte hindrar innovation.

- Utred den totala regelbördan samt överlappande regler på digitaliseringsområdet ur näringslivets perspektiv.
- Ta fram standardavtal för datadelning mellan företag och mellan företag och andra aktörer.

4.4.4 – Förbättra den digitala infrastrukturen i offentlig sektor

Utredningen bedömer att investeringarna i förvaltningsgemensam digital infrastruktur behöver öka. Utredningen lämnar följande förslag:

- Ta fram en årlig investeringsplan för samhällsinvesteringar i digital infrastruktur.
- Inrätta ett nytt anslag i statsbudgeten där medel avsätts för att utveckla nödvändiga grundkomponenter i en digital infrastruktur för offentlig sektor. Områden som kan ingå är en statlig e-legitimation, statlig molntjänst för offentlig sektor och funktioner för auktorisation.
- Tilldela Myndigheten för digital förvaltning (Digg) medel för bidragsutbetalning till andra myndigheter för mindre förvaltningsgemensamma investeringar i digital infrastruktur och digitala lösningar.
- Klassificera investeringar i digital infrastruktur som samhällsinvesteringar.
- Regeringen bör ta initiativ till en marknadsplats för digitala lösningar riktade mot offentlig sektor, likt de marknadsplatser för digitala applikationer som i dag finns på den privata marknaden (exempelvis Apple Appstore eller Google Play). Marknadsplatsen ska vara tillgänglig för kommuner, regioner och myndigheter.

5. Arbetsmarknad och kompetensförsörjning

5.3.5 – Stärk de nationella yrkesprogrammen på gymnasial nivå

Utredningen föreslår att det inrättas en ny nationell yrkesutbildning på gymnasial nivå med lägre studietakt och sänkta behörighetskrav.

5.3.6 – STEM och möjlighet att göra kloka utbildningsval

Utredningen gör följande bedömningar:

- Studie- och yrkesvägledningen bör stärkas och tillgängligheten till jämförbar information om utbildningskvalitet och prognoser över arbetsmarknadsutfall bör säkerställas.

- Skolor bör aktivt arbeta med att låta elever träffa förebilder inom STEM-relaterade yrken (*science, technology, engineering and mathematics*) från olika underrepresenterade grupper.
- Gymnasieelever som studerar vid andra program än det naturvetenskapliga och tekniska bör ges större möjlighet att läsa mer matematik.

5.3.7 – Stärkta förutsättningar i klassrummet

Utredningen bedömer att ett tydligare fokus på ämneskunskaper och en mer väldefinierad lärarroll bedöms kunna öka studieron och förbättra kunskapsresultaten. Kommissionen instämmer här i den allmänna inriktning som föreslås i andra aktuella utredningar kring läroplaner, lärarutbildning, betygssystem, extra anpassningar med mera.

5.3.10 – Stärk arbetsmarknadsutbildningen

Utredningen lämnar följande förslag:

- Öka antalet deltagare i arbetsmarknadsutbildning.
- Definiera målgruppen för arbetsmarknadsutbildning i högre utsträckning utifrån den arbetssökandes jobbchanser efter avslutad utbildning snarare än tiden i arbetslöshet

8. Klimat- och industripolitik

8.3.2 – Kostnadseffektivitet bör vara en bärande princip

Utredningen bedömer att kostnadseffektivitet bör vara en bärande princip vid val och utformning av klimatpolitiska åtgärder. Detta inkluderar bland annat att tillämpa en enhetlig värdering av utsläppsminskningar och att utnyttja möjligheten för Sverige att tillgodoräkna sig internationella utsläppsminskningar. Det inkluderar också att undvika oproportionerliga dokumentations- och rapporteringskrav på företag och myndigheter.

8.3.3 – Prissättning av utsläpp av växthusgaser

Utredningen bedömer att klimatpolitiken bör ta sin utgångspunkt i prissättning av utsläppen av växthusgaser.

Utredningen föreslår att bensin- och dieselskatten bör höjas. Höjningen bör gälla åtminstone till dess att transportsektorn ingår i systemet för utsläppshandel.

Utredningen föreslår också att Styrmedelsutredningen (Dir. 2024:98) ges i uppdrag att utreda åtgärder för att begränsa klimatutsläppen från jordbrukssektorn. Bland annat bör

sektorns undantag avseende koldioxid och energiskatt ses över, liksom möjligheten att prissätta metanutsläpp.

8.3.4 – De svenska nationella klimatmålen skapar otydlighet och försvårar kostnadseffektivitet

Utredningen föreslår att samtliga svenska nationella klimatmål ses över av Miljömålsberedningen med inriktningen att harmonisera dem fullt ut med de EU-beslutade målen. Syftet är att göra systemet enklare, tydligare och därmed effektivare.

8.3.6 – Offentlig upphandling är sällan ett effektivt verktyg för grön omställning

Utredningen bedömer att särskilda krav i offentlig upphandling sällan är en kostnadseffektiv åtgärd för minskade klimatutsläpp och bör inte göras obligatoriskt.

9. Energiförsörjning

9.4.1 – Energipolitiken bör vara långsiktig

Utredningen bedömer att det behövs en långsiktig blocköverskridande överenskommelse i syfte att skapa stabila spelregler för energimarknaden.

9.4.5 – En ändamålsenlig utbyggnad av elsystemet bör kunna genomföras med statligt stöd

Utredningen föreslår att åter ge Svenska kraftnät i uppdrag att bygga ut nätanslutningar till havs där det är samhällsekonomiskt motiverat som en del i att öka investeringsviljan i havsbaserad vindkraft.

Utredningen föreslår att gå vidare med förslag för att underlätta fortsatt utbyggnad av vindkraft på land genom till exempel förenklade tillståndprocesser.

10. Bostadsmarknaden

10.4.1 – En reformerad hyresmarknad

Utredningen vill förändra hyresregleringen i det befintliga beståndet och lämnar bland annat följande förslag:

- Reformera och omreglera hyressättningsmodellen. Hyressättningen görs mer efterfrågebaserad och ger potentiella och nuvarande hyresgästers preferenser ett ökat genomslag. Den nya modellen fasas in stegvis genom att ett tak för maximal årlig hyreshöjning införs. Modellen innebär att besittningsskyddet förblir starkt. Skatten på vissa hyresfastigheter höjs tillfälligt. Åtgärder som minskar segregationen bör övervägas.

10.4.2 – Vikten av neutral beskattning

Utredningen bedömer att beskattningen av bostäder bör vara neutral. Enligt utredningen missgynnar dagens skattesystem hyresrätter jämfört med framför allt bostadsrätter. En reformerad fastighetsskatt, sänkt eller borttagen stämpelskatt och reformerade ränteavdrag skulle öka neutraliteten i skattesystemet.

Utredningen föreslår att ROT-avdraget avskaffas. Enligt utredningen missgynnar ROT-avdraget rörligheten då det bidrar till att äldre personer kan bo kvar längre i hus som inte passar deras livssituation. Detta hämmar flyttkedjor och leder till att yngre samt barnfamiljer får svårare att köpa större bostäder. Utredningen lyfter dock att flera bedömare menar att ROT-avdraget är en förhållandevis effektiv konjunkturåtgärd för byggbranschen. Utredningen öppnar därför upp för att ROT-avdraget kan återinföras tillfälligt vid konjunkturedgångar som motiverar finanspolitiska stimulanser och när byggbranschen behöver stöttas.

11. Kriminalitet och tillit

11.3.3 – Tillståndsplikt och uppgiftslämnandeskyldighet

Utredningen lämnar bland annat följande förslag:

- Tillståndsplikt införs för ytterligare verksamheter inom hälso- och sjukvården, däribland primärvård.

11.3.4 – Samla, dela och tillgängliggöra information

Utredningen föreslår att det införs ett utförarregister för privata utförare av all offentligt finansierad verksamhet.

Utredningen bedömer att möjligheterna för kommuner, regioner och myndigheter att dela information sinsemellan bör förbättras. Rättsvårdande myndigheter bör i större utsträckning få lämna information och underrättelser till kommuner, regioner och myndigheter när sådan information bedöms vara användbar.

11.3.7 – Skärpta krav och möjlighet att ta ut avgifter för kontroll

Utredningen lämnar följande förslag:

- Det kommunala ansvaret för kontroll och uppföljning av verksamheter som lämnats över till privata utförare skärps.
- Kommuner och regioner ges rätt att ta ut avgifter från privata utförare för den kontroll som utförs enligt bestämmelserna i kommunallagen (2017:725).

11.3.11 – Förändra systemet med personlig assistans

Utredningen bedömer att systemet med personlig assistans bör förändras för att motverka att kriminella och oseriösa aktörer verkar inom systemet. Om förändringar inom nuvarande system inte kan genomföras på ett sätt som framgångsrikt utestänger kriminella och oseriösa aktörer bör strukturen förändras. Detta kan exempelvis ske genom att återta driften i offentlig regi.

13. Kommunsektorn

13.3.1 – En garantimodell för kommunsektorns finansiering

Utredningen bedömer att statens nuvarande ordning för finansiering av kommunsektorn bidrar till otydlighet i ansvarsfördelningen och oförutsägbarhet i ekonomistyrningen. Detta försämrar förutsättningarna för att kunna bedriva effektiva verksamheter.

Utredningen föreslår att det införs en statlig garantimodell för kommunsektorns finansiering.

13.3.2 – Bättre redovisning för förbättrad tydlighet

Utredningen föreslår att en redovisning av hur förändrade statsbidrag och reformer påverkar kommuner och regioner ska göras i budgetpropositionen. I redovisningen ska det bland annat framgå hur statsbidragen till kommunsektorn utvecklas och har utvecklats både i realekonomiska termer samt justerat för demografiskt betingad konsumtion.

13.3.3 – Metoder för att kunna mäta produktivitetsutvecklingen

Utredningen bedömer att produktivitetsmätningar i offentlig sektor bör baseras på prestationsmått som kvalitetsjusteras där så är möjligt.

Utredningen föreslår att SCB ges i uppdrag att ta fram och utveckla metoder och mått för kvalitetsjusterade produktionsvolym. SCB föreslås också kontinuerligt hålla dessa mått uppdaterade i tidsserier.

13.3.4 – Statsbidragsportal och sektorsbidrag

Utredningen lämnar följande förslag:

- En statsbidragsportal för samtliga riktade statsbidrag tas fram. I portalen föreslås all information om bidragen samlas och där sker också ansökan, återrapportering och redovisning.

- Minska antalet riktade statsbidrag, framför allt inom områdena utbildning och hälso- och sjukvård, genom att de avslutas eller inordnas i sektorsbidrag.

13.3.5 – Kommunala bolag och dold mervärdesskatt

Utredningen lämnar bland annat följande förslag:

- Schablonersättningsnivåerna till kommuner och regioner för s.k. dold mervärdesskatt sänks för att inte skapa incitament för bolagisering av kommunal verksamhet av skattetekniska skäl.

14. Administration i offentlig sektor

14.3.1 – Minska perspektivträngseln

Utredningen bedömer att de externa kraven och målsättningarna för offentliga organisationer bör minska.

Utredningen föreslår en begränsning av generella rapporteringskrav i regleringsbrev och myndighetsuppdrag.

14.3.2 – Rapportering och uppföljning bör ske mer sällan

För att minska rapporteringskraven på myndigheter och offentliga organisationer bedömer utredningen att rapportering och uppföljning av efterlevnad av olika typer av lagstiftningar och regelverk bör ske med längre intervaller än i dag.

Utredningen föreslår att Statskontoret ges i uppdrag att gå igenom samtliga myndigheters regleringsbrev och föreslå utglesning av rapporteringsintervall för uppdrag och återrapporteringskrav. I uppdraget bör det även ingå att se över myndigheters och organisationers rapportering till internationella organisationer och om denna kan begränsas i omfattning.

14.3.3 – Se över myndighetsföreskrifters detaljeringsgrad

Produktivitetskommissionen har i sitt delbetänkande (SOU 2024:29) lagt en rad förslag för en förbättrad process för regelgivning. De föreslagna åtgärderna skulle bidra till att minska administration också för offentliga organisationer och bör genomföras även av det skälet.

Utredningen föreslår att ett antal lämpliga myndigheter ges i uppdrag att gå igenom sina föreskrifter i syfte att minska detaljeringsgraden och därmed administrationen för andra offentliga organisationer (inklusive kommuner och regioner) som träffas av föreskrifterna. Arbetet bör ske roterande för att över tid omfatta fler myndigheter.

15. Offentlig upphandling

15.3.1 – Systematisk användning av erfarenheter

Utredningen bedömer att den offentliga sektorn i högre grad bör utnyttja erfarenheter av tidigare leverantörsrelationer vid tilldelning av nya kontrakt.

Utredningen föreslår att det införs ett system där upphandlande organisationers erfarenhet av olika leverantörer kan registreras. Syftet är att använda dessa erfarenheter som grund för tilldelning av kontrakt i andra upphandlingar.

15.3.2 – Bättre inkösuppgifter

Utredningen lämnar följande förslag:

- Sammanlänkade uppgifter om hela inköpsprocessen och hela inköpsvolymen bör samlas in i syfte att förbättra möjligheterna för analys och utvärdering. Upphandlingsmyndigheten bör samla in de uppgifter som dagens system tillåter och över tid bredda mängden i takt med att digitaliseringen av inköpsprocessen går framåt. Dessa uppgifter bör erbjudas som öppna data där så inte är olämpligt av säkerhetsskäl, integritetsskäl eller av hänsyn till företagshemligheter.
- Bredda kravet på elektroniska inköp till hela den offentliga sektorn.
- Etablera en statlig annonsdatabas med en roll likt EU:s gemensamma annonsdatabas Tenders Electronic Daily (TED) men för samtliga upphandlingsannonser i Sverige.

15.3.4 – Stärkt nationellt upphandlingsstöd

Utredningen lämnar bland annat följande förslag:

- Stärk Upphandlingsmyndighetens upphandlingsstöd.

15.3.5 – Färre överprövningar och effektivare handläggning

Utredningen lämnar följande förslag:

- Det bör bli svårare för leverantörer att få upphandlingar överprövade, bland annat genom införandet av en avgift
- Koncentrera upphandlingsmål till färre förvaltningsrätter och kammarrätter

15.3.6 – Förändrade europeiska upphandlingsregler

Utredningen bedömer att det europeiska upphandlingsregelverket bör utformas så att det offentliga kan göra goda affärer. Upphandlingsreglerna bör förändras så att upphandlande organisationer får större frihet kring hur upphandlingar genomförs, bättre möjligheter för förhandling med potentiella leverantörer och större utrymme för bedömningar baserade på erfarenheter.

17. Hälso- och sjukvård

17.3.1 – Stärkt primärvård med tillräcklig resurstilldelning

Utredningen bedömer att primärvårdens roll bör stärkas och dess resursandel öka genom omfördelning inom vårdsystemet. Patienter bör styras mot primärvård som första vårdnivå.

Utredningen föreslår att omställningen till en stärkt primärvård ska följas genom de mått som föreslås av utredningen om *Samordnad utveckling för god och nära vård* (SOU 2018:39). Detta innefattar bland annat andelen utfärdade specialistbevis i allmänmedicin och primärvårdens andel av de totala sjukvårdskostnaderna.

17.3.2 – Kravet på regionerna att tillämpa LOV tas bort

Utredningen redogör för att regionerna idag är skyldiga att tillämpa lagen (2008:962) om valfrihetssystem (LOV) som upphandlingsform för primärvården. Reformen har inneburit att inflytandet över primärvården förflyttats från politiker och tjänstemän till patienterna, vilket var en av flera intentioner vid genomförandet. Huvudmännens roll har blivit att formulera villkoren för vårdgivare, medan medborgarnas val och efterfrågan i praktiken styr utbudet. Samtidigt ska vården följa Hälso- och sjukvårdslagens (2017:30) krav på behovsstyrd resursallokering, vilket visat sig vara svårt att förena med ett efterfrågestyrt system.

Utredningen föreslår att kravet på regionerna att tillämpa lagen (2008:962) om valfrihetssystem som upphandlingsform för primärvård tas bort.

17.3.5 – Strategiskt ansvar för kompetensförsörjning och vårdinfrastruktur

Utredningen föreslår att staten ska ta ett tydligare strategiskt ansvar för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning. Detta kan exempelvis göras genom att tydligt fastslå relevanta volymmål för lärosäten eller på andra sätt påverka samordningen mellan vård- och utbildningssektorn. Ett annat sätt kan vara att verka för en mer flexibel lönebildning och därigenom möjliggöra högre relativlöner i vissa bristyrken, däribland vården. Det övergripande ansvaret för kompetensförsörjningen – att attrahera och behålla personal – bör fortsatt åligga de ansvariga huvudmännen, och regionerna bör fortsatt verka för att minska förekomsten av inhyrd vårdpersonal.

Utredningen bedömer att staten bör bistå huvudmännen med samordning av vårdinfrastrukturplanering. En nationellt sammanhållen vårdinfrastruktur främjar ett effektivt hälso- och sjukvårdssystem när de investeringsbeslut som fattas är strategiska, långsiktiga, och svarar mot behoven ur ett nationellt perspektiv.

Nämndernas och styrelsernas yttranden

Här sammanfattas yttrandena från nämnder och styrelser. Yttrandena – som i flera fall är omfattande – bifogas i sin helhet ärendet.

Boplats Syd AB

För Boplats Syds del är det viktigt att ha möjligheten att förmedla så många lägenheter i regionen som möjligt.

I sitt yttrande uppger bolaget att det arbetar aktivt för att underlätta inträdet på bostadsmarknaden. Vissa grupper av bostadssökande – bland annat hushåll med låga inkomster, seniorer, och studenter – kan möta särskilda utmaningar på bostadsmarknaden. Bolaget arbetar proaktivt i samråd och dialog med anslutna hyresvärdar för att alla ska ha möjlighet till en bostad som motsvarar behov och livssituation.

Bolagets förmedling ska även bidra till och skapa förutsättningar för sysselsättning och tillväxt i regionen. Bolaget arbetar aktivt för att underlätta rörligheten på bostadsmarknaden vilken i sin tur möjliggör sysselsättning och tillväxt.

Funktionsstödsnämnden

Funktionsstödsnämnden yttrar sig över fyra kapitel i *Fler möjligheter till ökat välbefinnande* (SOU 2025:96): kapitel 4 (Digitalisering och AI), kapitel 10 (Bostadsmarknaden), kapitel 11 (Kriminalitet och tillit) och kapitel 13 (Kommunsektorn).

4.4.2 – Tillgängliggör svenska data

Nämnden är positiv till intentionen att underlätta informationsutbyte mellan myndigheter. Nämnden vill dock betona att uppgifter kring enskilda aktuella inom socialtjänsten är känsliga och skyddade av offentlighets- och sekretesslagen.

4.4.4 – Förbättra den digitala infrastrukturen i offentlig sektor

Nämnden är positiv till förslaget att tilldela Digg medel för bidragsutbetalning till andra myndigheter investeringar i digital infrastruktur och digitala lösningar. Nämnden vill framhålla att det är viktigt att det sker koordinering mellan bidragsgivande myndigheter.

10.4.1 – En reformerad hyresmarknad

Nämnden bedömer att förslaget om en reformerad hyresmarknad med mer marknadsstyrd och oreglerad hyressättning kan få omfattande negativa konsekvenser för personer med funktionsnedsättning. Mot denna bakgrund ställer sig nämnden kritisk till förslagen.

11 – Kriminalitet och tillit

Nämnden är positiv till förslaget att införa ett utförarregister för privata utförare (11.3.4). Nämnden är också positiv till förslagen att skärpa det kommunala ansvaret för kontroll och uppföljning av privata utförare (11.3.7) och att kommuner och regioner ges rätt att ta ut avgifter från privata utförare vid kontroll (11.3.7).

När det gäller bedömningen att systemet med personlig assistans bör förändras (11.3.11) bedömer nämnden att detta är en större fråga än vad utredningen gör och att det behövs mer underlag för att kunna ta ställning.

13 – Kommunsektorn

Nämnden är positiv till förslaget att införa en statlig garantimodell för kommunsektorns finansiering (13.3.1). Nämnden är också positiv till förslaget att en redovisning av hur förändrade statsbidrag och reformer påverkar kommuner och regioner ska göras i budgetpropositionen (13.3.2). Vidare är nämnden positiv till förslaget att SCB ges i uppdrag att ta fram och utveckla metoder och mått för kvalitetsjusterade produktionsvolymerna (13.3.3).

Nämnden välkomnar förslaget att inrätta en statsbidragsportal som samlar samtliga statsbidrag till kommunsektorn (13.3.4). Nämnden anser dock att det inte är att föredra att avsluta vissa befintliga riktade statsbidrag så som utredningen föreslår som alternativ, är däremot inte att föredra. För funktionsstödsnämnden är det av största vikt att statsbidrag som funnits under många år och som är riktade till verksamheter som exempelvis personligt ombud eller psykisk hälsa består och att finansieringen av väletablerade och samhällsviktiga insatser inte urholkas.

När det gäller förslaget att sänka schablonersättningsnivåerna till kommuner och regioner för så kallad dold mervärdesskatt (13.3.5) vill nämnden framhålla att förslaget med all sannolikhet skulle innebära ett betydande intäktsbortfall för nämnden.

Skriftlig reservation (M), muntlig reservation (SD).

Fritidsnämnden

Fritidsnämnden bedömer att utredningarna är omfattande och också att de inte särskilt berör fritidsnämndens verksamhetsområde. Fritidsnämnden önskar inte tillföra några

synpunkter i ärendet utan överlåter utan eget ställningstagande åt kommunstyrelsen att ta fram ett för Malmö stad gemensamt svar.

Förskolenämnden

Förskolenämnden ställer sig positiv till förslaget i delbetänkandet *Goda möjligheter till välstånd* (SOU 2024:29) att offentlighetsprincipen bör gälla alla huvudmän inom svensk skola (9.3.3) och förslaget om en stärkt ägarprövning när en huvudman helt eller till väsentlig del ändrar eller flyttar sin redan godkända verksamhet (9.3.3). Vidare ställer sig nämnden positiv till förslaget att Skolinspektionen bör få tillsynsansvar för fristående förskolor, fritidshem och pedagogisk omsorg (9.3.6 **som kommissionen valt att inte gå vidare med**). Nämndens bedömning av det sistnämnda förslaget är att det finns flera skäl att flytta över tillsynen av enskilda huvudmän från kommunerna till Skolinspektionen.

Grundskolenämnden

Grundskolenämnden håller med om att utbildning och ett välfungerande skolsystem är en viktig del i ett framgångsrikt Sverige. Nämnden ställer sig positiv till förslagen i delbetänkandet *Goda möjligheter till välstånd* (SOU 2024:29) om förändrat betygssystem (9.3.1), inriktningen om ett mer gemensamt skolval (9.3.1), en differentiering av skolpeng mellan kommunala och fristående huvudmän (9.3.2) och att offentlighetsprincipen bör gälla alla huvudmän på skolområdet (9.3.3). Merparten av dessa förslag har redan behandlats i tidigare statliga utredningar som nämnden yttrat sig kring.

Kommissionens förslag om förlängd studietid i form av förlängt läsår (9.3.4) och utökat erbjudande om fritidshem (9.3.4) skulle potentiellt kunna innebära stora förändringar jämfört med hur det ser ut idag, både för elever och för medarbetare i verksamheten. Eftersom det är förslag med stor påverkan på verksamheten bedömer grundskolenämnden att det hade varit positivt med fortsatt utredning kring förslagen för att kunna ta ställning och ge mer specifika kommentarer.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Nämnden anser att utredningens arbete är välkommet och att det lämnar viktiga bidrag till samhällsdebatten inom flera områden.

Nämnden lyfter att det har genomförts många utredningar inom utbildningsområdet de senaste åren och att det finns en utmaning med att förslagen från utredningarna ska genomföras samtidigt och på kort tid. Nämnden lyfter också att det finns kostnader kopplade till genomförande av reformerna. Här ingår administrativa kostnader och kostnader för utbildningar kopplade till nya regler. Nämnden ser också att det finns

olösta frågor som inte räknats in i respektive betänkandes konsekvensanalys, bland annat frågor som hanteras av andra utredningar.

Nämnden anser att det finns en risk att vinsten i effektivitet blir mindre än förväntat då kostnader för reformer och utmaningar kopplade till flera omfattande förändringar inte beaktas tillräckligt i betänkandet. Exempelvis skulle en utredande del gällande aktiebolagsformen och finansieringsmodellen i skolväsendet och dess konsekvenser för utbildningarnas kvalitet och kommunernas skolkostnader komplettera analyserna om hur välfärdens produktivitet och effektivitet kan förbättras.

När det gäller *Fler möjligheter till ökat välbefinnande* (SOU 2025:96) har nämnden nedanstående synpunkter.

Nämnden är positiv till förslaget att mer systematiskt bjuda in representanter från underrepresenterade grupper för att stimulera elever till nya val (5.3.6). När det gäller förslagen om fler vägar till arbetslivet (5.3.5) och stärkta förutsättningar i klassrummet (5.3.7) hänvisar nämnden till flera tidigare remissvar i andra utredningar.

Skriftlig reservation (M), skriftlig reservation (SD).

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

När det gäller *Goda möjligheter till ökat välbefinnande* (SOU 2024:29) har nämnden nedanstående synpunkter.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden anser att alla steg som kan tas för att minska den administrativa bördan och minska krånglet i offentlig sektor är bra steg. Det är ett måste för att få till ändrade arbetssätt och kunna frigöra resurser till kärnverksamheten. Nämnden är därför positiv till förslaget att genomföra förenklingskampanjer (5.6.4).

När det gäller förslagen kring en mer ändamålsenlig ekonomisk styrning av kommunsektorn (12.3.2) anser nämnden att riktade statsbidrag sällan bidrar till hållbara långsiktiga satsningar på äldreomsorgen. Nämnden tycker därför att förslaget om en statsbidragsprincip är bra.

När det gäller *Fler möjligheter till ökat välbefinnande* (SOU 2025:96) har nämnden nedanstående synpunkter.

Nämnden är positiv till förslagen kring interoperabilitet och en samlad registerlag (4.4.2) men ser också ett behov av tydliga förhållningsregler eftersom i princip alla personuppgifter som behandlas är känsliga. När det gäller förslaget med en omvänd offentlighets- och sekretesslagstiftning (4.4.2) lyfter nämnden att det är en grundbult för arbetet i socialtjänsten och hälso- och sjukvården att brukare och patienter vet att

sekretess som grund råder. Risken är att en förändrad offentlighets- och sekretesslagen minskar förtroendet för nämndens verksamheter.

Nämnden ser mycket positivt på förslagen kring långsiktig finansiering för utbyggnad och utveckling av den digital infrastrukturen för offentlig sektor och initiativet kring marknadsplats för digitala lösningar riktade mot offentlig sektor (4.4.4).

Nämnden ställer sig bakom förslaget om att exempelvis primärvården blir en tillståndspliktig verksamhet (11.3.3).

Nämnden ser positivt på förslagen om en gemensam statsbidragsportal och sektorsbidrag (13.3.4). Nämnden anser att förslaget om sektorsbidrag är det viktigaste förslaget i utredningen i relation till nämndens verksamhet då antalet riktade statsbidrag behöver minskas.

Nämnden anser (liksom den gör under 5.6.4 i SOU 2024:29) att alla steg som kan tas för att minska den administrativa bördan och minska krånglet i offentlig sektor är bra steg. Nämnden är därför positiv till förslagen att minska perspektivträngseln, att rapportering och uppföljning bör ske mer sällan och att se över detaljeringsgraden hos myndigheters föreskrifter (14.3.1-3).

När det gäller en stärkt primärvård med tillräcklig resurstilldelning (17.3.1) håller nämnden helt med om att omställningen till nära vård behöver följas noga. De mått som utredningen hänvisar till gäller dock endast regionerna. Här vill nämnden lyfta att det är viktigt att följa omställningen kopplat till den kommunala primärvården också, både utifrån ekonomi och kvalitet.

När det gäller förslaget att ta bort kravet på regionerna att tillämpa LOV (17.3.2) instämmer nämnden i utredarens förslag kring att ta bort kravet på LOV inom primärvården. LOV-kravet innebär i praktiken nästan fri etableringsrätt. Nämnden ser samverkansproblem idag utifrån den stora mängden etablerade vårdcentraler.

När det gäller det strategiska ansvaret för kompetensförsörjning och vårdinfrastruktur (17.3.5) lyfter nämnden att det är relevant att staten tar ett strategiskt ansvar för kompetensförsörjningen. Utredningen tar dock bara upp allmänläkare som exempel. Nämnden håller med om behovet av tillräckligt många allmänläkare men betonar också att det är centralt för den kommunala primärvården att det finns tillräckligt med specialistsjuksköterskor, sjuksköterskor, fysioterapeuter och arbetsterapeuter. Statliga insatser måste riktas till samtliga legitimerade bristyrken.

Muntlig reservation (M), muntlig reservation (C).

Malmö Leasing AB

Bolaget har via VD lämnat generella synpunkter på betänkandena. Synpunkterna sammanfattas nedan.

Människor och kompetens identifieras helt riktigt som avgörande faktorer för tillväxt i framtiden. Utredningen tar upp effektivisering och utbildning inom offentlig sektor men bolaget saknar aspekter som motivation och kultur vilka bolaget ser som avgörande.

Bolaget lyfter att Sverige är ett innovativt land med stolta traditioner inom utveckling och tillverkning. Bolaget ser att kompetens från hela världen behöver attraheras när globaliseringen sjunker och efterlyser en strategi för detta.

Bolaget lyfter att världens (och Europas) befolkning kommer att minska avsevärt under många decennier framöver. En viktig frågeställning är hur Sverige ska navigera i en värld där befolkningen i alla våra viktigaste exportmarknader kommer att minska avsevärt.

MKB Fastighets AB

MKB delar flera av de slutsatser som utredningen drar i sitt delbetänkande (**SOU 2024:29**) och anser att en del av förslagen (**kapitel 7**) skulle kunna bidra till ökat bostadsbyggande. Delbetänkandet återkommer i både analys och förslag till bland annat behov av ökad tillgång till byggbar mark, produktivitet och kortare ledtider i planprocesser. MKB är helt eniga i att dessa faktorer är avgörande för att öka möjligheten till nyproduktion. Tidsaspekten har direkt bäring på kostnaden för att bygga.

Generellt finns det tyvärr en tendens att utgå från Stockholms bostadsmarknad när bostadsfrågor diskuteras. Detta är beklagligt eftersom Stockholm i många avseenden skiljer sig kraftigt åt från resten av landet vad gäller både utbud, efterfrågan och i flera fall hyressättningssystem.

MKB vill också påtala att en av delarna i EU-kommissionens första och nyligen framtagna plan för bostadsförsörjning, *European Affordable Housing Plan*, syftar till att underlätta bostadsbyggande. Det handlar bland annat om minskad administration, kostnadseffektivitet och att exempelvis främja modulärt byggande. I vidare arbete med dessa frågor bör det därför vara aktuellt att ta EU-paketets förslag i beaktande.

Miljönämnden

Miljönämnden anser att en ventil i miljöbalken för att väga intressen mot varandra (**6.3.2 i SOU 2024:29**) kan vara motiverad. Enligt miljönämndens mening bör ventilen dock endast vara aktuell att tillämpa i undantagsfall. En ventil i miljöbalken riskerar att

medföra att miljöskyddet försvagas genom att kortsiktiga ekonomiska eller politiska intressen kan prioriteras över långsiktiga miljöintressen. Miljönämnden anser därför att förslaget potentiella negativa konsekvenser på miljön och för miljöskyddet behöver utredas och analyseras närmare. Om regeringen väljer att gå vidare med förslaget efterfrågar miljönämnden närmare utredning och tydliga kriterier för bedömningen. Vad som kan anses utgöra ett angeläget allmänt intresse kan dessutom variera, vilket ökar risken för skönsmässiga beslut. Detta kan skapa osäkerhet kring vad som gäller vid avvägningar mellan olika intressen och leda till minskad förutsägbarhet och rättssäkerhet.

I remissen föreslås även att ändringstillstånd, i stället för en fullständig tillståndsprövning, ska göras till huvudregel vid ändring av befintliga verksamheter (6.3.1 i SOU 2024:29). Enligt miljönämndens uppfattning är det idag otydligt var gränsen mellan tillståndsplikt och anmälningsplikt går. Dessutom är det svårt att få ändringar av verksamheter prövade som ändringstillstånd. Genom att göra ändringstillstånd till huvudregel vid ändring av befintliga verksamheter skulle hanteringen av prövningarna både tydliggöras och förenklas.

För att ytterligare underlätta hanteringen av prövningar och tillsyn bör det också tydliggöras var gränserna mellan anmälningsplikt, tillståndsplikt och tillsyn går. Vidare bör det, i likhet med kommissionens bedömning, vara möjligt att hantera fler ändringar av verksamheter genom en anmälan i stället för prövning. Det bör även övervägas om fler krav kan kontrolleras inom ramen för tillsynen i stället för att hanteras i tillståndsprövningen. För att säkerställa att förslagen får önskad effekt bör kommunerna ges full täckning för de ökade kostnaderna som förslagen skulle kunna medföra.

Särskilt yttrande (V), särskilt yttrande (M).

Servicenämnden

Servicenämndens yttrande fokuserar på temana kommunal företagsservice, kommunal ekonomi och kommunala fastigheter.

Sammanfattningsvis välkomnar servicenämnden delbetänkandet *Goda möjligheter till ökat välbstånd* (SOU 2024:29) och ser att många av förslagen kan stärka både kommunal och statlig företagsservice. Nämnden välkomnar ambitionen att stärka företagens förutsättningar och öka tydlighet och kvalitet i bemötande, information och myndighetsutövning. Nämnden ser positivt på en tydligare samordning mellan myndigheter och att även kommunerna ges bättre förutsättningar att arbeta utifrån ett sammanhållet samhällsperspektiv.

Servicenämnden ser positivt på de övergripande ambitionerna och flera förslag ur ett kommunalekonomiskt perspektiv, men identifierar även utmaningar med förslagen och efterlyser därför konsekvensanalyser ur detta perspektiv.

Nämnden välkomnar förslagen att undanröja produktivitetshämmande planerings- och tillståndprocesser inom byggsektorn och har förhoppningen om ett omfattande omtag för att förenkla regelverket som styr byggandet över tid.

Gällande slutbetänkandet *Fler möjligheter till ökat välbefinnande* (SOU 2025:96) ser servicenämnden flera bra förslag såsom en statsbidragsportal (**13.3.4**), en statlig garantimodell för kommunfinansiering (**13.3.1**) och effektivare upphandlingsprocesser (**kapitel 15**), samtidigt som reformerna innebär risk för nya uppföljningskrav.

Reservation (V).

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden yttrar sig över kapitel 7 ("Bostäder och byggande") i *Goda möjligheter till ökat välbefinnande* (SOU 2024:29).

Stadsbyggnadsnämnden avstyrker utredningens förslag till reformering av bostadspolitikens regelverk. Nämnden bedömer att utredningarnas bedömningar och förslag står i konflikt med plan- och bygglagens syfte. Den föreslagna inriktningen tar enligt nämnden inte hänsyn till demokratiska värden och rättssäkerhetskrav som är viktiga att värna. Bedömningarna och förslagen görs enligt nämnden utifrån ett snävt perspektiv, är bristfälligt underbyggda och egentlig konsekvensanalys saknas.

När det gäller inriktningar för ett mer samhällsekonomiskt effektivt och enklare bostadsbyggande (**7.4.2**) delar stadsbyggnadsnämnden inte utredningens uppfattning att plan- och bygglagen saknar förutsättningar att vara funktionell. Nämnden hävdar att hänsynstagande till olika intressen i planering och tillståndprocesser ger förutsättningar för en långsiktigt hållbar planering. Nämnden problematiserar också reformering av regelverket, tillsyn och sanktioner för att säkerställa statliga byggregler, bygglovsbefrielse och effektivisering av den offentliga sektorn.

När det gäller det kommunala planmonopolet (**7.4.3**) lyfter nämnden att det kommunala planmonopolet säkerställer att beslut fattas nära de människor och intressenter som berörs. Enligt nämnden är det tydligt att utredningen inte avser att en försvagning av det kommunala planmonopolet ska värna den enskildes intressen i förhållande till kommunen utan syftar till att genom statligt ingripande framtvunga bostadsbebyggelse i lägen och av en typ som inte anses lämplig av kommunen och av de människor som bor och verkar på platsen. Nämnden vill framhålla att

bostadsförsörjning är en angelägen fråga för kommunerna och att lokal kännedom behövs för att förstå förutsättningar och konsekvenser av beslut kring markanvändning.

När det gäller en effektivare överprövning av detaljplaner och bygglov och förslaget om en avgift för överklagande (7.4.5) uppfattar nämnden att förslaget väcker frågor ur rättssäkerhetssynpunkt och kan tänkas stå i strid med Europarätten. Dessutom bedömer nämnden att effekten sannolikt kommer att vara begränsad då många intressenter med ekonomiska resurser även fortsättningsvis kommer att överklaga beslut.

När det gäller förslaget att begränsa möjligheten för kommunen att ha åsikter om detaljerad gestaltning och utseende i vanliga bostadsbyggnadsprojekt (7.4.6) menar nämnden – till skillnad från utredningen – att det är angeläget att bibehålla byggnadsnämndernas inflytande över gestaltungsfrågor. Den byggda miljön är av stor vikt för invånarna och det är av stort allmänt intresse att en god gestaltning säkerställs.

När det gäller förslaget att det bör införas strikta tidsgränser för hur lång tid olika delar av planeringsprocessen får ta för alla berörda myndigheter (7.4.7) lyfter nämnden att kommunerna har på samma sätt som planintressenterna ett starkt intresse av en effektiv planeringsprocess. Nämnden bedömer att förslaget att införa tidsgränser för olika skeden av planprocessen visar på en oförståelse för planeringens komplexitet. Detta framgår också av att utredningen inte säger sig kunna bedöma vad tidsgräns som skulle vara rimlig. Förslaget utgår också från idén att kommunerna inte längre ska ha en bestämmande roll över markanvändningen.

När det gäller förslaget att det bör införas fasta priser för olika typer av ärenden (7.4.8) innebär detta ett avsteg från principen att kommunen har rätt att få täckning för vad som kommunen bedömer vara nödvändiga kostnader för framtagande av detaljplan. Nämndens bedömning är att effekten kan bli att detaljplaneprocesser kan behöva avbrytas av kostnadsskäl och att detaljplaner upphävs vid överprövning på grund av bristfälligt underlag.

När det gäller förslagen för att främja standardiserat och modulärt byggande (7.4.11) ser nämnden att behovet av seriebyggda hus hänförs till ett bakomliggande resonemang kring produktivitetsvinster genom nyttjande av teknik och som inte tar hänsyn till de negativa aspekterna av en massproducerad arkitektur. Enligt nämnden har utredningen också en bristfällig förståelse för vad en industrialiserad process innebär. Att smalt fokusera på att en slutprodukt ska gå att återskapa identiskt i oändlighet är att bortse från möjligheterna med en modern industriell produktion.

När det gäller utredningens bedömning av hållbart strandskydd (7.4.12) vill nämnden framhålla vikten av att eventuell framtida ändring av strandskyddsreglerna sker med beaktande av det bakomliggande syftet med strandskydd.

Reservation (M) och (C).

Tekniska nämnden

Tekniska nämnden vill lämna en kommentar kring kommissionens utgångspunkter för vad som skapar produktivitet och samhällsekonomisk nytta. Utredningen beskriver det finanspolitiska ramverkets betydelse för sunda statsfinanser och att hålla investeringsnivån uppe, samtidigt som ordning och reda i statens finanser kan säkras. Nämnden konstaterar emellertid att kommunernas ansvar för investeringsvolymerna successivt ökat, samtidigt som staten prioriterat att hålla statsskulden låg. Det har inneburit ökade räntekostnader för Malmö och att ett allt större ansvar för framdrift av nyttor för hela Sverige ålagts kommuner i stället för staten.

När det gäller **kapitel 7** ("Bostäder och byggande") i SOU 2024:29 ser nämnden generellt positivt på statliga ambitioner som avser förenkling av regelverk och förkortande av ledtider, när dessa ambitioner också inrymmer förutsättningar kring lokal anpassning, rättssäkerhet och tillräckliga resurser för genomförande. Nämnden bedömer dock inte att kommissionens förslag beaktar dessa perspektiv i tillräcklig utsträckning. Därtill ser nämnden flertalet utmaningar vad gäller prioriteringar, genomförande och verkställande av förslagen.

Nämnden ställer sig inte bakom förslaget att fränta kommunerna ansvar i översiktsplaneringen (7.4.3). Nämnden ställer sig inte heller bakom förslaget att införa begränsningar i kommunernas möjlighet att påverka gestaltning i stadsmiljön (7.4.6).

Därtill vill nämnden understryka att den typ av genomgripande förändringar som kommissionen föreslår när det gäller markanvändning och bostadsbyggande kan få flera följd effekter. Därför krävs det noggranna konsekvensprövningar och genomlysningar från flera perspektiv.

Nämnden instämmer i att det bör motverkas att enskilda kommuners ställer olagliga särkrav (7.4.2) men vill samtidigt framhålla att lokala krav kan vara motiverade utifrån hållbarhetsmål, sociala hänsyn eller stadsbyggnadsprinciper. Därför kan det finnas behov dels av att ta fram en nationell vägledning för vad som utgör tillåtna krav.

Nämnden ser förslaget om ökad samordning mellan kommun, region och stat (6.3.1) är välkommet. Det finns ett behov av att tydliggöra ansvarsfördelningen i plan- och tillståndprocesser, särskilt i ärenden som berör infrastruktur, elnät och vattenbruk.

Enligt nämnden finns ett också ett behov av en nationell samordningsfunktion för plan- och tillståndsfrågor.

Slutligen bedömer nämnden att förslaget om att införa en huvudregel om 18 månader för framtagande av detaljplaner (**7.4.7**) är för ambitiöst. Det finns behov av flexibilitet exempelvis när det förekommer många intressenter, finns olika miljöaspekter eller berör riksintressen. Enligt nämnden bör tidsgränser därför testas i pilotform innan de införs generellt, och undantagsmöjligheter bör tydliggöras.

När det gäller **övriga förslag** stödjer nämnden flera förslag kring bland annat AI och digitalisering, energiförsörjning, offentlig upphandling samt kommunsektorns styrning och finansiering.

Särskilt yttrande (V), särskilt yttrande (SD).

VA Syd

När det gäller *Goda möjligheter till ökat välbstånd* (SOU 2024:29) har VA Syd nedanstående synpunkter.

Som en kommentar till resonemangen kring produktivitetstillväxten och dess drivkrafter (**kapitel 2**) lyfter VA Syd fram behovet av att se återvinningsmarknaden som en del av produktiviteten för ökat välbstånd och BNP. Om en vara blir reparerad och kan konsumeras igen – det vill säga kapitaliseras två gånger – borde detta få en direkt effekt på BNP.

VA Syd ser det som positivt att se över regelförenklingar (**kapitel 5**) för att öka effektiviteten i produktion av varor och tjänster – det förenklar processerna i omställningsarbetet.

När det gäller skatter (**kapitel 13**) önskar VA Syd att staten ser över kostnadseffektiviteten i att Sverige betalar för utsläpp från förbränning för material som kunde ha återbrukats eller återvunnits. Genom att hålla låga skatter för tjänster som uppmuntrar till lagning och reparation (återbruk) och sortering för materialströmmar (återvinning) borde detta gynna ekonomin.

När det gäller *Fler möjligheter till ökat välbstånd* (SOU 2025:96) har VA Syd nedanstående synpunkter.

VA Syd bedömer att det här finns en stor potential för återvinningsmarknaden att genom fortsatt stöd till forskning och utveckling skapa hållbara produkter där avfall blir till resurs (**kapitel 3**). Textil och plast är några områden där sådan investering borde vara effektiv och relevant. Avfallshanteringen är i en sådan omställning men kan inte som enskild aktör inom värdekedjan lyfta alla nödvändiga förändringar för en mer

cirkulär ekonomi. Incitament till teknisk utveckling måste därför komma att tillfalla hela värdekedjan.

VA SYD instämmer med förslaget att de nationella miljömålen behöver bli tydligare för att uppnå en transparens och förenkla uppföljning av och jämförelse av utfall (8.3.4).

VA Syd ser det som en nödvändig väg framåt att satsa på att förtydliga investeringsbeslut för återvinningsmarknaden. Det behövs också en utökad infrastruktur som gynnar cirkulära affärsmodeller såsom återvinning och återbruk och en mer klimat- och kostnadseffektivare energiåtervinning.

VA SYD instämmer inte i utredningens bedömning (8.3.6) att särskilda krav i en upphandling inte kan vara kostnadseffektiva i omställning då det är vedertaget att en åtgärd för omställning är just att arbeta med offentlig upphandling. Däremot bör man arbeta med att ta fram tydligare ramverk för kostnads- och nyttoberäkningar för en grön omställning. Här borde satsningar göras på att öka kunskapen för att kommuner ska ha som mål att både vara klimat- och kostnadseffektiva och inte bara det ena eller det andra.

Vidare anser VA SYD att ökade insatser för uppföljning av upphandlingsunderlag även skulle kunna fånga upp avfallsbrott som verkar kontraproduktivt för miljöarbete. Då måste ett sådant krav finnas redan i upphandlingsunderlaget. Administrationskostnader för detta bör ställas mot de kostnader som avfallsbrottsligheten innebär för samhället.

När det gäller energiförsörjning (**kapitel 9**) vill VA SYD tillägga vikten av nyttan att skapa möjligheter för att optimera infrastrukturen från insamling av bioavfall för tillverkning av bioenergi.

Stadskontorets bedömning

Stadskontoret delar nämndernas och styrelsernas yttranden och inkluderar dessa i förslaget till yttrande till Finansdepartementet. Stadskontoret noterar dock ett antal fall där nämnder och styrelser har olika uppfattning. Detta gäller framför allt kapitel 7 ("Bostäder och byggande") i SOU 2024:29 och 4.4.2 ("Tillgängliggör svenska data") i SOU 2025: 96 (förslaget om omvänd tillämpning av OSL och förslaget om samlad registerlag). I förslaget till yttrande har stadskontoret vägt samman de olika uppfattningarna och pekar då också på den komplexitet som kännetecknar såväl offentlig verksamhet som de förslag och bedömningar som utredningen lämnar.

När det gäller 5.3.7 ("Stärkta förutsättningar i klassrummet") redovisar gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden sammanfattningar av nämndens yttranden i tidigare ärenden på utbildningsområdet. I förslaget till yttrande till Finansdepartementet har stadskontoret i stället tagit med sammanfattningar av de faktiska samlade yttranden som kommunen expedierat till Finansdepartementet i respektive ärende.

Utöver ovanstående har stadskontoret ett antal generella synpunkter och ett antal synpunkter på enskilda förslag.

Generella synpunkter

Stadskontoret noterar att såväl delbetänkandet som slutbetänkandet är omfattande med en väldigt bred ansats. Betänkandena innehåller fler bedömningar och resonemang än konkreta förslag att ta ställning till. Detta faktum försvårar bedömningen vilka konsekvenser utredningarna skulle kunna få. Stadskontoret saknar också en prioriteringsordning som anger vilka av förslagen som utredningen uppfattar som de viktigaste för en ökad produktivitet. Oaktat detta ställer sig stadskontoret positivt till flera av de enskilda förslagen.

Precis som tekniska nämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden instämmer stadskontoret i att det är välkommet att undersöka vilka faktorer som påverkar produktivitetstillväxten som ett sätt att säkerställa väl använda skattepengar och långsiktig produktivitet. Stadskontoret bedömer dock att det har blivit ett alltför ensidigt fokus på produktivitet som lins för att bedöma offentliga verksamheter. Det finns svårigheter att definiera vad verksamheten kostar per producerad enhet – att räkna på styckkostnader är sällan görbart och offentliga organisationer agerar inte heller på en marknad som kan reglera beteenden. Ett annat – och möjligen tyngre – skäl är att produktivitet (i den mån den kan mätas) ständigt måste vägas mot kärnvärden som demokratiska processer, rättssäkerhet, hållbarhet och samhällsskyddande reglering. Även om det kan vara positivt med en hög produktivitet i exempelvis produktionen av bostäder kan ett alltför ensidigt fokus på produktivitet leda till andra och negativa samhällskonsekvenser som exempelvis ökade utsläpp, hälsofarliga miljöer eller mindre attraktiva livsmiljöer. Detta borde framgå tydligare av konsekvensbeskrivningarna.

Slutligen ser stadskontoret att konsekvensbeskrivningarna i utredningarna behandlar vart och ett av förslagen men inte helheten av vad ett uttalat fokus på produktivitet skulle innebära för kommunerna och andra offentliga organisationer. Stadskontoret noterar också att flera av förslagen – framför allt i kapitel 7 ("Bostad och byggande") i SOU 2024:29 – tydligt utmanar den kommunala självstyrelsen. Slutligen förutsätter stadskontoret att finansieringsprincipen tillämpas och att kommunerna får full kostnadstäckning om förslagen i betänkandena genomförs.

Synpunkter på enskilda förslag och bedömningar

Goda möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2024: 29)

5. Regelförenkling

5.6.5 – Alla regelverk ska följas upp eller utvärderas

Stadskontorets utgångspunkt är att det är positivt med uppföljning och utvärdering av regelverk men att detta behövas vägas mot behov av långsiktig stabilitet och förutsägbarhet. Stadskontoret ser att uppföljning och utvärdering måste ske objektivt (av en oberoende part) och effektiv och ändamålsenlig i förhållande till bland annat förslagets omfattning och påverkan.

Stadskontoret vill också lyfta fram att det kan vara problematiskt med alltför fasta tidsgränser. Vissa regelverk ska möjligen utvärderas tidigare och andra senare – angelägenheten behöver förmodligen avgöras från fall till fall. Exempelvis kan fem år vara en alltför kort tid efter vilken en ny lag eller förordning följs upp eller utvärderas.

7. Bostäder och byggande

7.4.1 – Målsättningen för bostadsmarknaden behöver tydliggöras och regelverken reformeras

Utgångspunkten att staten behöver ta ett tydligare helhetsgrepp för bostadsförsörjningen har Malmö stad lyft i tidigare ärenden (senast i remissen av promemorian ”Åtgärder för en bättre bostadsförsörjning”: kommunstyrelsen 10 april 2024, § 114, STK-2024-151). Kommunen har tidigare även varit positiv till att det tas fram en nationell handlingsplan för bostadsförsörjningen för att uppnå en helhetssyn (remissen av betänkandet ”Sänk tröskeln till en god bostad”: kommunstyrelsen 17 augusti 2022, § 258, STK-2022-486).

Utifrån ovanstående bedömer stadskontoret det som positivt om staten vill ta en mer framträdande roll och reformera bostadspolitikens regelverk. Däremot är det problematiskt om ett sådant omtag görs enbart utifrån bättre marknadsförutsättningar. I Malmö har vi idag inte längre en generell bostadsbrist då det har byggts många bostäder under en längre tidsperiod. Däremot finns det ett behov av fler bostäder som är ekonomiskt överkomliga för fler hushåll och ett bostadsutbud som motverkar trångboddhet. Stadskontoret bedömer därför att det är viktigt att det finns ett helhetsperspektiv i en sådan reformering där de sociala aspekterna är lika viktiga som de marknadsmässiga.

7.4.3 – Det kommunala planmonopolet bör utredas

Stadskontoret instämmer i stadsbyggnadsnämndens yttrande kring förslaget men vill göra nedanstående tillägg.

Det kommunala planmonopolet ska hantera betydligt fler frågor än enbart bostadsbyggande. Plan- och bygglagen (PBL) reglerar en lång rad olika frågor och hänsyn som ska tas i samhällsplaneringen. Stadskontorets bedömning är att det därför

är en väldigt långtgående slutsats att hela det kommunala planmonopolet ska avskaffas utifrån enbart aspekten bostadsbyggande.

Vidare ser stadskontoret att det inte är tydligt definierat vad utredningen avser med begreppet ”byggbar mark”. Även om andelen byggbar mark skulle öka är det inte säkert att det mest effektiva är att bygga bostäder på den marken: även näringsliv, samhällsservice, infrastruktur, energiproduktion och annat kan ingå i ”byggbar mark”.

Slutligen bedömer stadskontoret att Malmö stad bör avstyrka förslaget att förstärka kommunernas ansvar för bostadsförsörjning och samhällsekonomisk effektivitet. Redan idag har kommunerna ett stort ansvar för bostadsförsörjningen medan en stor del av rådigheten inte ligger hos kommunerna. Om det kommunala ansvaret skulle förstärkas behöver detta ske samtidigt som kommunernas rådighet och verktygslåda utökas. Detta kräver i så fall en egen separat utredning.

7.4.5 – Effektivare överprövning av detaljplaner och bygglov

Stadskontoret instämmer i stadsbyggnadsnämndens yttrande kring förslaget men vill göra nedanstående tillägg.

Stadskontoret bedömer att förslaget om en avgift för överprövning inte tar hänsyn till de olika förutsättningar att överklaga för olika personer och hushåll beroende på ekonomiska medel. Stadskontoret bedömer därför att förslaget bidrar till ojämlika förutsättningar.

8. Transportinfrastruktur

Generella synpunkter

Utredningen tar upp betydelsen av direktförbindelser med flyg för den ekonomiska aktiviteten i en region. Arlandas framtid nämns som en viktig faktor för produktivitetsutvecklingen. Stadskontoret vill här framföra vikten av Köpenhamns flygplats Kastrup som internationell nod för näringsliv och privata resor i hela södra Sverige. Kastrup nås enkelt med tåg men resenärer och näringsliv påverkas sedan 2015 av de inre gränskontrollerna. Som Malmö stad lyfte i remissvaret på utredningen *Arlanda – en viktig port för det svenska välståndet* (SOU 2025:67, STK-2025-986, kommunstyrelsen 15 oktober 2025) bör alla former av gränshinder i möjligaste mån undvikas.

Malmö stad har i yttrande över förslag till nationell plan för infrastrukturen 2026–2037 (LI2025/01587, STK-2025-1428, kommunstyrelsen 15 december 2025) framfört att det framstår som oklart hur de samhällsekonomiska kalkylerna fångar effekter som ökad kapacitet, robusthet och punktlighet i systemet. I förslaget till nationell plan anges

Hässleholm-Lund som samhällsekonomiskt olönsamt. Objektet är samtidigt strategiskt viktigt för att lösa kapacitetsbrister i södra Sverige vilket påverkar hela landet. Malmö stad menade i ovan nämnda yttrande att bedömningen av Hässleholm-Lund väcker frågor kring modellernas tillämpbarhet och trovärdighet som styrinstrument. Malmö stad påpekade också att modellen för samhällsekonomiska analyser behöver utvecklas för att kunna stödja uppfyllandet av de transportpolitiska målen och klimatmålen. Stadskontoret föreslår att ovanstående tas upp även i föreliggande förslag till yttrande.

8.7.1 – Stärk samhällsekonomisk effektivitet och kostnadskontroll i planprocessen

Stadskontoret noterar att utredningen lyfter potentialen i steg 1- och steg 2-åtgärder. Utredningen menar att prissättning, information, styrmedel och regleringar kan påverka samhällsekonomisk effektivitet och hållbarhet mer än byggandet av nya transportlänkar. Utredningen konstaterar samtidigt att Trafikverket inte föreslår denna typ av åtgärder i den nationella infrastrukturplanen. Stadskontoret ser därför positivt på förslaget att Trafikverket får i uppdrag att i nationell plan till exempel ta fram rekommendationer om styrmedel, prissättning eller reglering för att tydliggöra alternativ till nyinvestering i linje med fyrstegsprincipen.

12. Kommunsektorn med mera

12.3.1 – Stärk uppföljning och lärande i kommuner och regioner

Stadskontoret ser positivt på förslaget att inrätta ett kommunal- och regionalekonomiskt råd i syfte att främja effektivitet och lärande. En förutsättning är dock att rådet arbetar proaktivt och stödjande, att det inte medför en ökad administrativ börda för kommunerna och att finansieringsprincipen säkerställs.

För att värna om det kommunala självstyret bör – som utredningen pekar på – rådets rekommendationer inte medföra några krav på åtgärder. Stadskontoret ser också att det bör säkerställas att kommunerna får möjlighet att kontrollera fakta och yttra sig om genomförda granskningar och analyser.

Stadskontoret ser positivt på att det föreslagna rådet tar över arbetet från Rådet för kommunala analyser (RKA) med syfte att utveckla det vidare. Det finns arbete att göra för att stärka möjligheten till kommunjämförelser via Kolada, inte minst inom teknisk verksamhet.

Det förekommer att den kommunala revisionen granskar effektivitet utifrån exempelvis effektiv implementering av fullmäktigebeslut. Stadskontoret bedömer att det är viktigt att gränsdragningen mellan kommunrevisionens roll och det föreslagna rådets roll är tydlig och att kraven är enhetliga. Risken är annars att kommunerna granskas på olika sätt och utifrån olika ramverk.

Stadskontoret ser positivt på förslaget att rådets arbete inte ska kopplas till utjämningsystemet. Utjämningsystemets syfte är att jämna ut förutsättningar mellan kommunerna utifrån faktorer som inte går att påverka. Att implementera effektivitetsfaktorer skulle skapa en påverkbarhet i systemet. Det är av vikt att utjämningsystemets fokus hålls på att ge kommunerna likvärdiga förutsättningar och att ytterligare syften undviks.

Utredningen bedömer att fler kommuner bör starta och driva effektiviseringspolitiska råd eller produktivitetskommissioner och arbeta strukturerat med jämförelser och lärande. Stadskontoret ser rent principiellt vissa vinster med att en kommun får externa perspektiv på verksamhet och effektivitet. Beroende på respektive kommuns organisation och resurser bör dock sådana initiativ i huvudsak komma från de styrmekanismer som redan används i kommunen. Detta kan vara kommunstyrelsens uppsiktsplikt, revisorskollegiets granskningar, intern kontroll eller den egna organisationens utvecklingsarbete.

Stadskontoret ser positivt på produktivitetskommissionens förslag att det kommunal- och regionalekonomiska rådet ges möjlighet att initiera och delfinansiera den här typen av initiativ i kommuner som de bedömer är i behov av det om kommunen i fråga accepterar det.

12.3.2 – Mer ändamålsenlig ekonomisk styrning av kommunsektorn

Stadskontoret instämmer i kommissionens förslag till statsbidragsprincip och att regeringen bör redovisa huruvida nya föreslagna riktade statsbidrag lever upp till statsbidragsprincipen. Det föreslagna innehållet bör kompletteras med en skrivelse om breda användningsområden – riktade statsbidrag bör styra mot ett visst syfte, inte mot vissa aktiviteter.

Stadskontoret instämmer i kommissionens bedömning att det bör göras en översyn av existerande riktade statsbidrag för att säkerställa att syftet med bidragen nås på ett effektivt sätt. Det är då viktigt att särskilt beakta sådana riktade statsbidrag som har en fördelning som kompenserar för strukturella förutsättningar som inte hanteras inom ramen för den kommunala kostnadsutjämnningen.

Utredningen bedömer att regeringen bör ge relevanta myndigheter i uppdrag att regelbundet utvärdera nyttan av de uppgifter de samlar in från kommuner och regioner. Stadskontoret instämmer i utredningens bedömning och ser positivt på perspektivet att nyttan av statistikinlämning ska överstiga kostnaden av inlämningen. Om statliga beslut om statistikinlämning leder till en väsentligt ökad administrativ börda för kommunerna, bör detta kvantifieras, utvärderas och eventuellt medföra ökad finansiering från staten.

12.3.3 – Förslag som kommissionen valt att inte gå vidare med

Ett av de förslag som utredningen inte går vidare med är att indexera de generella statsbidragen. Kommissionen konstaterar att en förstärkning har skett av de generella statsbidragen över tid. Som skäl för en indexering anför kommissionen bättre planeringsförutsättningar och bättre förutsättningar för ansvarsutkrävande i kommunerna. Därefter för kommissionen ett resonemang om att avsaknaden av indexering av de generella statsbidragen skapar ett reformutrymme för statsbudgeten och att icke-indexerade anslag underlättar statens prioriteringar och styrning.

Stadskontoret anser dock att de generella statsbidragen bör indexeras. Detta skulle underlätta kommunernas långsiktiga planering. En indexering är särskilt angelägen när det gäller generella statsbidrag enligt finansieringsprincipen. Dessa är beräknade för att täcka kostnadsökningar eller intäktsbortfall, som i de flesta fall får antas öka över tid i takt med löne- och prisökningar. Kommissionens koppling mellan icke-indexering och statligt reformutrymme innebär att det är kommunerna som delvis finansierar detta utrymme. Detta innebär en förskjutning av välfärdens finansiering från staten till kommunsektorn. Det finns också en risk för en förskjutning från progressiv statlig beskattning till proportionell kommunal beskattning, vilket kan få fördelningspolitiska effekter.

Slutligen bedömer stadskontoret att det är viktigt att särskilda ökningar av de generella statsbidragen, vilka kommissionen konstaterar skulle vara möjliga även vid indexering, beslutas och kommuniceras på ett sätt som minimerar negativ påverkan på kommunernas planeringsförutsättningar.

Fler möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2025: 96)

3. Teknisk utveckling, forskning och innovation

3.5.9 – Förbättra förutsättningar för entreprenörskap

Utredningen bedömer att möjligheterna för personer från tredje land att starta företag och att arbeta i entreprenörsdrivna företag bör förbättras. Utredningen föreslår därför bland annat att ett svenskt startupvisum ska utredas.

Stadskontoret bedömer att förslaget är relevant och ställer sig positivt till det.

4. Digitalisering och AI

4.4.2 – Tillgängliggör svenska data

Stadskontoret ställer sig positivt till förslaget att reformera datadelningen. Stadskontoret delar utredningens uppfattning att kommuner och regioner är viktiga aktörer i sammanhanget och att interoperabilitet (d v s förmågan hos olika system att fungera tillsammans och kunna kommunicera med varandra) behöver säkerställas – och då inte

bara mellan statliga myndigheter utan också i relation till kommuner och regioner. Stadskontoret vill påminna om att interoperabilitet inte bara bör leda till mer effektiv delning av data mellan myndigheter utan också till bättre förutsättningar för analys av data.

När det gäller förslaget att offentlighets- och sekretesslagen (OSL) ska utformas omvänt (det vill säga så att utbyte mellan myndigheter som huvudregel är tillåtet) ser stadskontoret att ett samlat utredningsarbete inom området vore välkommet. Skälen är flera. Ett flertal sekretessbrytande bestämmelser och speciallagstiftning som medger utlämnande av uppgifter har införts under senare tid. Framtagandet av ny reglering har gått mycket fort och lagstiftningen har kommit att bli ett lapptäcke som både är svåröverblickbart och komplext. Hanteringen av sekretessbelagda uppgifter mellan myndigheter regleras i dagsläget i både offentlighets- och sekretesslagen och i flera nyttillkomna speciallagar. Dessutom kan flera lagrum vara tillämpliga på samma situation. Utredningen bedömer att ett alternativ till nuvarande reglering skulle kunna vara att avskaffa sekretessen mellan myndigheter med relevanta inskränkningar och undantag som säkerställer enskilda ett adekvat integritetsskydd. Ett sådant upplägg skulle förenkla och underlätta tillämpningen av reglerna för informationsutbyte mellan myndigheter. Stadskontorets bedömning är dock att en sådan reform behöver utredas brett innan förslag kan presenteras.

Stadskontoret ser positivt på förslaget att samtliga registerlagar ska ersättas med en enda registerlag. I sammanhanget vill stadskontoret lyfta fram att det vid en sådan översyn är viktigt att det görs en noggrann avvägning där det gäller att förena ett tillfredställande integritetsskydd med den nytta som en sådan effektivisering skulle innebära.

4.4.3 – Minska osäkerheten kring datahantering

Stadskontoret ställer sig positivt till förslagen att se över tillämpningen av dataskyddsförordningen, utreda den totala regelbördan och ta fram standardavtal för datadelning. Vid en översyn av dataskyddsförordningen bedömer dock stadskontoret att integritetsskyddsaspekten behöver analyseras noga.

Stadskontoret delar utredningens uppfattning om att tillgång på data är grundfundamentet för den digitala utvecklingen. Som utredningen skriver finns det högkvalitativa data i den offentliga verksamheten men användning av denna data försvåras många gånger av juridiska otydligheter. En mer ändamålsenlig tillämpning av dataskyddsförordningen, en minskad regelbörda och standardiserade rutiner kommer att bidra positivt till utvecklingen, även på kommunal nivå.

5. Arbetsmarknad och kompetensförsörjning

5.3.10 – Stärk arbetsmarknadsutbildningen

Utredningen föreslår att antalet deltagare i arbetsmarknadsutbildning ska öka. Utredningen föreslår även att målgruppen för arbetsmarknadsutbildning i högre utsträckning definieras utifrån den arbetssökandes jobbchanser efter avslutad utbildning snarare än tiden i arbetslöshet.

Stadskontoret bedömer förslagen som relevanta och ställer sig positivt till dem.

8. Klimat- och industripolitik

8.3.2 Kostnadseffektivitet bör vara en bärande princip

Stadskontoret håller med om att kostnadseffektivitet bör vara en bärande princip. Däremot behöver definitionen av kostnadseffektivitet breddas. Exempelvis behöver kostnadseffektiviteten utvärderas ur ett långsiktigt perspektiv. Ökade dokumentations- och rapporteringskrav kräver mer administration men detta faktum ska inte förenklas till att benämnas kostnadsineffektivitet – snarare är det ett sätt att skapa rättvisa spelregler för företag och en gemensam lägstanivå. Klimatfrågan är en global utmaning och var utsläppen minskas spelar i praktiken mindre roll. Ett fokus på att minska utsläpp i andra länder bör vara ett komplement till utsläppsminskningar inom de egna landsgränserna.

8.3.3 – Prissättning av utsläpp av växthusgaser

Stadskontoret har inget att erinra mot att Styrmedelsutredningen (Dir. 2024:98) ges i uppdrag att utreda åtgärder för att begränsa klimatutsläppen från jordbrukssektorn. Stadskontoret vill dock framhålla vikten av att ett eventuellt tilläggsdirektiv inte påverkar tidplanen för gällande direktiv, utan att betänkande i den delen lämnas i maj 2026 som planerat då nationella styrmedel på transportområdet är av särskild vikt för stadens klimatmål.

8.3.6 Offentlig upphandling är sällan ett effektivt verktyg för grön omställning

Stadskontoret bedömer att det är otydligt vilka källor utredningar har för påståendet att offentlig upphandling sällan är ett effektivt verktyg för grön omställning. Även om det skulle finnas belägg för påståendet vill stadskontoret framhålla att det är av största vikt att offentlig upphandling används som verktyg inom klimatarbetet. Många kommuner har antagit egna klimatmål i linje med Parisavtalet och vill genom detta bidra till det globala klimatarbetet och då är offentlig upphandling ett av de viktigaste verktygen som kommuner har. Enligt klimatpolitiska rådet vidtar inte regeringen i nuläget de åtgärder som krävs för att Sverige ska nå antagna klimatmål. Detta bidrar till att kommuner i högre grad behöver använda egna verktyg för att nå sina klimatmål och minska sin klimatpåverkan.

Stadskontoret instämmer inte i utredningens bedömning att särskilda krav i en upphandling inte kan vara kostnadseffektiva i omställning då det är vedertaget att en åtgärd för omställning är just att arbeta med offentlig upphandling. Kommuner och region gör inköp för över 1 000 miljarder om året vilket innebär en stor möjlighet att påverka olika branscher i klimatomställningen. Stadskontoret anser också att det är inkorrekt att ha som ett underliggande antagande att klimatkrav i upphandling alltid innebär en merkostnad. Om man exempelvis ser till cirkulära krav innebär dessa oftast en besparing både när det handlar om kostnad och klimat. Kommunen har flera exempel som påvisar detta. En del klimatsmarta val har en högre inköpskostnad än andra alternativ men om man ser på exempelvis en mer energieffektiv produkt ger den en besparing. Detta gäller både klimat och pengar när kostnaderna för produktens hela livscykel tas i beaktande.

Eftersom det finns så stor köpkraft inom offentlig sektor finns det en stor möjlighet att satsa på klimatkrav i upphandling. Ett förslag är att öka den centrala stöttningen från Upphandlingsmyndigheten då detta skulle underlätta både för upphandlande myndigheter och leverantörer då det blir en ökad förutsägbarhet kring kravbild. Det behövs ökade resurser till Upphandlingsmyndigheten för att de ska kunna utveckla sina kriterier för hållbarhetskrav och kunna addera nya förslag till kriterier inom klimatområdet. Detta gäller både för de befintliga kategorier som finns på Upphandlingsmyndighetens hemsida och för nya områden där klimatkrav idag helt saknas. Stadskontoret bedömer att en satsning på Upphandlingsmyndighetens arbete med att stötta upphandlande myndigheter är en kostnadseffektiv åtgärd för att skynda på klimatomställningen.

Stadskontoret bedömer att marknadsintroduktion av resurseffektiva varor och tjänster kan också bidra till långsiktig robusthet. En enskild åtgärd eller ett enskilda krav i en upphandling kan vara olönsam initialt men kan på lång sikt och i ett större sammanhang ge robusta och hållbara resultat. Förslag och principer om effektiva åtgärder inom detta område bör utvecklas med perspektiv om långsiktighet och robusthet som viktiga utgångspunkter.

9. Energiförsörjning

Generella synpunkter

Stadskontorets övergripande reflektion är att avsnittet är balanserat. Behov, risker och hinder för energisektorn beskrivs tydligt och utredningens förslag till åtgärder är generellt sett motiverade.

Utredningen lyfter att en diskussion om ny kärnkraft inte får överskugga andra möjliga utvecklingar av elsystemet (sidan 372). Stadskontoret uppfattar detta som viktigt och

Malmö stad har betonat detta i tidigare remissvar. Enligt utredningen krävs det statligt stöd för att bygga ut elproduktionen oavsett om det handlar om kärnkraft eller havsbaserad vindkraft. I dagsläget stöttar staten dock endast det förra genom olika reformer. Stadskontorets bedömning är att staten också borde stötta utbyggnad av havsbaserad vind.

Utredningen hävdar att vätgas allt oftare lyfts fram som ett alternativ för fossilfria transporter likväl som insatsvara i olika industriprocesser (sidan 352). Här hävdar stadskontoret att vätgas när det gäller transporter snarare tappat i fokus. Produktionen av lastbilar drivna med vätgas är fortfarande småskalig och personbilar med vätgas finns i princip inte alls. Elektrifierade transport har kommit längre och drivs på snabbare då elektrifiering är billigare än vätgas och kostnaderna för batterier fortsätter falla. I likhet med utredningen ser stadskontoret därför att fokus för användning av vätgas bör vara för industriella ändamål.

Utredningen beskriver att utbyggnad av elsystemet normalt inte sker utan statliga interventioner men att elmarknadsmodellen i grunden fungerar väl och bör värnas (sidan 372). Stadskontoret delar uppfattningen om elmarknadsmodellen men ser också att strukturen för elområdena bör reformeras för att minimera allt för stora skillnader i elpriser sett över hela landet.

Utredningen konstaterar att det finns tydliga tecken på att den svenska nätregleringen inte fungerar tillfredsställande (sidan 367). Energimarknadsinspektionen har nyligen lämnat förslag som innebär att intäktsregleringen ska reformeras för att motverka att elnätsbolag överkompenseras samtidigt som deras investeringsvilja ska kvarstå.

Utredningen konstaterar att det är rimligt att låta dessa förslag få verka innan nya förändringar föreslås. Stadskontoret ser frågan om elnätsreglering och fastställandet av intäktsram som helt avgörande för elektrifieringen av samhället. Stora investeringar i elnätet kommer innebära ökade kostnader för elnätbolagen och i förlängningen ökade kostnader för kunderna. Stadskontoret bedömer att regleringen måste vara utformad så att bördan på elkonsumenterna inte blir högre än nödvändigt. Vidare ingår i Energimarknadsinspektionens förslag en kraftigt sänkt kalkylränta. Stadskontorets bedömning är att frågan om kalkylräntan behöver lösas snarast.

Slutligen vill stadskontoret lyfta behovet av en översyn av energiskatten. I Malmö stads egen utredning av elmarknaden konstateras att utformningen av energiskatten bör ses över och anpassas till en ny verklighet med nya former för produktion, konsumtion och lagring. Stadskontoret föreslår att detta behov tas med i yttrandet.

9.4.1 – Energipolitiken bör vara långsiktig

Stadskontoret ställer sig bakom propositionens bedömning att det behövs en långsiktig blocköverskridande överenskommelse i syfte att skapa stabila spelregler för energimarknaden. Stadskontoret bedömer en sådan överenskommelse som mycket viktig; utan en sådan finns det en risk att investeringsviljan minskar på grund av att osäkerheten är hög.

9.4.5 – En ändamålsenlig utbyggnad av elsystemet bör kunna genomföras med statligt stöd

Stadskontoret stödjer förslaget att ge Svenska kraftnät i uppdrag att bygga ut nätanslutningar till havs där det är samhällsekonomiskt motiverat som en del i att öka investeringsviljan i havsbaserad vindkraft. I Europa har det byggts mycket vindkraft (till havs) men inget av det hade byggts utan statligt stöd. För Malmö stad och elområde SE4 skulle en betald eller subventionerad anslutning till havsparken Kriegers Flak innebära ett stort el- och effekttillskott till SE4. I sammanhanget vill stadskontoret även se ett införande av det tidigare föreslagna auktionssystemet (SOU 2024:89, "Vindkraft i havet – En övergång till ett auktionssystem"). I den utredningen föreslås en övergång från det nuvarande prövningsbaserade systemet till ett auktionssystem där staten pekar ut lämpliga områden för vindkraft i havet tidigt i processen. Vinnaren av en auktion skulle få ensamrätt att etablera vindkraft i det området. Detta skulle effektivisera miljöprövningen och anpassa Sverige till grannländers modeller i norra Europa.

Stadskontoret stödjer även utredningens förslag att gå vidare med förslag för att underlätta fortsatt utbyggnad av vindkraft på land genom till exempel förenklade tillståndprocesser. Stadskontoret bedömer också att regeringen bör gå vidare och införa tidigare förslag om ändringar i det kommunala vetot kopplat till vindkraftsetableringar (SOU 2021:53, "En rättssäker vindkraftsprövning"). Förslaget innebar att kommuner behåller sin vetorätt men att beslutet ska fattas tidigt i processen och gälla i fem år. Stadskontorets bedömning är att detta skulle minska riskerna för vindkraftsproducenter och öka deras incitament att påbörja projektering av vindkraftparker. Det skulle också stärka regionens ambitioner att öka takten i landbaserad vindkraftsproduktion.

10. Bostadsmarknaden

10.4.1 – En reformerad hyresmarknad

Stadskontoret instämmer inte i utredningens problemformulering när det gäller hyresmarknaden och dess reglering. Det finns inte längre en generell bostadsbrist i Malmö, majoriteten av Malmöborna löser sina bostadsbehov på marknaden utan särskilda insatser och den generella kötiden för hyresbostäder har minskat. Däremot finns det utmaningar vad gäller ett tillräckligt utbud av bostäder i de lägre prisklasserna

och för vissa hushåll fungerar hyresvärdarnas tillträdeskrav exkluderande. Det finns skillnader i inkomstnivåer mellan olika delar av staden och en utmaning är ett ineffektivt nyttjande av beståndet. En av de främsta strukturella orsakerna till detta handlar om bostadsbeståndets sammansättning, särskilt skillnader i andelsfördelningen mellan olika upplåtelseformer i olika delar av staden, snarare än att hyresregleringarna skulle utgöra en grundproblematik.

I Malmö tillämpas dessutom bruksvärdessystemet för hyressättning genom den så kallade Malmömodellen. Det är en systematisk hyressättningsmodell som tagits fram av parterna på Malmös hyresmarknad, bland annat för att lägets attraktivitet skulle få större inverkan på hyran. Modellen innebär att hyrorna beräknas utifrån flera kriterier – främst bostadens läge och standard. Systematiska hyressättningsmodeller riskerar beroende på utformning förvisso att, delvis i likhet med den ägda bostadsmarknaden, förstärka rådande segregationsmönster. En friare hyressättning bedöms dock ge ännu större effekter. Malmö stad avstyrker därför förslaget om en förändrad hyresreglering i det befintliga beståndet.

10.4.2 – Vikten av neutral beskattning

Stadskontoret instämmer i problemformuleringen vad gäller neutralitet i bostadsbeskattningen. Stadskontoret instämmer också i att det finns olika incitament och utmaningar vad gäller skapandet av flyttkedjor som underlättar att flytta till en mer lämplig bostad i livets olika skeden. Stadskontoret ser gärna att denna fråga utreds utifrån fler perspektiv för att skapa träffsäkra åtgärder. Stadskontoret bedömer dock att det i betänkandet inte är tydligt formulerat hur stor effekt ett avskaffande av ROT-avdraget skulle ha för att skapa önskvärda flyttkedjor.

13. Kommunsektorn

13.3.1 – En garantimodell för kommunsektorns finansiering

Kommissionen menar att om staten tillskjuter medel i september året före budgetåret är kommunernas möjlighet att agera på detta begränsad. Statens styrsignal får därmed mindre genomslag. Tydligare planeringsförutsättningar kan även minska risken för procykliskt agerande, det vill säga agerande som förstärker konjunktorens svängningar. Slutligen riskerar sena justeringar i statens finansiering att det kommunala ansvarsutkrävandet försvåras. Stadskontoret instämmer i utredningens resonemang.

Stadskontoret ser positivt på förslaget att införa en statlig garantimodell för kommunsektorns finansiering. Stadskontoret bedömer att kommunerna genom garantimodellen får mer likvärdiga förutsättningar att hantera lågkonjunkturer, oavsett om kommunen har resultatreserv eller resultatutjämningsreserv att disponera. Det är också positivt att modellen i någon mån blir förutsägbar och därmed stärker

kommunernas planeringsmöjligheter. Det kan vara relevant att i en garantimodell även beakta konsekvenserna av demografiska förändringar på utvecklingen av skatteunderlaget. Slutligen bör modellen också konstrueras så att den inte blir kostnadsdrivande för sektorn som helhet.

13.3.2 – Bättre redovisning för förbättrad tydlighet

Stadskontoret ser positivt på en förbättrad tydlighet. Som det är nu lägger Sveriges kommuner och regioner (SKR) och kommunerna onödig tid på att förstå innebörden och konsekvensen av förändrade statsbidrag och andra poster i statsbudgeten. Med tanke på att det i utredning 2024:29 föreslås att inte gå vidare med värdesäkrade statsbidrag är det viktigt att tydligt visa utvecklingen i realekonomiska termer.

13.3.3 – Metoder för att kunna mäta produktivitetsutvecklingen

Stadskontoret instämmer i att det är viktigt att hitta metoder för kvalitetsjustering av mått. Att mäta effektivitet och kvalitet i kommunal verksamhet är utmanande vilket utredningen också beskriver. Statliga insatser på området borde öka möjligheten att skapa vedertagna mått som kan medföra meningsfulla kommunjämförelser över tid.

Malmö stad ser positivt på att SCB ges i uppdrag att ta fram och utveckla metoder och mått för kvalitetsjusterade produktionsvolym, samt att kontinuerligt hålla dessa mått uppdaterade i tidsserier. En förutsättning är dock att arbetet sker i nära samarbete med kommunerna.

13.3.4 – Statsbidragsportal och sektorsbidrag

Stadskontoret ser positivt på förslaget om en statsbidragsportal. Många kommuner lägger idag resurser på IT-verktyg som underlättar hanteringen av de riktade statsbidragen. En statligt framtagen portal kan öka kvaliteten och ge alla kommuner likvärdiga förutsättningar att söka och hantera statsbidragen.

Kommissionen menar att antalet riktade statsbidrag framför allt inom hälso- och sjukvård och utbildning bör minska oavsett den statsbidragsprincip som föreslås införas. Enligt utredningen kan detta genomföras genom sammanslagning till så kallade sektorsbidrag. Dessa skulle kunna öka effektiviteten i den statliga styrningen genom att kommunerna då kan fördela bidragen till sådana ändamål där marginalnyttan bedöms vara störst utifrån lokala förutsättningar. Stadskontoret instämmer i att detta kan vara önskvärt men med samma reservation som under avsnitt 12.3.2 i SOU 2024:29 angående riktade bidrag som ska kompensera för strukturella skillnader.

13.3.5 – Kommunala bolag och dold mervärdesskatt

Utredningen föreslår att schablonersättningsnivåerna till kommuner och regioner för så kallad dold mervärdesskatt sänks. Skälet är att inte skapa incitament för bolagisering av kommunal verksamhet av skattetekniska skäl.

Idag utgår ersättningen för dold moms enligt schablon och uppgår som huvudregel till 6 procent av upphandlingskostnaden eller bidragsbeloppet (huvudregeln). Om det framgår att en viss andel avser lokalkostnad kan ersättning ges med 18 procent för denna del och med 5 procent för resterande del (18/5-regeln). Dessutom utgår ersättning med 18 % för vissa boendeformer.

När schabloner används finns alltid en risk för över- eller underkompensation, vilket i sig kan leda till en oönskad snedvriden konkurrens. Frågan om ersättning till kommuner och regioner har utretts tidigare och enligt en tidigare utredning (SOU 2015:93) är kommunerna överkomparerade. Den nu aktuella utredningen påtalar att 2015 års utrednings beräkningar behöver uppdateras.

Ur Malmö stads perspektiv konstaterar stadskontoret att en sänkning av schablonersättningsnivåerna skulle innebära att kommunen går miste om en del av den ersättning som idag kommer staden till godo. Stadskontorets beräkning för de senaste 12 redovisningsperioderna (december 2024 – november 2025) plus de sänkningar som föreslogs 2016 är att Malmö stad skulle få sänkt ersättning med totalt cirka 46 miljoner kronor (från cirka 247 miljoner till cirka 201 miljoner kronor) sett över 12 månader.

Stadskontorets bedömning är att en uppdatering av tio år gamla beräkningar inte är tillräckligt – det är av största vikt att regeringen tillsätter en ny utredning om schablonersättningsnivåerna till kommuner och regioner ska sänkas.

14. Administration i offentlig sektor

14.3.1 – Minska perspektivträngseln

14.3.2 – Rapportering och uppföljning bör ske mer sällan, och

14.3.3 – Se över myndighetsföreskrifters detaljeringsgrad

Stadskontoret är positivt till förslagen att minska och effektivisera administrationen i offentlig sektor. I ärendet *Översyn av budgetprocessen med anledning av ny organisation samt modell för att ansätta resurser till utveckling och effektivisering* (STK-2017-322) redogjorde stadskontoret för åtgärder som lett fram till dagens budgetprocess med såväl färre rapporteringstillfällen som en större flexibilitet i rapporteringen. Vidare anger Malmö stads budget för 2026 att kommunen ska verka för att minska välfärdspersonalens administrativa börda och värna grunduppgdraget. Det ska råda stor restriktivitet vid införande av nya uppföljningsmått och dokumentationskrav som inte är lagstadgade.

Det gäller inte minst inom kommunens utbildningsverksamheter där lärare och annan pedagogisk personal ska ges bättre förutsättningar att prioritera undervisningen.

15. Offentlig upphandling

15.3.1 – Systematisk användning av erfarenheter

Stadskontoret är positivt till förslaget att använda erfarenheter av leverantörers tidigare prestationer vid tilldelning av nya avtal. Det är dock viktigt att analysen av de juridiska möjligheterna att utesluta leverantörer baserat på erfarenheter leder till tydlighet för de upphandlande myndigheterna.

15.3.2 – Bättre inkösuppgifter

Stadskontoret är positivt till att bredda kravet på elektroniska inköp till att avse hela den offentliga sektorn samt ett ökat användande av e-handel. Det är dock oklart om alla inköp ska behöva ske genom ett etablerat E-handelssystem eller om utredningen med elektroniska inköp avser även annan elektronisk inköpsmetod. Härvid behöver man beakta att alla inköp inte är lämpade att ske via de e-handelssystem som idag finns på marknaden.

Vad gäller inhämtande av statistik är det viktigt att det inte blir en administrativ börda för upphandlande myndigheter.

Stadskontoret är också positivt till att etablera en statlig annonsdatabas i Sverige.

15.3.4 – Stärkt nationellt upphandlingsstöd

Stadskontoret är positivt till att stärka Upphandlingsmyndighetens upphandlingsstöd. Det är betydelsefullt att göra en noggrann utredning av hur stödet ska utformas för att det på bästa sätt ska bli ändamålsenligt. Det är också viktigt att utredningen analyserar det stöd som finns redan idag genom bland annat Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).

15.3.5 – Färre överprövningar och effektivare handläggning

Stadskontoret ställer sig tveksamt till att införa en avgift som baseras på det ekonomiska värdet av en upphandling. Avgiften borde i stället vara densamma för alla anbudsgivare. Att införa en avgift som baseras på det ekonomiska värdet av en upphandling torde även medföra viss problematik kring handläggningen i förvaltningsrätten. Om avgiften inte är fastställd i förväg medför det problematik kring vem som ska fastställa avgiften och när avgiften ska betalas för att handläggningen i domstolen ska påbörjas. Om en avgift ska baseras på det ekonomiska värdet av en upphandling innebär detta att den som ansöker om överprövning inte kan betala avgiften i samband med att ansökan om

överprövning lämnas in till förvaltningsrätten. I detta skede måste hänsyn tas till att ansökan om överprövning ska ha inkommit till förvaltningsrätten innan avtalsspärren löper ut. Vidare måste förvaltningsrätten förhålla sig till den preklusionsfrist (tidsfrist) som anges i lagen om offentlig upphandling. Det måste klargöras hur förfarandet kring betalning av avgift ska gå till.

Stadskontoret bedömer att det är tveksamt om införande av en avgift kommer att medföra att antalet överprövningar minskar. Det kan möjligen förhindra att små och medelstora företag överprövar om avgiften är relativt hög.

Stadskontoret är positivt till att koncentrera upphandlingsmål till färre förvaltningsrätter och kammarrätter. På så sätt bör kompetensen och erfarenheten hos de som arbetar med målen kunna öka och praxis bör bli mer enhetlig. Förhoppningsvis kan också handläggningstiderna minska över hela landet. Ett ytterligare steg för att effektivisera är att införa en maximal handläggningsfrist i domstol. På så sätt skulle upphandlande myndigheter veta vilka frister de har att förhålla sig till vid domstolsprocesser.

15.3.6 – Förändrade europeiska upphandlingsregler

Stadskontoret är positivt till att upphandlingsreglerna förändras så att upphandlande myndigheter får större frihet i hur upphandling sker, bättre möjligheter till förhandling och större utrymme för subjektiva bedömningar.

Ansvariga

Martin Ljungberg Nämndsekreterare
Susanna Jakobsson Enhetschef
Anna Westerling Ekonomidirektör
Andreas Norbrant Stadsdirektör

Datum

2026-02-04

Adress

August Palms Plats 1

Diarienummer

STK-2025-1560

Yttrande

Till

Finansdepartementet

Remiss Finansdepartementet - Goda möjligheter till ökat välstånd (SOU 2024:29) och Fler möjligheter till ökat välstånd (SOU 2025:96)

Fi2025/01857

Sammanfattning

Malmö stad vill inledningsvis lyfta fram att ett så pass omfattande material som utredningarna utgör – med reformerande förslag inom flera samhällsområden – bör ha en längre remisstid.

Malmö stad bedömer att det är välkommet att undersöka vilka faktorer som påverkar produktivitetstillväxten som ett sätt att säkerställa väl använda skattepengar och långsiktig produktivitet. Kommunen bedömer dock att det har blivit ett alltför ensidigt fokus på produktivitet som lins för att bedöma offentliga verksamheter. Produktivitet måste vägas mot kärnvärden som demokratiska processer, rättssäkerhet, hållbarhet och samhällsskyddande reglering. Malmö stad vill påtala riskerna med att föra resonemang, även om de är teoretiska, där endast produktivitet värderas.

Om förslagen i betänkandena genomförs bör finansieringsprincipen tillämpas och kommunerna få full kostnadstäckning. Malmö stad noterar också att flera av förslagen – framför allt i kapitel 7 ("Bostad och byggande") i SOU 2024:29 – tydligt utmanar den kommunala självstyrelsen.

Malmö stad ställer sig positiv till flera av Produktivitetskommissionens enskilda förslag – inte minst flera av de förslag som syftar till förenkling och minskad administration – men avstyrker också två förslag. Även om Malmö stad delar vissa av utredningens bedömningar i kapitel 7 ("Bostäder och byggande" i SOU 2024:29 kan kommunen totalt sett och mot bakgrund av ovanstående inte oreserverat stödja Produktivitetskommissionens förslag till reformering av bostadspolitikens regelverk. Kommunen måste därför avstyrka förslaget. Malmö stad avstyrker också förslaget om en förändrad hyresreglering i det befintliga beståndet (10.4.1 i SOU 2025:96).

Yttrande

Malmö stad inleder med generella synpunkter på betänkandena. Därefter redovisar kommunen sina synpunkter på enskilda förslag och bedömningar i respektive betänkande.

Generella synpunkter

Malmö stad vill inledningsvis lyfta fram att ett så pass omfattande material som utredningarna utgör – med reformerande förslag inom flera samhällsområden – bör ha en längre remisstid. Kommunen uppfattar att det är i alla intressenters intresse och ytterst en demokratifråga att remitterter av olika karaktär och med olika resurser får möjligheter att ta fram informerade yttranden över remisser från staten.

Malmö stad noterar att såväl delbetänkandet som slutbetänkandet är omfattande med en väldigt bred ansats. Betänkandena innehåller fler bedömningar och resonemang än konkreta förslag att ta ställning till. Detta faktum försvårar bedömningen av vilka konsekvenser utredningarna skulle kunna få. Kommunen saknar också en prioriteringsordning som anger vilka av förslagen som utredningen uppfattar som de viktigaste för en ökad produktivitet. Oaktat detta ställer sig Malmö stad positivt till flera av de enskilda förslagen.

Malmö stad noterar dock att en del av förslagen överlappar förslag från andra nyligen avslutade utredningar. Detta gäller inte minst på utbildningsområdet där kommunen yttrat sig över flera av förslagen i de nu aktuella utredningarna i samband med att förslagen remitterats i andra betänkanden från Regeringskansliet under 2024 och våren 2025.

Malmö stad bedömer att det är välkommet att undersöka vilka faktorer som påverkar produktivitetstillväxten som ett sätt att säkerställa väl använda skattepengar och långsiktig produktivitet. Kommunen bedömer dock att det har blivit ett alltför ensidigt fokus på produktivitet som lins för att bedöma offentliga verksamheter. Det finns svårigheter att definiera vad verksamheten kostar per producerad enhet – att räkna på styckkostnader är sällan görbart och offentliga organisationer agerar inte heller på en marknad som kan reglera beteenden. Ett annat – och möjligen tyngre – skäl är att produktivitet (i den mån den kan mätas) ständigt måste vägas mot kärnvärden som demokratiska processer, rättssäkerhet, hållbarhet och samhällsskyddande reglering. Även om det kan vara positivt med en hög produktivitet i exempelvis produktionen av bostäder kan ett alltför ensidigt fokus på produktivitet leda till andra och negativa samhällskonsekvenser som exempelvis ökade utsläpp, hälsofarliga miljöer eller mindre attraktiva livsmiljöer. Detta borde framgå tydligare av konsekvensbeskrivningarna.

Malmö stad vill framhålla att det i utredningens mer analyserande avsnitt förs resonemang som kan ha negativ effekt för vissa av kommunernas målgrupper.

Kommunen anser inte att dessa resonemang alltid syns i själva förslagen som utredningen lägger fram men vill ändå belysa riskerna med sådana resonemang. Ett exempel återfinns i avsnitt 17.2 i SOU 2025:96 (sidan 532) där utredningen beskriver ”att det teoretiskt är möjligt att uppnå större effekter på ekonomins samlade produktivitet om vårdsystemet till exempel skulle prioritera vårdbehov hos högproduktiva individer i arbetsför ålder framför individer med potentiellt större behov.” Malmö stad vill påtala riskerna med att föra resonemang, även om de är teoretiska, där endast produktivitet värderas.

Vidare ser Malmö stad att konsekvensbeskrivningarna i utredningarna behandlar vart och ett av förslagen men inte helheten av vad ett uttalat fokus på produktivitet skulle innebära för kommunerna och andra offentliga organisationer. Kommunen noterar också att flera av förslagen – framför allt i kapitel 7 (”Bostad och byggande”) i SOU 2024:29 – tydligt utmanar den kommunala självstyrelsen.

Slutligen förutsätter Malmö stad att finansieringsprincipen tillämpas och att kommunerna får full kostnadstäckning om förslagen i betänkandena genomförs. Kommunen bedömer att flera av förslagen medför ekonomiska och organisatoriska konsekvenser för kommunerna i form av höjda krav på kommunal kapacitet. Därför är det angeläget med ett fördjupat resonemang kring förslagens genomförbarhet också utifrån de konsekvenser de kan medföra.

Goda möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2024:29): synpunkter på förslag och bedömningar

5. Regelförenkling

5.6.4 – Inhämta synpunkter från näringsliv och andra

När det gäller förslaget att genomföra förenklingskampanjer ser Malmö stad detta som ett bra steg för att minska den administrativa bördan i offentlig sektor. Kommunen bedömer det som nödvändigt att få till ändrade arbetssätt och också frigöra resurser till kärnverksamheten som i många fall står inför stora demografiska utmaningar med tillhörande kompetensförsörjningsproblem.

5.6.5 – Alla regelverk ska följas upp eller utvärderas

Malmö stads utgångspunkt är att det är positivt med uppföljning och utvärdering av regelverk men att detta behövas vägas mot behov av långsiktig stabilitet och förutsägbarhet. Kommunen bedömer att uppföljning och utvärdering måste ske objektivt (av en oberoende part) och vara effektiv och ändamålsenlig i förhållande till bland annat regelverkens omfattning och påverkan.

Malmö stad vill också lyfta fram att det kan vara problematiskt med alltför fasta tidsgränser. Vissa regelverk kanske ska utvärderas tidigare och andra senare och angelägenheten behöver förmodligen avgöras från fall till fall. Exempelvis kan fem år vara en alltför kort tid efter vilken en ny lag eller förordning ska följas upp eller utvärderas.

6. Tillståndsprocesser

6.3.1 – Övergripande och processuella frågor

Malmö stad välkomnar förslaget om ökad samordning mellan stat, region och kommun. Det finns ett behov av att tydliggöra ansvarsfördelningen i plan- och tillståndsprocesser, särskilt i ärenden som berör infrastruktur, elnät och vattenbruk. Därtill finns ett behov av en nationell samordningsfunktion för plan- och tillståndsfrågor.

Utredningen föreslår även att ändringstillstånd, i stället för en fullständig tillståndsprovning, ska göras till huvudregel vid ändring av befintliga verksamheter. Enligt Malmö stads uppfattning är det idag otydligt var gränsen mellan tillståndsplikt och anmälningsplikt går. Dessutom är det svårt att få ändringar av verksamheter prövade som ändringstillstånd. Genom att göra ändringstillstånd till huvudregel vid ändring av befintliga verksamheter skulle hanteringen av provningarna både tydliggöras och förenklas.

För att ytterligare underlätta hanteringen av provningar och tillsyn bör det också tydliggöras var gränserna mellan anmälningsplikt, tillståndsplikt och tillsyn går. Vidare bör det, i likhet med kommissionens bedömning, vara möjligt att hantera fler ändringar av verksamheter genom en anmälan i stället för provning. Det bör även övervägas om fler krav kan kontrolleras inom ramen för tillsynen i stället för att hanteras i tillståndsprovningen för att skapa bättre förutsättningar för snabbare tillståndsprocesser. För att säkerställa att förslagen får önskad effekt bör kommunerna ges full tackning för de ökade kostnaderna som förslagen skulle kunna medföra.

6.3.2 – Den fysiska planeringen och riksintressen

I remissen föreslås bland annat att en ventil införs i miljöbalken som möjliggör att angelägna allmänna intressen vägs mot varandra, bland annat utifrån en samlad samhällsekonomisk bedömning (6.3.2 i SOU 2024:29).

Miljöbalkens grundläggande syfte är att skydda miljön och främja en hållbar utveckling. En ventil i miljöbalken riskerar att medföra att miljöskyddet försvagas i betydande

utsträckning genom att kortsiktiga ekonomiska eller politiska intressen kan prioriteras över långsiktiga miljöintressen. Malmö stad anser därför att förslagets potentiella negativa konsekvenser på miljön och för miljöskyddet behöver utredas och analyseras närmare.

Malmö stad anser att en sådan ventil framför allt kan vara motiverad för att väga olika allmänna intressen (såsom kollektivtrafik, energiförsörjning och infrastruktur) mot varandra i stora projekt som är av avsevärd samhällsbetydelse. Enligt kommunens mening bör ventilen endast vara aktuell att tillämpa i undantagsfall då en mer generell tillämpning kan ha negativa konsekvenser på tillståndprocessernas omfattning och tidsåtgång. Exempel som Öresundsbron visar dessutom att det är möjligt att förena stora samhällsnyttiga projekt med högt ställda krav på miljönytta.

Att fastställa vad som ska anses utgöra ett angeläget allmänt intresse kan vara problematiskt. Om regeringen väljer att gå vidare med förslaget efterfrågar Malmö stad en närmare utredning kring förutsättningarna för att något ska anses vara ett angeläget allmänt intresse i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Det behöver också finnas tydliga kriterier för bedömning av allmänt intresse.

Vidare ser Malmö stad en risk att införandet av en ventil kan leda till att det redan mycket omfattande bedömningsunderlaget i tillståndsärendena utökas. Det kan också tillkomma rättsliga prövningar som ytterligare försvårar och förlänger tillståndprocesserna. Bedömningen av vad som kan anses utgöra ett angeläget allmänt intresse kan dessutom variera, vilket ökar risken för skönsmässiga beslut.

7. Bostäder och byggande

Generella synpunkter på kapitel 7

Malmö stad ser generellt positivt på statliga ambitioner som avser förenkling av regelverk och förkortande av ledtider. De förslag som kommissionen lägger fram står dock i konflikt med andra värden. Detta gäller exempelvis plan- och bygglagens syfte att med hänsyn till den enskilda människans frihet främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer. Den föreslagna inriktningen tar inte tillräcklig hänsyn till demokratiska värden och rättssäkerhetskrav som är viktiga att värna. Bedömningarna och förslagen görs utifrån ett snävt perspektiv och är bristfälligt underbyggda. Därtill ser Malmö stad flera utmaningar vad gäller prioriteringar bland och genomförande och verkställande av förslagen. Kommunen avstyrker därför förslaget.

7.4.1 – Målsättningen för bostadsmarknaden behöver tydliggöras och regelverken reformeras

Utgångspunkten att staten behöver ta ett tydligare helhetsgrepp för bostadsförsörjningen har Malmö stad lyft i tidigare ärenden (senast i remissen av promemorian ”Åtgärder för en bättre bostadsförsörjning”). Kommunen har tidigare även varit positiv till att det tas fram en nationell handlingsplan för bostadsförsörjningen för att uppnå en helhetssyn (remissen av betänkandet ”Sänk tröskeln till en god bostad”).

Malmö stad vill poängtera att det är problematiskt om ett omtag om bostadspolitiken görs enbart utifrån bättre marknadsförutsättningar. Malmö har idag inte längre en generell bostadsbrist då det har byggts många bostäder under en längre tidsperiod. Däremot finns det ett behov av fler bostäder som är ekonomiskt överkomliga för fler hushåll och ett bostadsutbud som motverkar trångboddhet. Kommunen bedömer därför att det är viktigt att det finns ett helhetsperspektiv i en sådan reformering där de sociala aspekterna är lika viktiga som de marknadsmässiga.

7.4.2 – Inriktningar för ett mer samhällsekonomiskt effektivt och enklare bostadsbyggande

Bostadsförsörjning är ett viktigt allmänt intresse och minst lika angeläget för kommunerna som för andra offentliga aktörer på regional och statlig nivå. Det saknas stöd för påståendet att kommunerna skulle ha bristande incitament att ta ansvar för bostadsförsörjningen. Malmö stad använder de verktyg som står till buds men behöver också göra avvägningar mellan bostadsförsörjningen och annan samhällsplanering. Att tolka sådana hänsynstaganden som bristande ansvar är att ge en både förenklad och felaktig bild.

En decentraliserad förvaltning där besluten fattas med hänsyn till skiftande lokala förhållanden och med respekt för berörda allmänna och enskilda intressen är en viktig förutsättning för samhällsplaneringen. Malmö stad hävdar här att planläggning är en kommunal angelägenhet som ger förutsättningar för välavvägda beslut om markanvändning. Enligt kommunen saknas det skäl att ifrågasätta denna grundläggande kompetensfördelning mellan kommunerna och staten.

Sammantaget delar alltså Malmö stad inte Produktivitetskommissionens uppfattning att plan- och bygglagen saknar förutsättningar att vara funktionell. Hänsynstagande till olika allmänna och enskilda intressen i planering och tillståndsprocesser ger förutsättningar för en långsiktigt hållbar planering. Även ur ett äganderättsperspektiv är det viktigt med ett regelverk som tar hänsyn till enskilda intressen och befintliga ägandeförhållanden. Fastigheter skiljer sig markant från annan egendom bland annat genom sin beständighet och genom sin inverkan på omgivningen.

Nedan kommenterar Malmö stad de enskilda inriktningarna i utredningens bedömning:

Regelverken reformeras för att möjliggöra ett mer samhällsekonomiskt effektivt, enklare och industriellt byggande. Exempelvis genom en reformering som särskilt beaktar reglernas kostnadsdrivande effekter samt att ompröva dagens Plan- och bygglag.

Malmö stad bedömer att en förenkling av regelverken som därmed blir lättare att tillämpa i grunden är positivt. Samtidigt är den byggda miljön ett komplext område som bland annat berör både tekniska och sociala frågor. Ett sådant regelverk kan därför aldrig vara så förenklat att relevanta värden går förlorade. Även om regelverket skulle begränsas till att beakta samhällsekonomi, säkerhet, hälsa och omgivningspåverkan är dessa områden i sig så komplexa att bedömningar alltid måste göras i det enskilda fallet. Det är oundvikligt att individuella bedömningar av olika handläggare kan leda till olika utfall, men att därav dra slutsatsen att det är mer rimligt att den byggande parten ska göra en egen och potentiellt tredje bedömning bedömer Malmö stad som anmärkningsvärt. Om resonemanget skulle tillämpas på domstolsväsendet skulle förekomsten av tingsrättsdomar med olika utfall leda till slutsatsen att målsägaren eller den anklagade i ett brottmål ska avgöra målet.

Tillgången till byggbar mark förbättras. Exempelvis genom en uttalad ambition med omtaget av regelverket att tillgången till byggbar mark ska öka genom att ge samlade samhällsekonomiska aspekter en större tyngd.

Malmö stad ser inte att det är tydligt definierat vad utredningen avser med begreppet ”byggbar mark”. Även om andelen byggbar mark skulle öka är det inte säkert att det mest effektiva är att bygga bostäder på den marken: även näringsliv, samhällsservice, infrastruktur, energiproduktion och annat kan ingå i ”byggbar mark”.

Ett system utformas som säkerställer att statliga byggregler gäller i hela landet. Exempelvis krävs ytterligare åtgärder, så som tillsyn och sanktioner, för att stoppa förekomsten av förbjudna särkrav.

Ett sätt att skapa förutsättningar för en enhetlig tillämpning över landet är att de statliga byggreglerna görs så tydliga som möjligt. Nyligen genomförd ändring med nya byggregler baserade på funktionskrav går snarare i motsatt riktning.

Produktivitetskommissionen konstaterar att det inte går att avgöra omfattningen av särkrav, och förefaller basera sin uppfattning på källor från byggbranschen. En nyckelfråga är att lyckas åstadkomma en utformning som gör detta möjligt i praktisk mening och – inte minst – om det finns behov av det. Att kommuner liksom andra offentliga myndigheter följer lagar och andra författningar i sin myndighetsutövning är grundläggande inom svensk förvaltning. Malmö stad bedömer att det saknas tillräckliga skäl att införa tillsyn och sanktioner på just detta område riktat mot landets kommuner.

Malmö stad vill också framhålla att lokala krav kan vara motiverade utifrån hållbarhetsmål, sociala hänsyn eller stadsbyggnadsprinciper. Därför kan det finnas behov dels av att ta fram en nationell vägledning för vad som utgör tillåtna krav och då definiera kommunernas handlingsutrymme vad gäller avvikelser som kan motiveras utifrån lokalt rådande förhållanden.

Äganderätten stärks och utbudet ökas genom att viss byggnation blir bygglovsfri. Exempelvis genom att, med vissa begränsningar, tillåta uppförande av bygglovsfria typsmåhus på tomter avsedda för bostadsändamål samt att mark som fastighetsbildats med syftet bostadsändamål som regel bör få bebyggas även utan en detaljplan.

Malmö stad bedömer att en långtgående bygglovsbefrielse enligt förslaget skulle medföra att brister gentemot kraven i plan- och bygglagen i många fall kommer att behöva åtgärdas genom tillsyn i efterhand. Som utredningen själv hävdar är kraven som ställs på den byggda miljön komplexa och därför innebär bygglovsbefrielse inte nödvändigtvis en frihet och förenkling för den enskilde fastighetsägaren. Om avsikten är att den faktiska produktiviteten ska öka – och inte enbart antalet byggåtgärder – innebär en förprövning tvärtemot utredningens förslag ett säkerställande av att ekonomiska, materiella och tidsmässiga resurser används på ett effektivt sätt.

Det bör framstå som tydligt för alla och envar att rättelse av en genomförd nybyggnad i stället för tillståndsprövning på förhand inte är samhällsekonomiskt försvarbart vid större byggnationer. Malmö stad bedömer att det är oklart hur utredningen menar att det innebär en frihet för den enskilde att styras mot att uppföra en viss typ av hus, i stället för att som idag välja mellan en rik flora av så kallade kataloghus eller låta uppföra ett platsspecifikt hus.

Arbetet i offentlig sektor utvecklas för att bli mer ändamålsenligt och effektivt.

Malmö stad bedömer att en förbättring av effektiviteten inom offentlig sektor är en god målsättning. Samtidigt måste man förhålla sig till komplexiteten i samhällsplanering och vikten att ta hänsyn till olika allmänna och enskilda intressen. Eventuella reformer för att öka effektivitet i bostadsbyggandet får inte heller ske på bekostnad av rättssäkerheten. Reformer av regelverket måste ske med beaktande av plan- och bygglagens syfte och grundsatser.

7.4.3 – Det kommunala planmonopolet bör utredas

Malmö stad avstyrker förslaget att förstärka kommunernas ansvar för bostadsförsörjning och samhällsekonomisk effektivitet. Redan idag har kommunerna ett stort ansvar för bostadsförsörjningen medan en stor del av rådigheten inte ligger hos kommunerna. Om det kommunala ansvaret skulle förstärkas behöver detta ske

samtidigt som kommunernas rådighet och verktygslåda utökas. Detta kräver i så fall en egen separat utredning.

Malmö stad bedömer att markanvändning är en kommunal angelägenhet och ytterst en demokratifråga. Genom det kommunala planmonopolet säkerställs att beslut fattas nära de människor och intressenter som berörs. För kommuner som Malmö är detta av särskilt stor betydelse då kommunen äger runt hälften av marken inom kommungränserna. Det är tydligt att kommissionen inte avser att en försvagning av det kommunala planmonopolet ska värna den enskildes intressen i förhållande till kommunen. I stället syftar den föreslagna reformen till att genom statligt ingripande framtvinga bostadsbebyggelse i lägen och av en typ som inte anses lämplig av kommunen och av de människor som bor och verkar på platsen. Malmö stad vill framhålla att bostadsförsörjning är en angelägen fråga för kommunerna och att lokal kännedom behövs för att förstå förutsättningar och konsekvenser av beslut kring markanvändning.

Malmö stad vill också lyfta fram att det kommunala planmonopolet ska hantera betydligt fler frågor än enbart bostadsbyggande. Plan- och bygglagen (PBL) reglerar en lång rad olika frågor och hänsyn som ska tas i samhällsplaneringen. Kommunens bedömning är att det därför är en väldigt långtgående slutsats att hela det kommunala planmonopolet ska avskaffas utifrån enbart aspekten bostadsbyggande.

Slutligen vill Malmö stad understryka att den typ av genomgripande förändringar som kommissionen föreslår kring ansvarsfördelningen mellan stat, region och kommuner vad gäller markanvändning och bostadsbyggande kan få flera följeffekter. Detta faktum kräver noggranna konsekvensprövningar och genomlysningar ur flera perspektiv.

7.4.5 – Effektivare överprövning av detalplaner och bygglov

Malmö stad konstaterar utifrån utredningens egna skrivningar att syftet med förslaget att ta ut en avgift för överprövning är att antalet överklaganden ska minska. Detta ska säkerställas genom att avgiften ska vara så pass hög att den enskilde avstår av ekonomiska skäl. En avgift för överprövning tar inte hänsyn till de olika förutsättningar att överklaga för olika personer och hushåll beroende på ekonomiska medel. Malmö stad bedömer därför att förslaget bidrar till ojämlika förutsättningar. Förslaget innebär att medborgarnas möjlighet att utöva inflytande över och känna delaktighet till sin närmiljö minskar, vilket ur demokratisk aspekt är allvarligt. Utöver att förslaget väcker frågor ur rättssäkerhetssynpunkt bedömer kommunen att effekten sannolikt kommer att vara begränsad då många intressenter med ekonomiska resurser även fortsättningsvis kommer att överklaga beslut.

Förslaget att bygglov som följer en lagakraftvunnen detaljplan inte ska kunna överklagas är enligt Malmö stad uppenbart ogenomtänkt – det som provas vid en överprövning är bland annat just planenligheten.

Malmö stad noterar att frågan om förutsättningar för avgift för överprövning redan utreds av Miljötillståndsutredningen i enlighet med utredningens tilläggsdirektiv att utreda hur handläggningstiden i plan- och byggprocessen kan förkortas.

7.4.6 – Begränsa kommunernas möjlighet att ha åsikter om gestaltning

Malmö stad delar bilden att en ökad förutsägbarhet vad gäller gestaltning och utseende i nyproduktion är viktig för en mer effektiv byggprocess. Att kommunen har synpunkter på dessa kvaliteter är berättigat och självklart och till skillnad från Produktivitetskommissionen menar Malmö stad att det är angeläget att bibehålla byggnadsnämndernas inflytande över gestaltningsfrågor. Den byggda miljön är av stor vikt för invånarna och det är av stort allmänt intresse att en god gestaltning säkerställs. Förståelsen av begreppet attraktivitet framstår i betänkandet som begränsad då det endast vid ett tillfälle konkretiseras såsom exempelvis ”sjöutsikt och vattenkontakt”. Att attraktivitet kan skapas av den byggda miljön i sig verkar inte ha föresvävat Produktivitetskommissionen – än mindre att dessa kvaliteter och värden riskerar att gå förlorade om de inte säkerställs under byggprocessen.

Sammantaget ställer sig Malmö stad inte bakom förslaget att införa begränsningar i kommunernas möjlighet att påverka gestaltning i stadsmiljön. Det är en viktig förutsättning för den lokala demokratin att ha inflytande över stadsmiljöerna och att få möjlighet att arbeta med dessa för att de ska harmoniera med övrig planering och stadsutveckling.

7.4.7 – Inför strikta tidsgränser för olika delar av planeringsprocessen

Malmö stad vill lyfta fram att kommunerna på samma sätt som planintressenterna har ett starkt intresse av en effektiv planeringsprocess och det finns därför inte skäl att ifrågasätta att kommunerna gör vad de kan för att korta ledtiderna. Något som skulle vara till gagn för kommuner och enskilda är att införa tidsgränser för överprövning av kommunala beslut enligt plan- och bygglagen. Miljötillståndsutredningen utreder redan frågan inom ramen för tilläggsdirektivet att utreda hur handläggningstiden i plan- och byggprocessen kan förkortas. Uppdraget planerades redovisas senast 31 december 2025.

Malmö stad bedömer att förslaget att införa tidsgränser för olika skeden i planprocessen inte tar hänsyn till planeringens komplexitet. Nya frågeställningar kan uppkomma efter hand under handläggningens gång vilket också påverkar tidsåtgången från kommunens beslut att initiera planläggning till färdigt förslag och antagen

detaljplan. Exempel på situationer när det krävs flexibilitet är om det är många intressenter, om det finns olika miljöaspekter eller om det finns riksintressen. Om staten går vidare med förslaget bedömer Malmö stad att tidsgränser först bör testas i pilotform. Dessutom bör det göras tydligt vilka möjligheter till undantag som gäller.

7.4.8 – Begränsa möjligheten att kräva ytterligare underlag

När det gäller förslaget om fast prissättning för olika typer av ärenden ser Malmö stad förvisso att detta skulle innebära en större förutsägbarhet. Kommunen bedömer dock också att fasta priser innebär ett avsteg från principen att kommunen har rätt att få täckning för vad som kommunen bedömer vara nödvändiga kostnader för framtagande av detaljplan. Effekten kan bli att detaljplaneprocesser kan behöva avbrytas av kostnadsskäl och att detaljplaner upphävs vid överprövning på grund av bristfälligt underlag.

Malmö stad vill också skicka med att delar av den problematik som Produktivitetskommissionen adresserar angående förutsägbarhet gällande kostnader för underlag utreds redan av Miljötillståndsutredningen och ingår i vad som planerades delredovisas senast 31 december 2025.

7.4.11 – Främja standardiserat och modulärt byggande

Malmö stad ser att förslagen på området kan skapa möjligheter till ändamålsenligt och kostnadseffektivt bostadsbyggande när dessa former är lämpliga att använda. Samtidigt måste behovet av seriebyggda hus vägas mot de negativa aspekterna av en massproducerad arkitektur. Ett alltför smalt fokus på att en slutprodukt ska gå att återskapa identiskt är att bortse från möjligheterna med en modern industriell produktion.

7.4.12 – Ett hållbart strandskydd

Produktivitetskommittén bedömer att det förbättrar produktiviteten om man underlättar för människor att bo i attraktiva lägen. Malmö stad vill framhålla vikten av att eventuell framtida ändring av strandskyddsreglerna sker med beaktande av det bakomliggande syftet med strandskydd.

Malmö stad noterar att sedan betänkandet skrevs har regeringen tillsatt en utredning som ska analysera strandskyddsbestämmelserna och föreslå ändringar med inriktningen att öka möjligheterna att bygga nära vatten. Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2026.

7.4.13 – Fri hyressättning vid nyproduktion

De senaste tio åren har det kommunala bostadsbolaget MKB tillfört drygt 5 000 nya bostäder i Malmö inom ramen för den lokala bruksvärdesmodellen och har således inte använt sig av presumtionshyra (förutom i de fall där bolaget byggt med investeringsstöd vilket inneburit krav på en hyresnivå som är lägre än vad bruksvärdesmodellen medger – i sådana fall har presumtionshyra använts). Mer om den lokala bruksvärdesmodellen finns bland synpunkterna på 10.4.1, ”En reformerad hyresmarknad”.

Malmö stad vill genom MKB tillföra nyproduktion med rimlig hyra som så många Malmöbor som möjligt ska kunna efterfråga. Detta är nödvändigt för att lyckas bygga bort bostadsbristen i verklig mening och innebär samtidigt en minskad affärsrisk. Det finns ett högt intresse för MKB:s nyproduktion och bolaget har inga vakanser bland nybyggda bostäder.

Däremot finns det en vakansproblematik hos flera privata hyresvärdar som har hyressatt sin nyproduktion med presumtionshyra. Delar av nyproduktionen av bostäder i Malmö har alltså slagit i taket för vad marknaden efterfrågar. Samtidigt borde det vara intressant för fler att bygga på ett sätt som möjliggör en lägre hyresnivå i syfte att undvika vakanser. MKB:s erfarenheter visar att det är möjligt och som allmännytta ska bolaget enligt lag (Lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag) verka enligt samma marknadsmässiga principer som andra fastighetsaktörer. Det MKB gör är därmed möjligt även för privata bolag, inom gällande regelverk, förutsatt att samtliga parter på hyresmarknaden lokalt kan enas kring systematiska hyressättningsmodeller där såväl läges- som nyfaktor är viktiga komponenter.

8. Transportinfrastruktur

Generella synpunkter

Arlandas framtid nämns i utredningen som en viktig faktor för produktivitetsutvecklingen. Malmö stad vill här framföra att Köpenhamns flygplats Kastrup fungerar som internationell nod för näringsliv och privata resor i hela södra Sverige. Kastrup nås enkelt med tåg men resenärer och näringsliv påverkas sedan 2015 av de inre gränskontrollerna. Som Malmö stad lyfte i remissvaret på utredningen *Arlanda – en viktig port för det svenska välståndet* (SOU 2025:67) bör alla former av gränshinder i möjligaste mån undvikas.

Malmö stad har i yttrande över förslag till nationell plan för infrastrukturen 2026–2037 (LI2025/01587) framfört att det framstår som oklart hur de samhällsekonomiska kalkylerna fångar effekter som ökad kapacitet, robusthet och punktlighet i systemet. I förslaget till nationell plan anges Hässleholm-Lund som samhällsekonomiskt olönsamt.

Objektet är samtidigt strategiskt viktigt för att lösa kapacitetsbrister i södra Sverige vilket påverkar hela landet. Malmö stad menade i ovan nämnda yttrande att bedömningen av Hässleholm-Lund väcker frågor kring modellernas tillämpbarhet och trovärdighet som styrinstrument. Malmö stad påpekade också att modellen för samhällsekonomiska analyser behöver utvecklas för att kunna stödja uppfyllandet av de transportpolitiska målen och klimatmålen. Kommunen vill påminna om detta även i föreliggande yttrande.

8.7.1 – Stärk samhällsekonomisk effektivitet och kostnadskontroll i planprocessen

Malmö stad noterar att utredningen lyfter potentialen i steg 1- och steg 2-åtgärder. Utredningen menar att prissättning, information, styrmedel och regleringar kan påverka samhällsekonomisk effektivitet och hållbarhet mer än byggandet av nya transportlänkar. Utredningen konstaterar samtidigt att Trafikverket inte föreslår denna typ av åtgärder i den nationella infrastrukturplanen. Malmö stad ser därför positivt på förslaget att Trafikverket får i uppdrag att i nationell plan ta fram rekommendationer om styrmedel, prissättning eller reglering för att tydliggöra alternativ till nyinvestering i linje med fyrstegsprincipen.

9. Utbildning

9.3.1 – Rättvisa betyg och antagningsregler främjar kunskap och

9.3.2 – Finansieringen bör spegla utbildningsanordnarens ansvar och premiera högkvalitativ utbildning

Malmö stad håller med produktivitetskommissionen om att utbildning och ett välfungerande skolsystem är en viktig del i ett framgångsrikt Sverige. Kommunen ställer sig positiv till förslagen om förändrat betygssystem och en differentiering av skolpengen mellan kommunala och fristående huvudmän.

9.3.3 – En effektiv insyn och tillsyn krävs

Utredningen föreslår att offentlighetsprincipen bör gälla alla huvudmän på skolområdet. Malmö stad har tidigare yttrat sig i frågan gällande att införa offentlighetsprincipen för fristående verksamheter i sitt remissvar av Skolinformationsutredningens betänkande (SOU 2024:28).

Malmö stad ställer sig positiv till lika villkor för offentligfinansierad verksamhet ska gälla och att allmänheten ska ges möjlighet till insyn i verksamheten hos olika typer av huvudmän. Det är en viktig demokratisk princip att allmänheten bör ha lika insyn och möjlighet att granska den verksamhet som finansieras av offentliga medel.

Malmö stad ställer sig positiv till att öka insynen i de privata aktörernas verksamhet genom att de privata aktörerna ska omfattas av offentlighetsprincipen. Det är en lösning som inte innebär parallella juridiska strukturer för de offentligt ägda verksamheterna och de privata aktörerna. Det är vidare en beprövad lagstiftning som det finns erfarenhet av att införa hos privata organ.

Malmö stad ställer sig positiv till förslaget om en stärkt ägarprövning när en huvudman helt eller till väsentlig del byter ägare eller ändrar eller flyttar sin redan godkända verksamhet. Vidare anser Malmö stad att det finns goda skäl att utforma kraven på enskilda aktörer som bedriver offentligt finansierad verksamhet på liknande sätt. Detta särskilt för att förhindra att oseriösa aktörer söker till verksamheten med mindre långtgående krav.

9.3.4 – Tidiga insatser och utvidgad rätt till utbildning med mera

Utredningens förslag om förlängd studietid i form av förlängt läsår och om utökat erbjudande om fritidshem skulle potentiellt kunna innebära stora förändringar både för elever och för medarbetare i verksamheten. Eftersom det är förslag med stor påverkan på verksamheten bedömer Malmö stad att det behövs fortsatt utredning kring förslagen för att kommunen ska kunna ta ställning och ge mer specifika kommentarer.

9.3.6 – Förslag som kommissionen valt att inte gå vidare med

Ett av de förslag som utredningen valt att inte gå vidare med är att Skolinspektionen skulle få tillsynsansvar för fristående förskolor, fritidshem och pedagogisk omsorg. I dagsläget Skolinspektionen enbart tillsynsansvaret för den kommunala förskoleverksamheten.

Malmö stads bedömning är att det finns flera skäl att flytta över tillsynen av enskilda huvudmän från kommunerna till Skolinspektionen. Kommunen vill understryka att i förskola och pedagogisk omsorg vistas barn som är mellan 1–5 år och som av naturliga skäl har svårt att själva ta tillvara sina rättigheter. Därför är det särskilt viktigt med en väl fungerande tillsyn av verksamheterna.

Vad det gäller pedagogisk omsorg kan sådan verksamhet bedrivas på många olika sätt. Exempelvis kan en barngrupp om fem barn vistas med en dagbarnvårdare i dennes hem och barnen i sådan verksamhetsform är utlämnade till endast en vuxen. Det innebär att barnen har ett särskilt stort behov av en ändamålsenlig tillsyn av verksamheten.

Malmö stad bedömer att det finns en stor skillnad i kommuners möjligheter att genomföra tillsynsuppdraget på ett ändamålsenligt sätt, vilket även har framkommit vid granskningar som genomförts av Skolinspektionen. I större kommuner finns ofta bred

kompetens att utreda och genomföra tillsyn och ägar- och ledningsprövningar av enskilda huvudmän. Det är kompetens som det i många mindre kommuner inte finns tillgång till. Vid nuvarande ordning, där vissa kommuner har större möjligheter att genomföra en fullgod tillsyn än andra, finns en risk för att oseriösa aktörer väljer att etablera sig i kommuner med svagare tillsyn.

Malmö stad bedömer att det på flera sätt är ineffektivt på att kommunerna har tillsynsansvaret. Exempelvis behöver flera parallella ägar- och ledningsprövningar göras och samma underlag från Skatteverket, Bolagsverket och flera andra myndigheter behöver inhämtas flera gånger. Vidare är det med nuvarande sekretessbestämmelser svårt att inhämta uppgifter om brister i förskoleverksamhet som bedrivs i andra kommuner. Det är också svårt att få en rättvisande bild av vilka andra förskoleverksamheter aktuella personer i ägar- och ledningskretsen bedriver eller har bedrivit. Slutligen är det praktiskt omständligt att begära in tillsynsbeslut och liknande från flera olika kommuner. Om tillsynsuppdraget hade samlats i en myndighet hade inte samma prövning behövt göras flera gånger. Det torde således finnas möjlighet till betydande effektivitets- och kvalitetsvinster vid en tillsyn som samlas hos Skolinspektionen.

För närvarande har kommunerna ett dubbelt uppdrag som innebär att de dels bedriver kommunala förskolor, dels ska godkänna, utöva tillsyn över och utbetala bidrag till enskilt bedrivna verksamheter. Malmö stad bedömer att det finns anledning att ifrågasätta om det är lämpligt att genomföra tillsyn av konkurrerande verksamheter. Det skulle även, särskilt i mindre kommuner, kunna finnas risk för jävssituationer.

Det som i någon mån talar emot att flytta tillsynsansvaret för kommunerna är den lokalkännedom som kommunerna har. Malmö stad anser dock inte att detta är ett tillräckligt tungt vägande skäl. Det är givetvis viktigt att tillsynsuppdraget genomförs effektivt och tillsynen riktas mot de verksamheter där behoven är störst. Det finns dock möjlighet att inom en statlig myndighet ha regionala eller lokala kontor där lokalkunskap kan inhämtas.

Slutligen vill Malmö stad understryka att det allra viktigaste är att tillsynen av fristående förskolor genomförs med hög kvalitet och regelbundet. Att samla tillsynen av både skolor och förskolor hos Skolinspektionen skulle kunna möjliggöra både en mer effektiv och kvalitativ tillsyn av fristående förskolor.

12. Kommunsektorn med mera

12.3.1 – Stärk uppföljning och lärande i kommuner och regioner

Malmö stad ser positivt på förslaget att inrätta ett kommunal- och regionalekonomiskt råd i syfte att främja effektivitet och lärande. En förutsättning är dock att rådet arbetar

proaktivt och stödjande, att det inte medför en ökad administrativ börda för kommunerna och att finansieringsprincipen säkerställs.

För att värna om det kommunala självstyret bör – som utredningen pekar på – rådets rekommendationer inte medföra några krav på åtgärder. Malmö stad ser också att det bör säkerställas att kommunerna får möjlighet att kontrollera fakta och yttra sig om genomförda granskningar och analyser.

Malmö stad ser positivt på att det föreslagna rådet tar över arbetet från Rådet för kommunala analyser (RKA) med syfte att utveckla det vidare. Det finns arbete att göra för att stärka möjligheten till kommunjämförelser via Kolada, inte minst inom teknisk verksamhet.

Det förekommer att den kommunala revisionen granskar effektivitet utifrån exempelvis effektiv implementering av fullmäktigebeslut. Malmö stad bedömer att det är viktigt att gränsdragningen mellan kommunrevisionens roll och det föreslagna rådets roll är tydlig och att kraven är enhetliga. Risken är annars att kommunerna granskas på olika sätt och utifrån olika ramverk.

Malmö stad ser positivt på förslaget att rådets arbete inte ska kopplas till utjämningssystemet. Utjämningssystemets syfte är att jämföra ut förutsättningar mellan kommunerna utifrån faktorer som inte går att påverka. Att implementera effektivitetsfaktorer skulle skapa en påverkbarhet i systemet. Det är av vikt att utjämningssystemets fokus hålls på att ge kommunerna likvärdiga förutsättningar och att ytterligare syften undviks.

Utredningen bedömer att fler kommuner bör starta och driva effektiviseringspolitiska råd eller produktivitetskommissioner och arbeta strukturerat med jämförelser och lärande. Malmö stad ser rent principiellt vissa vinster med att en kommun får externa perspektiv på verksamhet och effektivitet. Beroende på respektive kommuns organisation och resurser bör dock sådana initiativ i huvudsak komma från de styrmekanismer som redan används i kommunen. Detta kan vara kommunstyrelsens uppsiktsplikt, revisorskollegiets granskningar, intern kontroll eller den egna organisationens utvecklingsarbete.

Malmö stad ser positivt på utredningens förslag att det kommunal- och regionalekonomiska rådet ges möjlighet att initiera och delfinansiera den här typen av initiativ i kommuner som de bedömer är i behov av det och om kommunen i fråga accepterar det.

12.3.2 – Mer ändamålsenlig ekonomisk styrning av kommunsektorn

Malmö stad instämmer i kommissionens förslag till statsbidragsprincip och att regeringen bör redovisa huruvida nya föreslagna riktade statsbidrag lever upp till statsbidragsprincipen. Det föreslagna innehållet bör kompletteras med en skrivelse om breda användningsområden – riktade statsbidrag bör styra mot ett visst syfte, inte mot vissa aktiviteter.

Malmö stad instämmer i kommissionens bedömning att det bör göras en översyn av existerande riktade statsbidrag för att säkerställa att syftet med bidragen nås på ett effektivt sätt. Det är då viktigt att särskilt beakta sådana riktade statsbidrag som har en fördelning som kompenserar för strukturella förutsättningar som inte hanteras inom ramen för den kommunala kostnadsutjämningen.

Utredningen bedömer att regeringen bör ge relevanta myndigheter i uppdrag att regelbundet utvärdera nyttan av de uppgifter de samlar in från kommuner och regioner. Malmö stad instämmer i utredningens bedömning och ser positivt på perspektivet att nyttan av statistikinlämning ska överstiga kostnaden av inlämningen. Om statliga beslut om statistikinlämning leder till en väsentligt ökad administrativ börda för kommunerna bör detta kvantifieras, utvärderas och eventuellt medföra ökad finansiering från staten.

12.3.3 – Förslag som kommissionen valt att inte gå vidare med

Ett av de förslag som utredningen inte går vidare med är att indexera de generella statsbidragen. Kommissionen konstaterar att en förstärkning har skett av de generella statsbidragen över tid. Som skäl för en indexering anför kommissionen bättre planeringsförutsättningar och bättre förutsättningar för ansvarsutkrävande i kommunerna. Därefter för kommissionen ett resonemang om att avsaknaden av indexering av de generella statsbidragen skapar ett reformutrymme för statsbudgeten och att icke-indexerade anslag underlättar statens prioriteringar och styrning.

Malmö stad anser dock att de generella statsbidragen bör indexeras. Detta skulle underlätta kommunernas långsiktiga planering. En indexering är särskilt angelägen när det gäller generella statsbidrag enligt finansieringsprincipen. Dessa är beräknade för att täcka kostnadsökningar eller intäktsbortfall, som i de flesta fall får antas öka över tid i takt med löne- och prisökningar. Kommissionens koppling mellan icke-indexering och statligt reformutrymme innebär att det är kommunerna som delvis finansierar detta utrymme. Detta innebär en förskjutning av välfärdens finansiering från staten till kommunsektorn. Det finns också en risk för en förskjutning från progressiv statlig beskattning till proportionell kommunal beskattning, vilket kan få fördelningspolitiska effekter.

Slutligen bedömer Malmö stad att det är viktigt att särskilda ökningar av de generella statsbidragen, vilka kommissionen konstaterar skulle vara möjliga även vid indexering, beslutas och kommuniceras på ett sätt som minimerar negativ påverkan på kommunernas planeringsförutsättningar.

13. Skatter

Malmö stad önskar att staten ser över kostnadseffektiviteten i att Sverige betalar för utsläpp från förbränning för material som kunde ha återbrukats eller återvunnits. Genom att hålla låga skatter för tjänster som uppmuntrar till lagning och reparation (återbruk) och sortering för materialströmmar (återvinning) borde detta gynna ekonomin.

Fler möjligheter till ökat välstånd (SOU 2025:96): synpunkter på förslag och bedömningar

3. Teknisk utveckling, forskning och innovation

Malmö stad bedömer att det här finns en stor potential för återvinningsmarknaden att genom fortsatt stöd till forskning och utveckling skapa hållbara produkter där avfall blir till resurs. Textil och plast är några områden där sådan investering borde vara effektiv och relevant. Avfallshanteringen är i en sådan omställning men kan inte som enskild aktör inom värdekedjan bära alla nödvändiga förändringar för en mer cirkulär ekonomi. Incitament till teknisk utveckling måste därför gälla hela värdekedjan.

3.5.9 – Förbättra förutsättningar för entreprenörskap

Utredningen bedömer att möjligheterna för personer från tredje land att starta företag och att arbeta i entreprenörsdrivna företag bör förbättras. Malmö stad delar bedömningen och ställer sig positiv till förslaget att utreda ett svenskt startupvisum. Sverige är ett innovativt land med långa traditioner inom utveckling och tillverkning och kommunen efterlyser därför också en strategi för att attrahera kompetens från andra delar av världen.

4. Digitalisering och AI

4.4.2 – Tillgängliggör svenska data

Malmö stad ställer sig positiv till förslaget att reformera datadelningen. Kommunen delar utredningens uppfattning att kommuner och regioner är viktiga aktörer i sammanhanget och att interoperabilitet (d v s förmågan hos olika system att fungera tillsammans och kunna kommunicera med varandra) behöver säkerställas – och då inte

bara mellan statliga myndigheter utan också i relation till kommuner och regioner. Stadskontoret vill påminna om att interoperabilitet inte bara bör leda till mer effektiv delning av data mellan myndigheter utan också till bättre förutsättningar för analys av data. Vidare är det viktigt att arbetet samordnas på statlig nivå.

När det gäller förslaget att offentlighets- och sekretesslagen (OSL) ska utformas omvänt (dvs så att utbyte mellan myndigheter som huvudregel är tillåtet) ser Malmö stad att ett samlat utredningsarbete inom området vore välkommet. Skälen är flera. Ett flertal sekretessbrytande bestämmelser och speciallagstiftning som medger utlämnande av uppgifter har införts under senare tid. Framtagandet av ny reglering har gått mycket fort och lagstiftningen har kommit att bli ett lapptäcke som både är komplext och svårt att överblicka. Hanteringen av sekretessbelagda uppgifter mellan myndigheter regleras i dagsläget i både offentlighets- och sekretesslagen och i flera nyttillkomna speciallagar. Dessutom kan flera lagrum vara tillämpliga på samma situation.

Utifrån förslaget ovan vill Malmö stad lyfta att kommunen är principiellt positiv till intentionen att underlätta informationsutbyte mellan myndigheter. Detta skulle kunna ge snabbare och mer träffsäkra bedömningar och även kunna förebygga olika typer av välfärdsfusk. Kommunen vill dock betona att uppgifter kring enskilda aktuella inom socialtjänsten är känsliga och skyddade av offentlighets- och sekretesslagen. Det behöver därför noggrant övervägas i vilka fall det skulle vara berättigat att dela uppgifter från socialtjänsten.

Malmö stad är principiellt positiv till förslaget att samtliga registerlagar ska ersättas med en enda registerlag men har också vissa farhågor. Kommunen vill lyfta fram att det vid en översyn är viktigt att det görs en noggrann avvägning där det gäller att förena ett tillfredställande integritetsskydd med den nytta som en sådan effektivisering skulle innebära. Lagstiftaren behöver noga överväga hur en sådan ramlag ska utformas så att inte den vinst som en minskad fragmentering skulle innebära sker på bekostnad av upprätthållandet av ett väl fungerande integritetsskydd. En alltför generell reglering skulle potentiellt på sikt kunna leda till svårigheter för personuppgiftsansvariga att tolka och tillämpa integritetsskyddet. Lagstiftaren har att omhänderta det perspektivet när förslaget övervägs.

4.4.3 – Minska osäkerheten kring datahantering

Malmö stad ställer sig positiv till förslagen att se över tillämpningen av dataskyddsförordningen, utreda den totala regelbördan och ta fram standardavtal för datadelning. Vid en översyn av dataskyddsförordningen bedömer dock kommunen att integritetsskyddsaspekten behöver analyseras noga.

Malmö stad delar utredningens uppfattning om att tillgång på data är grundfundamentet för den digitala utvecklingen. Som utredningen skriver finns det högkvalitativa data i den offentliga verksamheten men användning av denna data försvåras många gånger av juridiska otydligheter. En mer ändamålsenlig tillämpning av dataskyddsförordningen, en minskad regelbörda och standardiserade rutiner kommer att bidra positivt till utvecklingen, även på kommunal nivå.

4.4.4 – Förbättra den digitala infrastrukturen i offentlig sektor

Malmö stad ser positivt på förslaget kring långsiktig finansiering för utbyggnad och utveckling av den digitala infrastrukturen för offentlig sektor. Kommunen är också positiv till en marknadsplats för digitala lösningar riktade mot offentlig sektor. Malmö stad har redan ett pågående utvecklingsarbete kring digitala lösningar inom bland annat teknisk förvaltning. Här är det avgörande med nationellt stöd och samordning för att kunna skala upp initiativen.

Utredningen föreslår att Myndigheten för digital förvaltning (Digg) tilldelas medel för bidragsutbetalning till andra myndigheter för mindre förvaltningsgemensamma investeringar i digital infrastruktur och digitala lösningar. Malmö stad är positiv till förslaget men vill framhålla att det är viktigt att det sker en koordinering mellan bidragsgivande myndigheter. Detta skulle bidra till såväl minskad administration som en lägre risk för att olika instanser ger bidrag till liknande satsningar.

5. Arbetsmarknad och kompetensförsörjning

Generella synpunkter

Malmö stad noterar att det har genomförts många utredningar inom utbildningsområdet de senaste åren och att det finns en utmaning i att förslagen från utredningarna ska genomföras samtidigt och på kort tid. Genomförandet av reformerna medför för kommunerna administrativa kostnader och kostnader för utbildningar kring nya regler. Malmö stad ser också att det finns olösta frågor – bland annat frågor som hanteras av andra utredningar – som inte räknats in i respektive betänkandes konsekvensanalys.

Malmö stad anser att det finns en risk att vinsten i effektivitet blir mindre än förväntat då kostnader för reformer och utmaningar kring flera omfattande förändringar inte beaktas tillräckligt i betänkandet. Exempelvis skulle en utredande del gällande aktiebolagsformen och finansieringsmodellen i skolväsendet och dess konsekvenser för utbildningarnas kvalitet och kommunernas skolkostnader komplettera analyserna om hur välfärdens produktivitet och effektivitet kan förbättras.

5.3.5 – Stärk de nationella yrkesprogrammen på gymnasial nivå

Malmö stad har tidigare yttrat sig över betänkandet *Fler vägar till arbetslivet* (SOU 2024:74) vilket motsvarar förslaget under 5.3.5.

I yttrandet över *Fler vägar till arbetslivet* framgick att Malmö stad ser positivt på att utredningen presenterar förslag med ambitionen att fler elever ska kunna gå vidare i utbildningssystemet. Det är mycket angeläget att hitta fler vägar för ungdomar att komma in på och klara av en gymnasieutbildning för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden och klara sin egen försörjning. Kommunen anser att det är bra att utredningen presenterar förslag som innebär att gymnasiala yrkesutbildningar och branscherna ökar samverkan. Malmö stad ser dock ett flertal utmaningar med utredningens förslag och hänvisar till nämnda yttrande för mer information om detta.

5.3.6 – STEM och möjlighet att göra kloka utbildningsval

Malmö stad prioriterar utveckling av matematikundervisning och satsningar inom STEM-området och ställer sig positiv till kommissionens förslag. Kommunen är positiv till förslaget att mer systematiskt bjuda in representanter från under-representerade grupper för att stimulera elever till nya val.

5.3.7 – Stärkta förutsättningar i klassrummet

Malmö stad har tidigare yttrat sig över flera betänkanden inom detta område. Betänkandena har lämnat förslag kring läroplaner, lärarutbildning, betygssystem, stöd och extra anpassningar. Kommunen sammanfattar här dessa yttranden. Synpunkterna gäller även för punkt 5.3.7 i föreliggande utredning.

Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande (SOU 2025:19)

Malmö stad har en förståelse för att en översyn görs av hela läroplanen om de tänkta förslagen ska genomföras. Samtidigt saknar Malmö stad systematiska utvärderingar av nuvarande läroplaner som grund för de föreslagna ändringarna. Bedömningen är att de många förslagen som är riktade till skolväsendet kommer att innebära stora utmaningar för huvudmän och skolor. Den nya läroplanens utformning kommer även medföra en ökad statlig styrning av skolan och de kommunala huvudmännen bör kompenseras i enlighet med finansieringsprincipen.

Malmö stad anser att om regeringen beslutar om betygskriterierna i grundskolan är det viktigt att upplägget är synkroniserat med hur det hanteras för gymnasiet. Det behöver framgent struktureras på liknande sätt. För gymnasial utbildning är bilden komplex när det gäller beslut om förändringar i ämnesplaner och läroplaner och andra styrdokument. Malmö stad anser att förslaget om sammanhållet beslutsfattande som föreslås för de obligatoriska skolformerna inte är direkt tillämpligt för gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och komvux. Det stora antalet ämnesplaner, cirka 700 för

närvarande, i gymnasial utbildning och behovet av att nya ämnesplaner löpande tas fram, gör att Malmö stad anser att det vore svårhanterligt om ämnesplanerna skulle ingå i läroplanen och att regeringen då skulle fatta beslut om helheten. Det skulle innebära att varje förändring skulle kräva ett nytt beslut om helheten.

Malmö stad anser att det kan innebära en risk att välja ut vilka kunskaper som är tillförlitliga och mer beständiga i olika ämnen. Det finns en fara i att likställa "vetenskaplig grund" med en specifik kunskapssyn. Malmö stad anser vidare att lärarna, utifrån sin professionella kompetens, måste ha möjlighet att anpassa undervisningen efter elevernas behov och förutsättningar.

Malmö stad hänvisar till yttrandet i dess helhet för en komplett bild av synpunkterna.

Ett likvärdigt betygssystem (SOU 2025:18)

Malmö stad är positiv till en modell med meritvärdeskalibrering i stort, inte minst när det gäller att kunna göra jämförelser mellan skolor, jämförelse över tid, samt för att motverka betygsinflation.

Även om förslagen medför en mängd positiva konsekvenser ser Malmö stad samtidigt utmaningar med förslagen. Till dessa risker hör att undervisning blir provstyrd, att elevernas stress kan öka och att systemet kan skapa en osäkerhet för eleverna eftersom det inte går att veta säkert om de blir antagna förrän efter att betygen kalibrerats. Vidare ser Malmö stad flera utmaningar med förslagen som omfattar komvux, bland annat att enbart nationella slutprov ska användas för urval till högskolan. Malmö stad bedömer även att tidsplanen för införande av reformen är snäv och att införandet bör senareläggas.

Malmö stad hänvisar till yttrandet i dess helhet för en komplett bild av synpunkterna.

Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan (SOU 2025:8)

Malmö stad tillstyrker delar av förslaget, främst gällande att stärka rektorns och lärarnas möjlighet att upprätthålla trygghet och studiero, men anser att flera förslag behöver utredas vidare.

Utredningens förslag tar inte heller hänsyn till huvudmannens roll utan ansvaret för trygghet och studiero läggs i stället direkt på rektorn. Det saknas även en stringent överensstämmelse mellan föreslagna skollagsändringar och läroplanens skrivningar.

Malmö stad vill framföra att det stora antalet betänkanden som under en tid remitterats skapar skilda styrsignaler som är svåra att förhålla sig till, då det i flera förslag saknas en helhet. Malmö kommun noterar att utredningens förslag tangerar andra betänkanden och vill framhålla vikten av att förslagen samordnas.

Malmö stad hänvisar till yttrandet i dess helhet för en komplett bild av synpunkterna.

Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning (SOU 2024:81)

Malmö stad delar utredningens syn på behovet av goda kunskaper i svenska/svenska som andraspråk för tillträde till en lärarutbildning. Malmö stad menar dock att konsekvenserna av de förslag om höjda tillträdeskrav som utredningen presenterar behöver utredas vidare.

Malmö stad anser att alternativa vägar till examen, såsom utländska lärares vidareutbildning (ULV) och vidareutbildning av lärare (VAL), är särskilt värdefulla för skolhuvudmännens kompetensförsörjning.

Malmö stad anser det vara positivt att låta särskilt yrkesskickliga lärare delta i utbildningen genom delade tjänster eller som adjungerade lärare. Det kräver dock att skolorna har resurser att hantera konsekvenserna av minskad närvaro av dessa lärare.

Malmö stad uppskattar utredningens betoning på verksamhetsförlagd utbildning (VFU) som en central del av lärar- och förskollärarytbildningen. Malmö stad ser detta som ett avgörande steg för att minska antalet avhopp från utbildningen och för att rusta studenterna med realistiska förväntningar på yrkesrollen.

När det gäller förskolan vill Malmö stad understryka vikten av att värna om att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet, där leken är grunden.

Malmö stad instämmer i att det kan behövas fler inslag i praktisk metodik och kognitionsvetenskap i utbildningen, men ser en risk att andra för förskolläraryt- och läraryrkena viktiga områden tonas ner eller försvinner. Bedömningen är att studenterna på förskollärarytbildningen redan har mycket praktisk metodik under exempelvis VFU.

Malmö stad ser risker med att undervisning om skolväsendets historia, läroplansteori, forskningsmetodik minskas samt att dagens skrivningar om grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheterna i examensmålen reduceras till enbart värdegrund.

Malmö stad tillstyrker förslaget att stärka undervisningen i läs- och skrivinlärnin och vill även lyfta att denna förstärkning bör genomsyra hela utbildningskedjan från förskollärare till ämneslärare.

Malmö stad är positiv till förslaget om den översyn av examensmålen som utredningen lämnar, inklusive förslaget om färre mål. Malmö stad vill dock invända mot att examensmål relaterade till demokrati föreslås strykas.

Malmö stad ser, liksom utredaren, att det är viktigt att regeringen inte drar ner på lärarutbildningens finansiering trots minskat antal studenter. Finansieringen bör användas till att öka antalet undervisningstimmar.

Malmö stad ställer sig i stort bakom utredningens förslag och ser fram emot möjligheten att bidra till implementeringen av en reformerad lärarutbildning. Samtidigt betonas vikten av fortsatt dialog mellan kommuner, lärosäten och staten för att säkerställa att utbildningarna möter både nationella och lokala behov.

Malmö stad hänvisar till yttrandet i dess helhet för en komplett bild av synpunkterna.

5.3.10 – Stärk arbetsmarknadsutbildningen

Utredningen föreslår att antalet deltagare i arbetsmarknadsutbildning ska öka. Utredningen föreslår även att målgruppen för arbetsmarknadsutbildning i högre utsträckning definieras utifrån den arbetssökandes jobbchanser efter avslutad utbildning snarare än tiden i arbetslöshet. Malmö stad bedömer förslagen som relevanta och ställer sig positivt till dem.

8. Klimat- och industripolitik

8.3.2 Kostnadseffektivitet bör vara en bärande princip

Klimatfrågan är en global utmaning och var utsläppen minskas spelar i praktiken mindre roll. Att minska utsläpp i andra länder bör vara ett komplement till utsläppsminskningar inom de egna landsgränserna. Malmö stad håller med om att kostnadseffektivitet bör vara en bärande princip. Däremot behöver definitionen av kostnadseffektivitet breddas. Exempelvis behöver kostnadseffektiviteten utvärderas ur ett långsiktigt perspektiv. Ökade dokumentations- och rapporteringskrav kräver mer administration men detta faktum ska inte förenklas till att benämnas kostnadsineffektivitet – snarare är det ett sätt att skapa rättvisa spelregler för företag och en gemensam lägstanivå.

8.3.3 – Prissättning av utsläpp av växthusgaser

Malmö stad har inget att erinra mot att Styrmedelsutredningen (Dir. 2024:98) ges i uppdrag att utreda åtgärder för att begränsa klimatutsläppen från jordbrukssektorn. Kommunen vill dock framhålla vikten av att ett eventuellt tilläggsdirektiv inte påverkar tidplanen för gällande direktiv, utan att betänkande i den delen lämnas i maj 2026 som planerat då nationella styrmedel på transportområdet är av särskild vikt för stadens klimatmål.

8.3.4 – De svenska nationella klimatmålen skapar otydlighet och försvårar kostnadseffektivitet

Långsiktiga stabila klimatmål ger tydliga förutsättningar för näringslivet att genomföra satsningar som bidrar till den gröna omställningen och också gynnar svenska företags konkurrenskraft. Ryckighet i mål och rapporteringsförutsättningar riskerar att inverka negativt på investeringar som många företag genomfört. Kommunen ser det som en nödvändig väg framåt att förtydliga investeringsbeslut för återvinningsmarknaden. Det behövs också en utökad infrastruktur som gynnar cirkulära affärsmodeller såsom återvinning och återbruk och en mer klimat- och kostnadseffektiv energiåtervinning.

8.3.6 – Offentlig upphandling är sällan ett effektivt verktyg för grön omställning

Malmö stad bedömer att det är otydligt vilka källor utredningar har för påståendet att offentlig upphandling sällan är ett effektivt verktyg för grön omställning. Även om det skulle finnas belägg för påståendet vill Malmö stad framhålla att det är av största vikt att offentlig upphandling används som verktyg inom klimatarbetet. Många kommuner har antagit egna klimatmål i linje med Parisavtalet och vill genom detta bidra till det globala klimatarbetet och då är offentlig upphandling ett av de viktigaste verktygen som kommuner har. Enligt klimatpolitiska rådet vidtar inte regeringen i nuläget de åtgärder som krävs för att Sverige ska nå antagna klimatmål. Detta bidrar till att kommuner i högre grad behöver använda egna verktyg för att nå sina klimatmål och minska sin klimatpåverkan.

Malmö stad instämmer inte i utredningens bedömning att särskilda krav i en upphandling inte kan vara kostnadseffektiva i omställning då det är vedertaget att en åtgärd för omställning är just att arbeta med offentlig upphandling. Däremot bör man arbeta med att ta fram tydligare ramverk för kostnads- och nyttoberäkningar för en grön omställning. Kommuner och region gör inköp för över 1 000 miljarder om året vilket innebär en stor möjlighet att påverka olika branscher i klimatomställningen. Malmö stad anser också att det är inkorrekt att ha som ett underliggande antagande att klimatkrav i upphandling alltid innebär en merkostnad. Om man exempelvis ser till cirkulära krav innebär dessa oftast en besparing både när det handlar om kostnad och klimat. Malmö stad har flera exempel som påvisar detta. En del klimatsmarta val har en högre inköpskostnad än andra alternativ men om man ser på exempelvis en mer energieffektiv produkt ger den en besparing. Detta gäller både klimat och pengar när kostnaderna för produktens hela livscykel tas i beaktande.

Eftersom det finns så stor köpkraft inom offentlig sektor finns det en stor möjlighet att satsa på klimatkrav i upphandling. Ett förslag är att öka den centrala stöttningen från Upphandlingsmyndigheten då detta skulle underlätta både för upphandlande

myndigheter och leverantörer då det blir en ökad förutsägbarhet kring kravbild. Det behövs ökade resurser till Upphandlingsmyndigheten för att de ska kunna utveckla sina kriterier för hållbarhetskrav och kunna addera nya förslag till kriterier inom klimatområdet. Detta gäller både för de befintliga kategorier som finns på Upphandlingsmyndighetens hemsida och för nya områden där klimatkrav idag helt saknas. Malmö stad bedömer att en satsning på Upphandlingsmyndighetens arbete med att stötta upphandlande myndigheter är en kostnadseffektiv åtgärd för att skynda på klimatomställningen.

Malmö stad bedömer att marknadsintroduktion av resurseffektiva varor och tjänster kan också bidra till långsiktig robusthet. En enskild åtgärd eller ett enstaka krav i en upphandling kan vara olönsam initialt men kan på lång sikt och i ett större sammanhang ge robusta och hållbara resultat. Förslag och principer om effektiva åtgärder inom detta område bör utvecklas med perspektiv om långsiktighet och robusthet som viktiga utgångspunkter.

9. Energiförsörjning

Generella synpunkter

Malmö stads övergripande reflektion är att avsnittet är balanserat. Behov, risker och hinder för energisektorn beskrivs tydligt och utredningens förslag till åtgärder är generellt sett motiverade.

Utredningen lyfter att en diskussion om ny kärnkraft inte får överskugga andra möjliga utvecklingar av elsystemet (sidan 372). Malmö stad uppfattar detta som viktigt och kommunen har betonat detta i tidigare remissvar. Enligt utredningen krävs det statligt stöd för att bygga ut elproduktionen oavsett om det handlar om kärnkraft eller havsbaserad vindkraft. I dagsläget stöttar staten dock endast det förra genom olika reformer. Malmö stads bedömning är att staten också borde stötta utbyggnad av havsbaserad vind.

Utredningen hävdar att vätgas allt oftare lyfts fram som ett alternativ för fossilfria transporter likväl som insatsvara i olika industriprocesser (sidan 352). Här hävdar Malmö stad att vätgas när det gäller transporter snarare tappat mark. Produktionen av lastbilar drivna med vätgas är fortfarande småskalig och personbilar med vätgas finns i princip inte alls. Elektrifierade transport har kommit längre och drivs på snabbare då elektrifiering är billigare än vätgas och kostnaderna för batterier fortsätter falla. I likhet med utredningen ser kommunen därför att fokus för användning av vätgas bör vara på industriella ändamål.

Utredningen beskriver att utbyggnad av elsystemet normalt inte sker utan statliga interventioner men att elmarknadsmodellen i grunden fungerar väl och bör värnas

(sidan 372). Malmö stad delar uppfattningen om elmarknadsmodellen men ser också att strukturen för elområdena bör reformeras för att minimera allt för stora skillnader i elpriser sett över hela landet.

Utredningen konstaterar att det finns tydliga tecken på att den svenska nätregleringen inte fungerar tillfredsställande (sidan 367). Energimarknadsinspektionen har nyligen lämnat förslag som innebär att intäktsregleringen ska reformeras för att motverka att elnätsbolag överkompenseras samtidigt som deras investeringsvilja ska kvarstå.

Utredningen konstaterar att det är rimligt att låta dessa förslag få verka innan nya förändringar föreslås. Malmö stad ser frågan om elnätsreglering och fastställandet av intäktsram som helt avgörande för elektrifieringen av samhället. Stora investeringar i elnätet kommer innebära ökade kostnader för elnätsbolagen och i förlängningen ökade kostnader för kunderna. Malmö stad bedömer att regleringen måste vara utformad så att bördan på elkonsumenterna inte blir högre än nödvändigt. Vidare ingår i Energimarknadsinspektionens förslag en kraftigt sänkt kalkylränta. Kommunens bedömning är att frågan om kalkylräntan behöver lösas snarast.

Slutligen vill Malmö stad lyfta behovet av en översyn av energiskatten. I kommunens egen utredning av elmarknaden konstateras att utformningen av energiskatten bör ses över och anpassas till en ny verklighet med nya former för produktion, konsumtion och lagring.

9.4.1 – Energipolitiken bör vara långsiktig

Malmö stad ställer sig bakom propositionens bedömning att det behövs stabila spelregler för energimarknaden. Kommunen bedömer en sådan överenskommelse som mycket viktig – utan en sådan finns det en risk att investeringsviljan minskar på grund av att osäkerheten är hög. Malmö står inför stora utmaningar när det gäller bland annat elektrifiering av transporter och klimatomställning. Stabil energiförsörjning är en förutsättning för lokal utveckling.

9.4.5 – En ändamålsenlig utbyggnad av elsystemet bör kunna genomföras med statligt stöd

Malmö stad stödjer förslaget att ge Svenska kraftnät i uppdrag att bygga ut nätanslutningar till havs där det är samhällsekonomiskt motiverat som en del i att öka investeringsviljan i havsbaserad vindkraft. I Europa har det byggts mycket vindkraft (till havs) men inget av det hade byggts utan statligt stöd. För Malmö stad och elområde SE4 skulle en betald eller subventionerad anslutning till havsparken Kriegers Flak innebära ett stort el- och effekttillskott till SE4. I sammanhanget vill kommunen även se ett införande av det tidigare föreslagna auktionssystemet (SOU 2024:89, "Vindkraft i havet – En övergång till ett auktionssystem"). I den utredningen föreslås

en övergång från det nuvarande prövningsbaserade systemet till ett auktionssystem där staten pekar ut lämpliga områden för vindkraft i havet tidigt i processen. Vinnaren av en auktion skulle få ensamrätt att etablera vindkraft i det området. Detta skulle effektivisera miljöprövningen och anpassa Sverige till grannländers modeller i norra Europa.

Malmö stad stödjer även utredningens förslag att gå vidare med förslag för att underlätta fortsatt utbyggnad av vindkraft på land genom till exempel förenklade tillståndprocesser. Kommunen bedömer också att regeringen bör gå vidare och införa tidigare förslag om ändringar i det kommunala vetot när det gäller vindkraftsetableringar (SOU 2021:53, ”En rättssäker vindkraftsprövning”). Förslaget innebär att kommuner behåller sin vetorätt men att beslutet ska fattas tidigt i processen och gälla i fem år. Malmö stads bedömning är att detta skulle minska riskerna för vindkraftsproducenter och öka deras incitament att påbörja projektering av vindkraftparker. Det skulle också stärka regionens ambitioner att öka takten i landbaserad vindkraftsproduktion.

10. Bostadsmarknaden

10.4.1 – En reformerad hyresmarknad

Mot bakgrund av nedanstående avstyrker Malmö stad förslaget om en förändrad hyresreglering i det befintliga beståndet.

Malmö stad instämmer inte i utredningens problemformulering när det gäller hyresmarknaden och dess reglering. Kommunen finner det symptomatiskt att pläderingar för att lätta upp nuvarande hyressättningssystem eller införande av marknadshyror ofta görs med hänvisningar till bostadsmarknaden i Stockholms innerstad. Det vore bättre att vidga perspektivet och se till övriga Sveriges förutsättningar vilka är betydligt mer vanligt förekommande.

Det finns inte längre en generell bostadsbrist i Malmö, majoriteten av Malmöborna löser sina bostadsbehov på marknaden utan särskilda insatser och den generella kötiden för hyresbostäder har minskat. Däremot finns det utmaningar vad gäller ett tillräckligt utbud av bostäder i de lägre prisklasserna och för vissa hushåll fungerar hyresvärdarnas tillträdeskrav exkluderande. Det finns skillnader i inkomstnivåer mellan olika delar av staden och en utmaning är ett ineffektivt nyttjande av beståndet. En av de främsta strukturella orsakerna till detta handlar om bostadsbeståndets sammansättning, särskilt skillnader i andelsfördelningen mellan olika upplåtelseformer i olika delar av staden, snarare än att hyresregleringarna skulle utgöra en grundproblematik. Snarare än att ta fram ett nytt system vill Malmö stad hävda att det rimligen vore mer produktivt att se till att hyresmarknadens parter kommer överens

om att fullt ut använda verktygen som ges i nuvarande hyreslag. Först när de tillgängliga verktygen nyttjats fullt ut bör det vara intressant att utvärdera situationen.

Malmö stad kan konstatera att det inom ramen för befintligt hyressättningssystem finns möjligheter att lösa flera av de utmaningar som kommissionen påtalar. I många kommuner har parterna på bostadsmarknaden infört systematisk hyressättning med utgångspunkt i lägenheternas bruksvärde och med beaktande av bostadens geografiska läge. I Malmö infördes en sådan modell år 2005. Det innebär att Malmö har en differentierad hyressättning beroende på var bostaden är belägen. I Malmö har fastighetsägare och Hyresgästföreningen i Malmö de senaste 20 åren varit överens om att det finns lägen i staden som är mer attraktiva än andra. Inom ramen för den här modellen har det kommunala fastighetsbolaget MKB lyckats tillföra bostäder med marknadsmässig avkastning.

Visserligen riskerar systematiska hyressättningsmodeller beroende på utformning att, delvis i likhet med marknaden för ägda bostäder, förstärka rådande segregationsmönster. Malmö stad bedömer dock att en friare hyressättning kommer att ge ännu större negativa effekter på segregationsmönstren. Kommunen bedömer också att en friare hyressättning skulle kunna få omfattande negativa konsekvenser för personer med funktionsnedsättning inom flera livsområden. Personer med funktionsnedsättning har generellt sett sämre ekonomi än övriga befolkningen och är i hög grad beroende av hyresrätten som upplåtelseform. Med fri hyressättning riskerar en ännu större del av hyresmarknaden att bli oåtkomlig för personer med funktionsnedsättning.

10.4.2 – Vikten av neutral beskattning

Malmö stad instämmer i problemformuleringen vad gäller neutralitet i bostadsbeskattningen. Kommunen instämmer också i att det finns olika incitament och utmaningar vad gäller skapandet av flyttkedjor som underlättar att flytta till en mer lämplig bostad i livets olika skeden. Malmö stad ser gärna att denna fråga utreds utifrån fler perspektiv för att skapa träffsäkra åtgärder. Kommunen bedömer dock att det i betänkandet inte är tydligt formulerat hur stor effekt ett avskaffande av ROT-avdraget skulle få när det gäller att skapa önskvärda flyttkedjor.

11. Kriminalitet och tillit

11.3.3 – Tillståndsplikt och uppgiftslämnandeskyldighet

Malmö stad ställer sig bakom förslaget om att exempelvis primärvården blir en tillståndspliktig verksamhet. Kommunen samarbetar med regionens primärvård i stor utsträckning och vill gärna samarbeta långsiktigt med seriösa aktörer. Att ha fått tillstånd för att bedriva sin verksamhet anses inte vara en garant för gott samarbete men antas ändå öka andelen seriösa aktörer.

11.3.4 – Samla, dela och tillgängliggöra information

Malmö stad ställer sig positiv till förslaget att införa ett utförarregister för privata utförare av all offentligt finansierad verksamhet. Ett sådant register kan underlätta motverkandet av kriminella aktörer inom välfärden.

11.3.7 – Skärpta krav och möjlighet att ta ut avgifter för kontroll

Utredningen föreslår ett skärpt kommunalt ansvar för kontroll och uppföljning av verksamheter som lämnats över till privata utförare. Vidare föreslås att kommuner och regioner ges rätt att ta ut avgifter från privata utförare för den kontroll som utförs enligt bestämmelserna i kommunallagen. Malmö stad ställer sig positiv till de två förslagen.

11.3.11 – Förändra systemet med personlig assistans

I remissen hänvisas till att regeringen nyligen gett en utredare i uppdrag att lämna förslag på åtgärder som gör personlig assistans mer motståndskraftigt mot välfärdsbrottslighet. Produktivitetskommissionen menar att utredarens förslag bör genomföras om de innebär en väsentlig förbättring när det kommer till att motverka att kriminella aktörer verkar inom systemet. Om utredarens förslag inte bedöms åtgärda utmaningarna i tillräcklig utsträckning menar kommissionen att nuvarande struktur bör förändras, exempelvis genom att driften återtas till att endast ske i offentlig regi. Malmö stad menar att detta är en större fråga och att mer underlag behövs för att kommunen ska kunna ta ställning.

13. Kommunsektorn

13.3.1 – En garantimodell för kommunsektorns finansiering

Utredningen menar att om staten tillskjuter medel i september året före budgetåret är kommunernas möjlighet att agera på detta begränsad. Statens styrsignal får därmed mindre genomslag. Tydligare planeringsförutsättningar kan även minska risken för procykiskt agerande, det vill säga agerande som förstärker konjunktorens svängningar. Slutligen riskerar sena justeringar i statens finansiering att det kommunala ansvarsutkrävandet försvåras. Malmö stad instämmer i kommissionens resonemang.

Malmö stad ser positivt på förslaget att införa en statlig garantimodell för kommunsektorns finansiering. Kommunen bedömer att kommunerna genom garantimodellen får mer likvärdiga förutsättningar att hantera lågkonjunkturer, oavsett om kommunen har resultatreserv eller resultatutjämningsreserv att disponera. Det är också positivt att modellen i någon mån blir förutsägbar och därmed stärker kommunernas planeringsmöjligheter. Det kan vara relevant att i en garantimodell även

beakta konsekvenserna av demografiska förändringar på utvecklingen av skatteunderlaget. Slutligen bör modellen också konstrueras så att den inte blir kostnadsdrivande för sektorn som helhet.

Med bäring på ovanstående noterar Malmö stad att utredningen valt att inte gå vidare med ett förslag att indexera de generella statsbidragen (12.3.3 i SOU 2024:29). Malmö stad anser dock att de generella statsbidragen bör indexeras. Detta skulle underlätta kommunernas långsiktiga planering och en indexering är särskilt angelägen när det gäller generella statsbidrag enligt finansieringsprincipen. Malmö stad utvecklar detta resonemang i anslutning till nämnda förslag.

13.3.2 – Bättre redovisning för förbättrad tydlighet

Malmö stad välkomnar utredningens förslag att regeringen tydligare redovisar i budgetpropositionen hur förändrade satsningar och nya reformer påverkar kommuner och regioner. I dagsläget lägger Sveriges kommuner och regioner (SKR) och kommunerna onödig tid på att förstå innebörden och konsekvensen av förändrade statsbidrag och andra poster i statsbudgeten. Med tanke på att det i SOU 2024:29 föreslås att inte gå vidare med värdesäkrade statsbidrag är det viktigt att tydligt visa utvecklingen i realekonomiska termer.

13.3.3 – Metoder för att kunna mäta produktivitetsutvecklingen

Malmö stad instämmer i att det är viktigt att hitta metoder för kvalitetsjustering av mått. Att mäta effektivitet och kvalitet i kommunal verksamhet är utmanande vilket utredningen också beskriver. Statliga insatser på området borde öka möjligheten att skapa vedertagna mått som kan medföra meningsfulla kommunjämförelser över tid.

Malmö stad ser positivt på att SCB ges i uppdrag att ta fram och utveckla metoder och mått för kvalitetsjusterade produktionsvolymerna och att kontinuerligt hålla dessa mått uppdaterade i tidsserier. En förutsättning är dock att arbetet sker i nära samarbete med kommunerna.

13.3.4 – Statsbidragsportal och sektorsbidrag

Malmö stad ser positivt på förslaget om en statsbidragsportal. Många kommuner lägger idag resurser på IT-verktyg som underlättar hanteringen av de riktade statsbidragen. En statligt framtagen portal kan öka kvaliteten och ge alla kommuner likvärdiga förutsättningar att söka och hantera statsbidragen.

Utredningen menar att antalet riktade statsbidrag framför allt inom hälso- och sjukvård och utbildning bör minska oavsett den statsbidragsprincip som föreslås införas. Riktade statsbidrag bidrar inte till hållbara långsiktiga satsningar samtidigt som den

administrativa bördan ökar för kommuner och regioner. Därför instämmer Malmö stad i kommissionens bedömning om att en stor andel av de riktade statsbidragen bör inordnas i sektorsbidrag, det vill säga statsbidrag med breda användningsområden utan omfattande detalj- och redovisningskrav.

Enligt utredningen skulle ovanstående kunna öka effektiviteten i den statliga styrningen genom att kommunerna då kan fördela bidragen till sådana ändamål där marginalnyttan bedöms vara störst utifrån lokala förutsättningar. Malmö stad instämmer i att detta kan vara önskvärt men med samma reservation som under avsnitt 12.3.2 i SOU 2024:29 angående riktade bidrag som ska kompensera för strukturella skillnader.

Malmö stads uppfattning är att det i vissa fall inte är att föredra att avsluta vissa befintliga riktade statsbidrag. För kommunen är det av största vikt att riktade statsbidrag med en mycket specifik fördelning och som funnits under många år – exempelvis personligt ombud eller psykisk hälsa – består. Detta är viktigt för att finansieringen av väletablerade och samhällsviktiga insatser inte ska urholkas.

13.3.5 – Kommunala bolag och dold mervärdesskatt

Utredningen föreslår att schablonersättningsnivåerna till kommuner och regioner för så kallad dold mervärdesskatt sänks. Skälet är att inte skapa incitament för bolagisering av kommunal verksamhet av skattetekniska skäl.

Idag utgår ersättningen för dold moms enligt schablon och uppgår som huvudregel till 6 procent av upphandlingskostnaden eller bidragsbeloppet (huvudregeln). Om det framgår att en viss andel avser lokalkostnad kan ersättning ges med 18 procent för denna del och med 5 procent för resterande del (18/5-regeln). Dessutom utgår ersättning med 18 % för vissa boendeformer.

När schabloner används finns alltid en risk för över- eller underkompensation, vilket i sig kan leda till en oönskad snedvriden konkurrens. Frågan om ersättning till kommuner och regioner har utretts tidigare och enligt en tidigare utredning (SOU 2015:93) är kommunerna överkompenserade. Den nu aktuella utredningen påtalar att 2015 års utrednings beräkningar behöver uppdateras.

Ur Malmö stads perspektiv konstaterar kommunen att en sänkning av schablonersättningsnivåerna skulle innebära att kommunen går om en del av den ersättning som idag kommer staden till godo. Malmö stads beräkning för de senaste 12 redovisningsperioderna (december 2024 – november 2025) plus de sänkningar som föreslogs 2016 är att kommunen skulle få sänkt ersättning med totalt cirka 46 miljoner kronor (från cirka 247 miljoner till cirka 201 miljoner kronor) sett över 12 månader.

Malmö stads bedömning är att en uppdatering av tio år gamla beräkningar inte är tillräckligt – det är av största vikt att regeringen tillsätter en ny utredning kring huruvida schablonersättningsnivåerna till kommuner och regioner ska sänkas.

14. Administration i offentlig sektor

14.3.1 – Minska perspektivträngseln

14.3.2 – Rapportering och uppföljning bör ske mer sällan, och

14.3.3 – Se över myndighetsföreskrifters detaljeringsgrad

Malmö stad ser förslagen som bra steg för att minska den administrativa bördan i offentlig sektor. Kommunen bedömer det som nödvändigt att få till ändrade arbetssätt och också frigöra resurser till kärnverksamheten som i många fall står inför stora demografiska utmaningar med tillhörande kompetensförsörjningsproblem.

15. Offentlig upphandling

15.3.1 – Systematisk användning av erfarenheter

Malmö stad är positiv till förslaget att använda erfarenheter av leverantörers tidigare prestationer vid tilldelning av nya avtal. Det är dock viktigt att analysen av de juridiska möjligheterna att utesluta leverantörer baserat på erfarenheter leder till tydlighet för de upphandlande myndigheterna.

15.3.2 – Bättre inköpsuppgifter

Malmö stad är positiv till att bredda kravet på elektroniska inköp till att avse hela den offentliga sektorn samt ett ökat användande av e-handel. Det är dock oklart om alla inköp ska behöva ske genom ett etablerat E-handelssystem eller om utredningen med elektroniska inköp avser även annan elektronisk inköpsmetod. Härvid behöver man beakta att alla inköp inte är lämpade att ske via de e-handelssystem som idag finns på marknaden.

Vad gäller inhämtande av statistik är det viktigt att det inte blir en administrativ börda för upphandlande myndigheter.

Malmö stad är också positiv till att etablera en statlig annonsdatabas i Sverige.

15.3.4 – Stärkt nationellt upphandlingsstöd

Malmö stad är positiv till att stärka Upphandlingsmyndighetens upphandlingsstöd. Det är betydelsefullt att göra en noggrann utredning av hur stödet ska utformas för att det på bästa sätt ska bli ändamålsenligt. Det är också viktigt att utredningen analyserar det

stöd som finns redan idag genom bland annat Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).

15.3.5 – Färre överprövningar och effektivare handläggning

Malmö stad ställer sig tveksam till att införa en avgift som baseras på det ekonomiska värdet av en upphandling. Avgiften borde i stället vara densamma för alla anbudsgivare. Att införa en avgift som baseras på det ekonomiska värdet av en upphandling torde även medföra viss problematik kring handläggningen i förvaltningsrätten. Om avgiften inte är fastställd i förväg medför det problematik kring vem som ska fastställa avgiften och när avgiften ska betalas för att handläggningen i domstolen ska påbörjas. Om en avgift ska baseras på det ekonomiska värdet av en upphandling innebär detta att den som ansöker om överprövning inte kan betala avgiften i samband med att ansökan om överprövning lämnas in till förvaltningsrätten. I detta skede måste hänsyn tas till att ansökan om överprövning ska ha inkommit till förvaltningsrätten innan avtalsspärren löper ut. Vidare måste förvaltningsrätten förhålla sig till den preklusionsfrist (tidsfrist) som anges i lagen om offentlig upphandling. Det måste klargöras hur förfarandet kring betalning av avgift ska gå till.

Malmö stad bedömer att det är tveksamt om införande av en avgift kommer att medföra att antalet överprövningar minskar. Det kan möjligen förhindra att små och medelstora företag överprövar om avgiften är relativt hög.

Malmö stad är positiv till att koncentrera upphandlingsmål till färre förvaltningsrätter och kammarrätter. På så sätt bör kompetensen och erfarenheten hos de som arbetar med målen kunna öka och praxis bör bli mer enhetlig. Förhoppningsvis kan också handläggningstiderna minska över hela landet. Ett ytterligare steg för att effektivisera är att införa en maximal handläggningsfrist i domstol. På så sätt skulle upphandlande myndigheter veta vilka frister de har att förhålla sig till vid domstolsprocesser.

15.3.6 – Förändrade europeiska upphandlingsregler

Malmö stad är positiv till att upphandlingsreglerna förändras så att upphandlande myndigheter får större frihet i hur upphandling sker, bättre möjligheter till förhandling och större utrymme för subjektiva bedömningar.

17. Hälso- och sjukvård

17.3.1 – Stärkt primärvård med tillräcklig resurstilldelning

Malmö stad håller helt med om att omställningen till nära vård behöver följas noga. De mått som utredningen hänvisar till gäller dock endast regionerna. Här vill Malmö stad

lyfta att det är viktigt att också följa omställningen av den kommunala primärvården både när det gäller ekonomi och kvalitet.

17.3.2 – Kravet på regionerna att tillämpa LOV tas bort

Malmö stad instämmer i utredarens förslag kring att ta bort kravet på LOV inom primärvården. LOV-kravet innebär i praktiken nästan fri etableringsrätt. Kommunen ser samverkansproblem idag utifrån den stora mängden etablerade vårdcentraler. Det är svårt att nå ut och kommunicera kring samverkansrutiner med ett stort antal aktörer. Malmö stad ser också att regionen har problem med att följa upp det stora antalet vårdcentraler.

När det gäller det strategiska ansvaret för kompetensförsörjning och vårdinfrastruktur (17.3.5) lyfter nämnden att det är relevant att staten tar ett strategiskt ansvar för kompetensförsörjningen. Utredningen tar dock bara upp allmänläkare som exempel. Nämnden håller med om behovet av tillräckligt många allmänläkare men betonar också att det är centralt för den kommunala primärvården att det finns tillräckligt med specialistsjuksköterskor, sjuksköterskor, fysioterapeuter och arbetsterapeuter. Statliga insatser måste riktas till samtliga legitimerade bristyrken.

17.3.5 – Strategiskt ansvar för kompetensförsörjning och vårdinfrastruktur

Utifrån de demografiska förändringar samhället står inför och en omställning till nära vård där primärvården ska utgöra navet i vården bedömer Malmö stad att det är relevant att staten tar ett strategiskt ansvar för kompetensförsörjningen. Utredningen tar dock bara upp allmänläkare som exempel. Malmö stad håller med om behovet av tillräckligt många allmänläkare men betonar också att det är centralt för den kommunala primärvården att det finns tillräckligt med specialistsjuksköterskor, sjuksköterskor, fysioterapeuter och arbetsterapeuter. Statliga insatser måste riktas till samtliga legitimerade bristyrken.

Ordförande

Katrin Stjernfeldt Jammeh

Sekreterare

Martin Ljungberg

Helena Nanne (M), Håkan Fäldt (M) och Anton Sauer (C) reserverar sig mot beslutet och avser lämna in en gemensam skriftlig reservation.

Magnus Olsson (SD) och Anders Olin (SD) reserverar sig mot beslutet och avser lämna in en skriftlig reservation.

Anders Skans (V) och Anfal Saad Mahdi (V) reserverar sig mot beslutet och avser lämna in en skriftlig reservation.

Roko Kursar (L) reserverar sig mot beslutet och avser lämna in en skriftlig reservation.